

Na temelju članka 15. stavka 5. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 147/14) i članka 19. točke 2. Statuta Grada Osijeka (Službeni glasnik Grada Osijeka br. 6/01, 3/03, 1A/05, 8/05, 2/09, 9/09, 13/09, 9/13, 11/13-pročišćeni tekst i 12/17) Gradsko vijeće Grada Osijeka na 5. sjednici održanoj 27. studenoga 2017., donijelo je

STRATEGIJU RAZVOJA URBANE AGLOMERACIJE OSIJEK DO 2020.

Sadržaj

0. Sažetak	2
1. Teritorijalna pokrivenost	4
1.1. Teritorijalni obuhvat	4
1.2. Teritorijalni kontekst.....	5
2. Analiza stanja - SAŽETAK.....	11
2.1. Društvo	11
2.1.1. Demografija	11
2.1.2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi	11
2.1.3. Društvena i zdravstvena infrastruktura	13
2.1.4. Obrazovanje	14
2.2. Gospodarstvo	16
2.2.1. Opća gospodarska kretanja	16
2.2.2. Tržište rada	17
2.2.3. Poslovno okruženje.....	18
2.2.4. Turizam i kultura	21
2.3. Urbano okruženje.....	24
2.3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima	24
2.3.2. Primarna infrastruktura	27
2.3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost	29
2.3.4. Urbani prijevoz	30

3. Prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala	32
3.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i potencijala	32
3.1.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijatnji za društvo	32
3.1.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijatnji za gospodarstvo	34
3.1.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijatnji za urbano okruženje.....	36
4. Strateški okvir	40
4.1. Vizija	40
4.2. Ciljevi	40
4.3. Razvojni prioriteti i mjere	47
5. Provedba	86
5.1. Financijski okvir za provedbu strategije	86
5.2. Institucionalni okvir	87
5.3. Strateški projekti.....	95
5.4. Akcijski plan.....	99
5.5. Komunikacijska strategija	100
5.5.1. Ciljevi komunikacijske strategije.....	100
5.5.2. Načela komunikacijske strategije	100
5.5.3. Komunikacijske aktivnosti i alati.....	101
6. Partnersko vijeće.....	103
7. Horizontalna načela	104
8. Izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja (sažetak)	105

VIZIJA predstavlja svojevrsni „moto” i može se formulirati kreativnim jezikom...

Pored "službene" vizije

**Urbana aglomeracija Osijek je
integrirani prostor konkurentnoga gospodarstva, održivoga razvitka i
kvalitetnoga življenja stanovnika koji ostvaruju svoje razvojne potencijale**

Urbana aglomeracija Osijek ima i svoju jedinstvenu viziju kreiranu u formi bećarca. Bećarac je oblik narodne pjesme podrijetlom iz ruralne Slavonije, odakle se njegova popularnost proširila do južne Mađarske i diljem Vojvodine. Dvostih je to koji se sastoji od dva deseterca čije se zadnje riječi rimuju. U studenom 2011. UNESCO je upisao bećarac u svoj popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva (Bećarac, pjevanje i sviranje u istočnoj Hrvatskoj, Regija: Europa i Sjeverna Amerika, godina upisa: 2011., ID:00358).

Stoga, naša „kreativna” VIZIJA glasi:

*"Za projekte euri se nude,
svi su željni da nam bolje bude."
"Al' do novca nije lako doći,
ne daje se sam' na lijepe oči."
"Strategija prva mora štimat',
bez vizije ništa ne mo'š imat'."
"Ciljevi su važni isto tako,
zato novac nije dobit' lako."
"Puno truda ipak se isplati,
ak' eure želimo imati."*

0. Sažetak

U teritorijalni obuhvat UA Osijek ulazi 19 jedinica lokalne samouprave – tri grada i 16 općina: gradovi Osijek, Beliše i Valpovo te općine Antunovac, Bilje, Bizovac, Čeminac, Čepin, Darda, Erdut, Ernestinovo, Kneževi Vinogradi, Koška, Petrijevci, Punitovci, Šodolovci, Tordinci, Vladislavci i Vuka. Obuhvat urbane aglomeracije utvrđen je temeljem članka 14. stavka 4. Zakona o regionalnom razvoju (NN 147/14).

UA Osijek površinom od 1.923,95 km² obuhvaća 45,07% površine Osječko-baranjske županije i 2,05% površine Vukovarsko-srijemske županije (Općina Tordinci). Od 108 naselja na području UA Osijek, njih 28 (25,92%) nalazi se na područjima gradova, a 80 naselja (74,08%) u općinama. Na području UA Osijek prema popisu iz 2011. živi 195.235 stanovnika, od čega ih je najviše u središtu aglomeracije – gradu Osijeku (108.048, tj. 55,34%), a najmanje u općini Vuka (1.200, tj. 0,61%).

Najveću gustoću naseljenosti imaju grad Osijek (632,34), grad Beliše (154,69) i općina Čepin (96,16), slijedi grad Valpovo (81,80), dok najmanje gustoće naseljenosti bilježe općine Kneževi Vinogradi (18,55), Bilje (20,88) te Šodolovci (22,36) i Koška (32,43).

Odluka o konačnom prijedlogu obuhvata UA Osijek usvojena je na 21. sjednici Gradskoga vijeća Grada Osijeka 7. listopada 2015., a ministar regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donio je 24. studenoga 2015. Odluku o ustrojavanju UA Osijek.

Temelji institucionalnom okviru, ali i suradnji među jedinicama lokalne samouprave i pristupu upravljanju razvojem urbane aglomeracije, utvrđeni su sklapanjem Sporazuma o suradnji na izradi i provedbi Strategije razvoja UA Osijek 2016.-2020. između svih jedinica lokalne samouprave te osnivanjem Partnerskog vijeća (6. travnja 2016.) Osnivačka sjednica Partnerskog vijeća održana je 6. travnja 2016.

Sporazum se temelji na zajedničkom interesu svih jedinica lokalne samouprave za održivim razvojem UA Osijek koji se ostvaruje kroz suradnju, uspostavu partnerstva s ostalim dionicima i provođenje integriranih razvojnih projekata usmjerenih poboljšanju gospodarskih, društvenih i okolišnih prilika te jačanju veza središta s ostalim sastavnicama urbane aglomeracije. Ovim su sporazumom uspostavljeni Upravljački odbor urbane aglomeracije, kojeg čine gradonačelnici i načelnici jedinica lokalne samouprave (ili njihovi opunomoćenici) – potpisnica Sporazuma i kojim predsjeda predstavnik Grada Osijek, te Tehničko tajništvo urbane aglomeracije, čiju su članovi barem po jedan predstavnik svih potpisnika Sporazuma, a koji se imenuju iz redova stručnih službi potpisnika na prijedlog gradonačelnika/načelnika potpisnica i koji neposredno operativno sudjeluju u izradi i provedbi Strategije. Gradu Osijeku povjereni su stručni i administrativni poslovi za pripremu i provedbu Strategije kao nositelju izrade Strategije.

Prepoznavanje ključnih razvojnih potreba i potencijala UA Osijek rezultat je detaljne analize stanja društvene, gospodarske i okolišne razvojne dimenzije na području cijele aglomeracije te konzultacija s relevantnim lokalnim dionicima. Detaljna analiza stanja i SWOT analize te razvojni problemi i potencijali predstavljeni su i raspravljani na sjednici Partnerskog vijeća održanoj 30. lipnja 2016.

Na 4. sjednici Partnerskog vijeća od 12. srpnja 2016. potvrđena je vizija: "Integrirani prostor konkurentnog gospodarstva, održivog razvoja i kvalitetnog življenja građana koji ostvaruju svoje razvojne potencijale."

Ova vizija ostvarit će se kroz postizanje tri strateška cilja:

1. povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije,
2. stvoriti pozitivno okruženje za razvitak gospodarstva, i
3. uspostaviti čisto, energetske učinkovito i povezano urbano okruženje.

Dosezanje postavljenih strateških ciljeva će se ostvariti kroz 12 prioriteta i 30 mjera.

Ukupni procijenjeni financijski okvir potreban za provedbu Strategije razvoja UA Osijek do 2020. iznosi 767.572.500,00 kuna. Najveću financijsku vrijednost ima strateški cilj 3, za ostvarenje kojeg se planira utrošiti 375.337.500 kuna, tj. 48,90% ukupno procijenjenih sredstava potrebnih za realizaciju Strategije, a ostatak sredstava uložiti će se u ostvarenje ostalih strateških ciljeva (128.422.500 kuna, tj. 16,73% za cilj 1 i 263.812.500 kuna, tj. 34,37% za cilj 2).

Tijekom procesa izrade Strategije, osim razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera, dogovoren je i utvrđen okvir za njezinu provedbu, temeljna načela provedbe Strategije i odgovornosti ključnih dionika.

Grad Osijek kao nositelj procesa izrade Strategije, odgovornost za njenu pripremu dodijelio je ustrojstvenoj jedinici - Upravnom odjelu za projekte i programe Europske unije i gospodarstvo, koji je koordinirao cjelokupni proces izrade i samu izradu svih dijelova nacрта Strategije, organizirao proces prethodnog vrjednovanja, pripremao materijale za Upravljački odbor i Partnersko vijeće te koordinirao suradnju ostalih upravnih tijela Grada Osijeka pri izradi strategije. Upravni odjel za projekte i programe Europske unije i gospodarstvo bio je, pored stručnih poslova na izradi Strategije, zadužen i za sve tehničko-administrativne poslove.

U procesu izrade Strategije aktivno je sudjelovalo i Partnersko vijeće urbane aglomeracije, koje je pridonijelo izradi dokumenta osiguranjem potrebnih podataka i informacija te aktivnim sudjelovanjem u konzultacijskom procesu.

Strukture uspostavljene tijekom procesa izrade nastavljaju raditi i u fazi provedbe Strategije, čineći okosnicu institucionalnog okvira za njezinu provedbu.

1. Teritorijalna pokrivenost

1.1. Teritorijalni obuhvat

Gradsko vijeće Grada Osijeka 7. listopada 2015. donijelo je Konačni prijedlog obuhvata UA Osijek temeljem sljedećeg kriterija obuhvata UA Osijek i iskazanog interesa za pristupanjem urbanoj aglomeraciji Osijek:

1. Postotak dnevnih migracija prema središtu aglomeracije – područje prema kriteriju udjela više od 15% dnevnih migracija prema centru urbanog područja i
2. Prostorni kontinuitet urbane aglomeracije.

Konačni prijedlog obuhvata UA Osijek čine 19 jedinica lokalne samouprave i to tri grada (Osijek, Belišće i Valpovo) i 16 općina (Antunovac, Bilje, Bizovac, Čeminac, Čepin, Darda, Erdut, Ernestinovo, Kneževi Vinogradi, Koška, Petrijevci, Punitovci, Šodolovci, Tordinci, Vladislavci i Vuka).

Tablica 1. Teritorijalni obuhvat UA Osijek, osnovni pokazatelji

Teritorijalni obuhvat UA Osijek – osnovni pokazatelji grad/općina	Stanovnika (2011.)	Površina (km ²)	Temeljni kriterij Dnevni migranti (zaposleni) > 15%	Dodatni kriterij Dnevni migranti (učenici i studenti) > 15%
Grad Osijek – središte UA	108.048	175		
Grad Belišće	10.825	71		15%
Grad Valpovo	11.563	142	19%	19%
Općina Antunovac	3.703	57	72%	41%
Općina Bilje	5.642	260	48%	39%
Općina Bizovac	4.507	100	42%	38%
Općina Čeminac	2.909	62	27%	22%
Općina Čepin	11.599	121	61%	47%
Općina Darda	6.908	94	29%	28%
Općina Erdut	7.308	157	41%	30%
Općina Ernestinovo	2.189	32	57%	39%
Općina Kneževi Vinogradi	4.614	249		15%
Općina Koška	3.980	123	29%	21%
Općina Petrijevci	2.870	56	46%	41%
Općina Punitovci	1.803	42	21%	26%
Općina Šodolovci	1.653	73	26%	39%
Općina Tordinci	2.032	50	19%	
Općina Vladislavci	1.882	32	47%	43%
Općina Vuka	1.200	25	49%	33%
Ukupno	195.235	1921		

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar regionalnog razvoja i fondova EU 24. studenog 2015. donio je Odluku o ustrojavanju UA Osijek kojom je ustrojena UA Osijek sa

sjedištem u Osijeku, a koju čini svih 19 predloženih jedinica lokalne samouprave, što je vidljivo iz Karte 1:

Karta 1. Teritorijalni obuhvat UA Osijek, temeljni kriterij

Izvor: obrada autora

Potrebno je naglasiti da Grad Osijek kao središte UA Osijek ostaje i nadalje otvorena za suradnju sa svim jedinicama lokalne samouprave koje iskažu interes za pristupanjem UA Osijek.

1.2. Teritorijalni kontekst

UA Osijek sa središtem u Gradu Osijeku formirana je temeljem kriterija postotka dnevnih migracija prema centru aglomeracije – područje prema kriteriju udjela više od 30% dnevnih migracija prema centru urbanog područja, postotka dnevnih migracija prema centru aglomeracije – područje prema kriteriju udjela od 15% dnevnih migracija učenika i studenata, i prostornoga kontinuiteta Urbanane aglomeracije te stoga obuhvaća sljedeće jedinice lokalne samouprave: gradove Osijek, Beliše i Valpovo te općine Antunovac, Bilje, Bizovac, Čeminac, Čepin, Darda, Erdut, Ernestinovo, Kneževi Vinogradi, Koška, Petrijevci, Punitovci, Šodolovci, Tordinci, Vladislavci i Vuka. Sve jedinice lokalne samouprave teritorijalno pripadaju Osječko-baranjskoj županiji, osim općine Tordinci, koja se nalazi na području Vukovarsko-srijemske županije.

Na području UA Osijek prema Popisu 2011. živi 195.235 stanovnika, od čega ih je najviše u središtu aglomeracije gradu Osijeku, 108.048, a najmanje u općini Vuka (1.200 stanovnika).

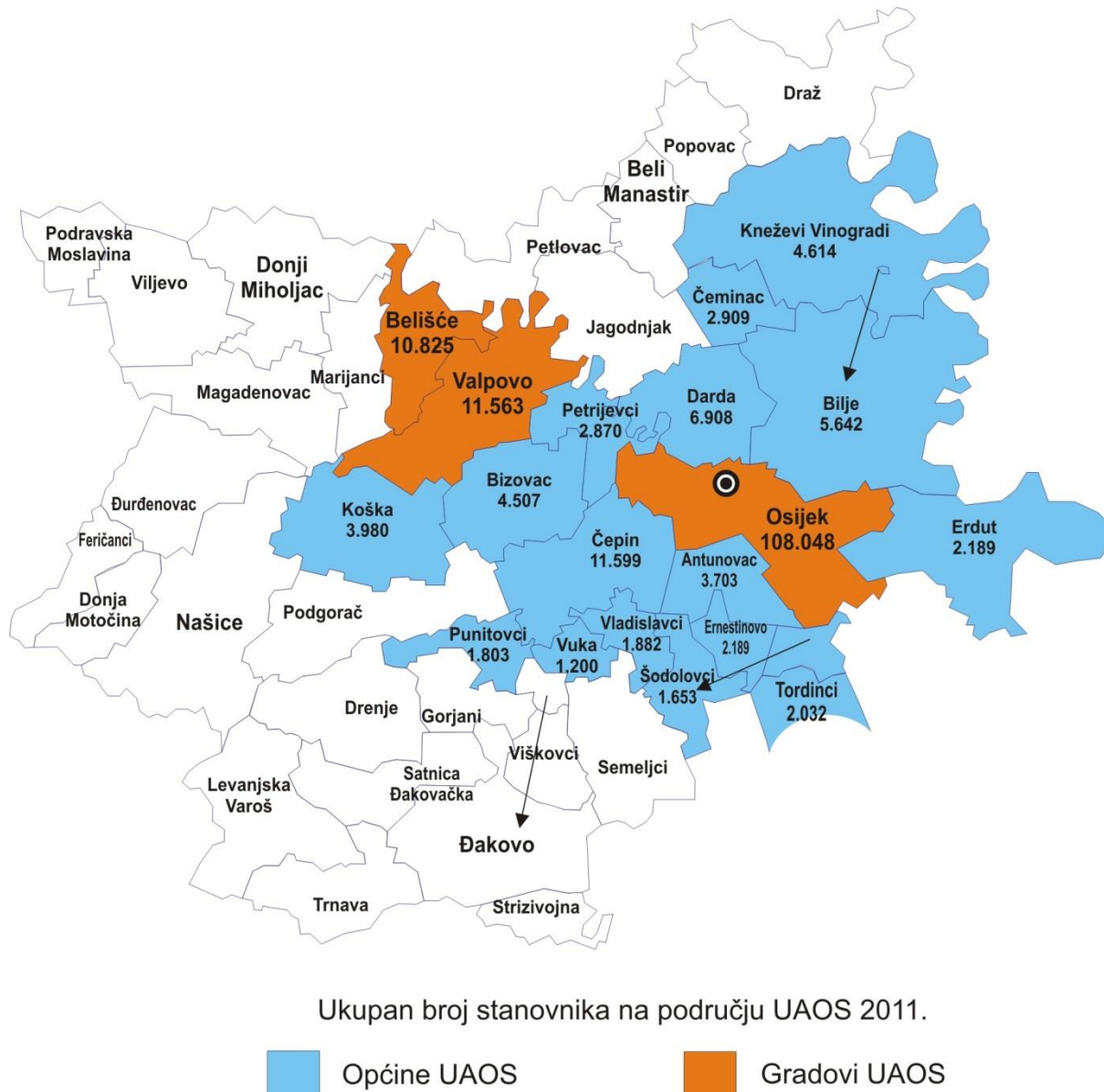
Ukupan broj dnevnih migranata u grad Osijek je 13.230, od čega je zaposlenih dnevnih migranata u 9.235, a učenika i studenata 3995.

Urbana aglomeracija Osijek površinom od 1.923,95 km² obuhvaća 45,07% površine Osječko-baranjske županije i 2,05% površine Vukovarsko – srijemske županije (Općina Tordinci). Od 108 naselja na području UA Osijek njih 28 (25,92%) nalazi se na područjima gradova, a 80 naselja (74,08%) u općinama. Najviše naselja nalazi se na području Grada Osijeka (11), a najmanje na područjima općina Antunovac i Petrijevci, samo po 2. Gradsko stanovništvo čini 66,57% ukupnog stanovništva UA Osijek prema popisu iz 2001., odnosno 66,74% prema popisu iz 2011. Iako se postotak povećao, primjetno je da se ukupan broj stanovnika u gradovima (Osijek, Belišće i Valpovo) smanjio za 8.293, što je više nego u svim općinama zajedno. Najslabije su naseljena rubna područja sjeveroistoka i sjeverozapada UA Osijek. Polarizacijski demografski razvitak, odnosno međuregionalne razlike, posebice urbano-ruralna podvojenost, već je duže vrijeme proces koji poprima opću značajku UA Osijek. Tako i gustoća naseljenosti UA Osijek značajno varira, s obzirom na urbani ili ruralni karakter područja. Najveću gustoću naseljenosti imaju grad Osijek (632,34), grad Belišće (154,69) i općina Čepin (96,16), koja se smatra prigradskim naseljem Osijeka, zatim slijedi Grad Valpovo (81,80), dok najmanje gustoće naseljenosti bilježe općine Kneževi Vinogradi (18,55), Bilje (20,88) te Šodolovci (22,36) i Koška (32,43).

UA Osijek bilježi već niz godina negativne demografske strukture i trendove (negativni prirodni prirast i stopa nataliteta). Ovakav rezultat proizlazi iz velikih prostornih razlika na razini gradova i općina UA Osijek i ukazuje na prostornu polarizaciju demografskih procesa pri čemu pojedine udaljenije rubne općine bilježe izrazito nepovoljnije demografske procese. Negativno prirodno kretanje, odnosno prirodni pad broja stanovnika UA Osijek, uz rađanje sve manjeg broja djece, a time i smanjenje udjela mlađih dobnih skupina za posljedicu ima narušavanje dobne strukture stanovništva UA Osijek. Stanovništvo grada Osijeka i većine naselja cijelog područja UA Osijek danas je zahvaćeno trima negativnim demografskim procesima: ukupnom depopulacijom, prirodnom (biološkom) i emigracijskom depopulacijom.

Područje UA Osijek je multikulturalno i multietničko područje na kojem prema posljednjem popisu stanovništva 2011. živi najviše Hrvata 84%, Srba 8%, Mađara 3%, Roma 1%, Slovaka 1%, ostalih i nepoznatog podrijetla 3% te oni koji se nisu nacionalno izjasnili 1%.

Karta 2. Položaj UA Osijek u Osječko-baranjskoj županiji i ukupan broj stanovnika u 2011.

Izvor: Popis stanovništva 2011.; obrada autora

Područje UA Osijek je izrazito ravničarsko i pretežito ruralno područje posebice pogodno za poljoprivrednu djelatnost, a obuhvaća sjeverni dio hrvatskog Podunavlja i istočnog Podravlja u Panonskoj nizini na sjeveroistoku Hrvatske, prostirući se u sjeveroistočnom dijelu Osječko-baranjske županije. Ovim područjem teku rijeka Karašica, Drava, Vuka i Dunav, a čine ga slikovit ravničarski kraj, šume, blagi brežuljci, ribnjaci, vodeni tokovi i močvarna područja. Područje UA Osijek prema svojim zemljopisnim obilježjima pripada kontinentalnom ravničarskom području bogate povijesti, kulturne i prirodne baštine, s Parkom prirode Kopački rit u plavnom području rijeke Dunav i nizom zaštićenih perivoja i parkova.

Urbana aglomeracija Osijek smještena je na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske i obuhvaća dio sjeverne i istočne Baranje te čitav istočni dio Osječko-baranjske županije do Dunava i granice s Republikom Srbijom (Općina Erdut smještena je uz samu granicu). Općina Kneževi Vinogradi, kao najsjevernija općina aglomeracije nalazi se u blizini granice s Republikom Mađarskom, a s Općinom Bilje graniči na istoku i Dunavom s

Republikom Srbijom. Dio sjeverne granice područja Grada Belišća uz rijeku Dravu također graniči s Republikom Mađarskom. Područje UA Osijek je samo stotinjak km udaljeno od granice s Bosnom i Hercegovinom. Ovo područje ima vrlo povoljan zemljopisno-prometni položaj u širem okruženju - smješteno je u srcu Panonske nizine između rijeka Drave i Dunava, na granicama prema dvjema susjednim državama, Mađarskoj i Srbiji. To dokazuje i cestovni prometni sustav na ovom području, čija mreža državnih i županijskih cesta povezuje sva središnja naselja, te gospodarske i druge sadržaje od važnosti za državu i Urbanu aglomeraciju Osijek, a ostale sadržaje povezuje mreža lokalnih i nerazvrstanih cesta.

U širem prostornom kontekstu UA Osijek je dio Podravlja i Podunavlja te Panonske nizine, time pripadajući prostoru srednje Europe. Područje UA Osijek prostor je snažnih prekograničnih interakcija i međusobnih utjecaja država s kojima graniči, ali i širih regija. U polumjeru od 500 km od ovog prostora nalazi se nekoliko europskih regija: srednjoeuropska, alpska, karpatska i balkanska.

Prometni i geostrateški položaj UA Osijek određuju Podravski i Podunavski koridor koji prolaze njezinim područjem, a Posavski koridor prolazi u neposrednoj blizini UA Osijek i od velikog je značaja za njezine prometne tokove (dolinom Save autocesta A3 - GP Bregana – Zagreb - Slavonski Brod - GP Bajakovo). Razvitak Podunavskog koridora i istočnog urbanog područja je Strategijom prostornog uređenja Hrvatske ocijenjen kao osobito značajan za uravnoteženi razvitak Hrvatske.

Glavni cestovni prometni pravci položeni su dolinama rijeka koje omeđuju promatrani prostor:

- dolinom Drave državna cesta D2 - Podravska magistrala (GP Dubrava Križovljanska (granica Republike Slovenije) - Varaždin - Virovitica - Našice - Osijek - Vukovar – GP Ilok (granica Republike Srbije).
- dolinom Dunava državna cesta GP Duboševica (granica Republike Mađarske) - Beli Manastir - Osijek - Đakovo - GP Slavonski Šamac (granica BiH).

Izgradnjom cestovne dionice autoceste A5 Slavonika u dužini od 89 km (trenutačno izgrađena dionica od Osijeka do čvorišta Sredanci u dužini od 56 km, preko kojega se spaja s A3), kao dio koridora Vc (Baltik - Jadran) znatno se povećala kvaliteta prometne povezanosti ovoga područja sa širim okruženjem.

Zbog svog položaja izravnog križanja s autocestom A3, te najbrže poveznice Mađarske i Bosne i Hercegovine, odnosno sjeveroistočne Europe s Jadranskim morem, čini ju vrlo perspektivnom prometnicom. Također, bitno skraćuje put iz istočne Hrvatske prema Jadranskom moru. U trenutačnom se stanju može promatrati kao produžena ruka autoceste A3, dok će u svom punom profilu spajati mađarsku autocestu M6 i bosansko-hercegovačku A1. Osim mosta preko rijeke Drave, koji je u izgradnji, u planu je izgradnja baranjske dionice do mađarske granice te dionice od autoceste A3 do granice s BiH pokraj Svilaja, uključujući most preko rijeke Save.

To su vrlo važni cestovni pravci i u sustavu međunarodnih E-cesta glede povezivanja zapadne, sjeverne i srednje Europe s južnom i jugoistočnom. U pripremi je izgradnja transeuropske autoceste (u okviru TEM projekta) Budimpešta – Osijek – Sarajevo - Ploče. U skladu sa strateškom jadranskom orijentacijom budućeg razvitka Republike Hrvatske od velikoga je prometnoga značaja prostor istočne Hrvatske, kojim je Podunavlje povezano s Jadranom, preko Zagreba i Karlovca do Rijeke, odnosno preko Bosne i Hercegovine do Ploča, a ti najznačajniji prometni pravci upravo prolaze kroz područje UA Osijek (koridor Vc, TEM projekt).

Rijeke Dunav i Drava (koja je plovna do Donjeg Miholjca sa statusom međunarodnog plovnog puta do Osijeka) povezuju ovo područje i s riječnom mrežom europskih rijeka. Na dužini od nultog do km 70 rijeka Drava je međunarodni vodni put od međunarodnog značaja temeljem Europskog ugovora o glavnim unutarnjim vodnim putevima od međunarodnog značaja (AGN)

uvrštena u mrežu unutarnjih vodnih putova od međunarodne važnosti pod oznakom E-80-08. Rijeka Dunav (prometni koridor VII) plovna je tijekom cijele godine i sukladno Europskom ugovoru o glavnim unutarnjim vodnim putevima od međunarodnog značaja (AGN), uvrštena je u mrežu unutarnjih vodnih putova od međunarodne važnosti. Dunav kroz Republiku Hrvatsku protječe ukupno u dužini od 137,5 rkm. Osim kroz Vukovarsko-srijemsku, djelomično protječe i kroz Osječko-baranjsku županiju, odnosno gotovo tom cijelom dužnom protječe rubnim, istočnim dijelom UA Osijek. Na vodnom putu Dunava u granicama UA Osijek nalazi se Putničko pristanište u Aljmašu - rkm 1380+200. Luka Osijek smještena je na međunarodnom vodnom putu na rijeci Dravi od 0-22 rkm. Trenutno su u funkciji dvije luke s tim da je tendencija razvoja samo Nove luke, dok se Stara luka na rkm 18 treba napustiti uz istodobni razvitak putničkoga pristaništa, odnosno javne luke za promet putnika.

U Osijeku djeluju dvije zračne luke: Zračna luka Osijek u Klisi i Športsko-poslovna zračna luka Osijek - Čepin (nekomercijalni prihvat i otprema zrakoplova generalne avijacije te športsko letenje, operater je Aeroklub Osijek). Putem njih aglomeracija je povezana s mrežom hrvatskih zračnih luka. Međunarodna Zračna luka Osijek, nalazi se na državnoj cesti D2 Osijek - Vukovar, 20 km jugoistočno od centra Osijeka, te 18 km zapadno od Vukovara. Uzletno-sletna staza duljine 2.500 m i širine 45 m i sva potrebna oprema omogućuje prihvat i otpremu svih zrakoplova osim širokotrupnih, a radio-navigacijski uređaji slijetanje i polijetanje i u otežanim vremenskim uvjetima (ILS CAT I). Po svojim karakteristikama, Zračna luka Osijek ima kodnu oznaku 4D prema klasifikaciji ICAO-a. Zračna luka Osijek-Klisa ima velik potencijal razvoja jer je kroz studiju izvodljivosti iz 2013. detektirano njeno gravitacijsko područje u krugu od 2,5 sata vožnje s ukupnim kapacitetom potencijalnih 1,5 – 2,0 milijuna ljudi. Također ima i značajan potencijal robnog zračnog prijevoza (cargo promet) jer raspolaže skladišnim prostorom koji je podijeljen na javno skladište (560 m²) i carinsko skladište tipa A (1.120 m²), unutar kojega je moguće je skladištenje svih vrsta roba koje ne zahtijevaju posebne uvjete. U sklopu cargo terminala nalazi se i kamionski terminal.

U zadnja dva desetljeća željeznički promet stagnira i slabi, no ima velike potencijale za razvitak uz nužnu modernizaciju i rekonstrukciju željezničke infrastrukture na području cijele UA Osijek. Kolodvor Osijek ne udovoljava zahtjevima središnjeg kolodvora u regiji i nije opremljen odgovarajućim signalno-sigurnosnim uređajima. Rekonstrukcija kolodvora planira se u sklopu rekonstrukcije i elektrifikacije željezničke pruge Osijek – Strizivojna - Vrpolje na Koridoru RH3 (bivši ogranak Vc paneuropskog koridora). U svrhu revitalizacije i zacrtanog intenziviranja željezničkog prometa na ovom prostoru, Republika Hrvatska je sklopila i bilateralne međunarodne ugovore i sporazume koji su u funkciji željezničkog prometa na Koridoru RH3 (Sporazum o reguliranju graničnog željezničkog prometa između Republike Hrvatske i Republike Mađarske i Ugovor Republike Hrvatske i Republike Mađarske o međunarodnom kombiniranom prijevozu stvari).

U gospodarskom smislu područje UA Osijek značajno je nižeg stupnja razvijenosti nego prosjek RH, a višestruko nižeg u usporedbi s prosjekom većine EU zemalja. Obje županije čije jedinice lokalne samouprave pripadaju obuhvatu UA Osijek (Osječko-baranjska županija - 3 grada i 15 općina i Vukovarsko-srijemska županija - 1 općina) razvrstane su u I. skupinu indeksa razvijenosti. Općina Šodolovci nalazi se u I. skupini (do 50% indeksa razvijenosti prosjeka RH), grad Belišće i 14 općina su u II. skupini (do 75%), grad Valpovo i općina Čepin u III. skupini (do 100%), a samo je grad Osijek u IV. skupini (iznad 100%). Tu se ponovo ogleda diskrepancija između urbanih i ruralnih područja aglomeracije. Također, I. skupini područja posebne državne skrbi pripadaju sljedeće općine i naselja iz obuhvata UA Osijek: općine Antunovac, Bilje, Čeminac, Darda, Erdut, Ernestinovo, Šodolovci, Tordinci te naselja Klisa, Nemetin, Sarvaš i Tenja, koja teritorijalno pripadaju Gradu Osijeku. No, kako jačina

gospodarstva nekog područja ponajviše ovisi o njezinim logističkim potencijalima, smatramo da ovo područje ima značajne mogućnosti razvitka.

Prirodni resursi, očuvan okoliš, relativno nezagađeno tlo, bogatstvo vodotokova, umjerena klima koja omogućava bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta, dobar zemljopisni položaj, izgrađenost infrastrukture i napose ljudski potencijali UA Osijek daju ovom području komparativne prednosti koje se očituju u poljodjelstvu i šumarstvu, ali i snažno doprinose sve jačem razvoju turizma ovog područja. Proizvodni kapaciteti u primarnom dijelu poljoprivrede svrstavaju Osječko-baranjsku županiju u najkvalitetniji dio hrvatske žitnice, a na velikom dijelu UA Osijek djeluju najveće poljoprivredne i prehrambene tvrtke u državi (Belje d.d. kao dio koncerna Agrokor i Žito d.o.o.). Na ovo se nadovezuje stočarska proizvodnja koja je dominantna u govedarstvu, svinjogojstvu, te peradarstvu. Ovi prirodni preduvjeti omogućili su razvoj prehrambene industrije koja je najjača industrijska grana u UA Osijek. No uz nju su se razvile i druge industrije: kemijska, proizvodnja strojeva, proizvodnja celuloze i papira, proizvodnja građevinskog materijala i dr.

Posebnost područja UA Osijek određena je prvenstveno svojstvima prometno-zemljopisnog položaja i prirodno-zemljopisnim osobinama. To je položajem čvorišno, a prirodnom osnovom vrijedno i očuvano područje.

2. Analiza stanja - SAŽETAK

2.1. Društvo

Ovo poglavlje sadrži analizu demografskih kretanja te socijalnu, zdravstvenu, obrazovnu i ostalu društvenu infrastrukturu, kao i analizu kvalitete života povezanu s njima te dostupnost različitih usluga (programa) za krajnje korisnike.

2.1.1. Demografija

Rezultati provedene analize demografskih obilježja UA Osijek ukazuju na jake negativne demografske strukture i trendove demografskih procesa stanovništva UA Osijek u odnosu na sveukupno stanovništvo Osječko-baranjske županije i Republike Hrvatske. Ovakav rezultat proizlazi iz velikih prostornih razlika na razini gradova i općina UA Osijek i ukazuju na prostornu polarizaciju demografskih procesa pri čemu pojedine udaljenije rubne općine bilježe izrazito nepovoljnije demografske procese. Negativno prirodno kretanje, odnosno prirodni pad broja stanovnika UA Osijek, uz rađanje sve manjeg broja djece, a time i smanjenje udjela mlađih dobnih skupina za posljedicu ima narušavanje dobne strukture stanovništva UA Osijek. Svojom brojnošću umanjene generacije u dogledno vrijeme, ući će u radno aktivnu dob i uzrokovati nedostatak radne snage na području UA Osijek. Uzimajući u obzir nepobitne činjenice kako demografski resursi čine važnu komponentu društveno-gospodarskog razvoja određenog prostora, pri čemu stanovništvo predstavlja osnovni razvojni čimbenik u smislu pokretača razvojnih procesa, kako preko kontingenta radne snage gdje putem svog ekonomski aktivnog dijela pokreće proizvodnju, ali i s druge strane izravno sudjeluje u potrošnji proizvedenih dobara, za očekivati je kako će izrazito nepovoljni demografski procesi pojedinih sastavnica UA Osijek kroz determiniranje same dinamike i smjera društveno-gospodarskog razvoja, imati dugoročne posljedice na njihov razvitak, a u konačnici i sam razvitak UA Osijek u cjelini.

2.1.2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

Ustavom RH određeno je da je Hrvatska socijalna država te da "slabim, nemoćnima i drugim, zbog nezaposlenosti ili nesposobnosti za rad, nezbrinutim osobama država osigurava pravo za podmirenje osnovnih životnih potreba". Prvenstveno je nužno identificirati ugrožene skupine stanovništva, s posebnim naglaskom na siromaštvo i njegove uzroke, potom identificirati i stvoriti kvalitetnu ponudu socijalne skrbi, dostupnu svim stanovnicima i usmjerenu aktivnom uključivanju pojedinaca u društvo i postizanju socijalne kohezije. Stoga se ovdje analiziraju pokazatelji socijalnoga stanja, korisnici usluga i postojeća ponuda socijalnih usluga na području UA Osijek.

Opći pokazatelji socijalnog stanja UA Osijek

Socijalno stanje društva je kompleksna pojava koju nije moguće promatrati samo kroz prizmu jednog, nego kroz niz raznih pokazatelja razine siromaštva, no službeni su podatci dostupni samo na razini RH, dok nam se na razini UA Osijek kroz neke od pokazatelja može omogućiti stjecanje uvida u socijalno stanje, tj. u razinu siromaštva.

Veliki udio stanovništva na području UA Osijek, čak 25,07% ostvaruje prihod kroz mirovinu (starosnu ili ostalu), a 5,58% stanovništva kroz socijalnu naknadu, što je poražavajuća premisa za snažniji budući gospodarski razvitak.

Podatci o korisnicima socijalnih usluga

S obzirom na činjenicu da određeni podatci za pojedine JLS nisu detaljno precizni da mogu poslužiti za kvalitetnu socijalnu sliku UA Osijek, stoga jedini raspoloživi pokazatelj koje možemo upotrijebiti jest broj korisnika instituta zajamčene minimalne naknade.

Broj korisnika zajamčene minimalne naknade na području UA Osijek smanjio se u 2014. u odnosu na 2013. i 2012. Značajna odstupanja u iznosima jedinica lokalne samouprave u 2014. u odnosu na 2013. rezultat su primjene novog Zakona o socijalnoj skrbi koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014. U razdoblju od 2012. do 2014. raste broj građana u socijalno zaštitnoj potrebi, a posebno je to izraženo na ovom području Hrvatske koje je izravno bilo zahvaćeno ratom i njegovim posljedicama te recesijom koja je pogodila cjelokupna država. Ipak, ovdje se radi o prikazu značajnije kategorije socijalnih prava i pomoći koje su u nadležnosti CZSS te se u pravilu radi o analizi i djelomično izvan granica UA Osijek. Analiza po kategorijama socijalnih prava i pomoći u nadležnosti centara za socijalnu skrb po pojedinim JLS UA Osijek nije bila moguća, a tumačenje kretanja po pojedinim kategorijama po godinama treba uzeti u obzir s rezervom, jer je u analiziranom izvještajnom razdoblju došlo do izmjene Zakona o socijalnoj skrbi.

Ponuda socijalnih usluga

UA Osijek i Grad Osijek za potrebe ugroženih skupina društva realizira adekvatnu pomoć putem niza raznih ustanova i brojnih organizacija civilnog društva koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću te sudjeluju u procesu kreiranja i usmjeravanja socijalne politike, posebice pružanja socijalnih usluga. Na razini gradova Osijeka, Valpova i Belišća djeluje više udruga, dok vrlo mali broj udruga u području socijalne djelatnosti djeluje u općinama. Ovisno o vrsti potrebne socijalne skrbi, ona se pruža putem ustanova socijalne skrbi, koje mogu biti javne (državne, županijske ili gradske) ili privatne ustanove - centar za socijalnu skrb, dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici i centar za pomoć u kući.

Na području UA Osijek, centri za socijalnu skrb nalaze se u Osijeku, Valpovu i Belom Manastiru.

Na području UA Osijek socijalne usluge pružaju domovi socijalne skrbi koji su u Mreži socijalnih usluga zasebno za svaku pojedinu korisničku skupinu, čiji im pripadnici gravitiraju s cijelog područja UA Osijek:

- Ustanove za skrb o djeci: Dječji dom Klasje Osijek, SOS - Dječje selo Ladimirevci, Dječji dom Klasje Osijek, SOS - Dječje selo Ladimirevci, Dom za odgoj djece i mladeži Osijek, Centar za odgoj i obrazovanje "Ivan Štark", Centar za pružanje usluga u zajednici Osijek "JA kao TI" (nekadašnji Dom za psihički bolesne odrasle osobe Osijek),
- Udruga za borbu protiv ovisnosti "NE-ovisnost" pruža usluge za odrasle osobe s problemima ovisnosti, a djeluje kroz savjetovalište, terapijsku zajednicu u Vrbici, stambenu zajednicu u Osijeku i socijalnu zadrugu.
- Socijalne usluge za stare i nemoćne osobe pružaju udomiteljske obitelji i obiteljski domovi.

Na području UA Osijek ne postoji ni jedan centar za pomoć u kući, već te usluge osim domova za starije i nemoćne (Dom za starije i nemoćne Osijek, Centar za pružanje usluga "JA kao TI") pružaju i organizacije civilnog društva (Hrvatski Crveni križ u Dardi, Osijeku i Valpovu, Udruga žena Izvor u općini Kneževi Vinogradi, Udruga Matica umirovljenika grada Belišća).

Usluge pučke kuhinje, dostave toplih obroka na kućnu adresu, paketa hrane, higijenskih potrepština i dr., pružaju Caritas Đakovačko-osječke nadbiskupije u Osijeku i Hrvatski Crveni križ Društvo Crvenog križa Osječko-baranjske županije, a u Osijeku djeluje i Centar za prihvrat beskućnika koji vodi Caritas Osijek i koji jedini u ovom dijelu Hrvatske pruža usluge smještaja osobama koji nemaju mogućnost adekvatnog stanovanja.

U planiranju i razvoju socijalnih usluga treba se voditi načelima individualiziranog pristupa i usmjerenosti na korisnika, te pružanju socijalnih usluga korisniku kroz međusektorsku suradnju svih pružatelja usluga, ustanova, udruga i privatnih (komercijalnih) pružatelja. Za uspješan pristup razvoju mreže socijalnih usluga potrebno je imati pravovremene, dostupne i kvalitetne usluge, učinkovitu suradnju i koordinaciju rada svih pružatelja, ali i kvalitetan stručni kadar i prostor za pružanje socijalnih usluga.

U sustavu socijalne skrbi, prisutna je nejednaka prostorna distribucija ustanova, ali i nejednaka usluga socijalne skrbi, što znači da se stanovnicima unutar pojedinih dijelova UA Osijek ne mogu pružiti kvalitetno usluge. Zbog toga na području UA Osijek postoji manjak pojedinih usluga koje bi bile korisne u svakodnevno životu i koje bi smanjile probleme u lokalnoj zajednici i to:

- 1) nedostatak dnevnih boravaka za starije osobe,
- 2) nedostatak usluge pomoći u kući i socijalnih alarma za starije osobe,
- 3) nedostatak palijativne skrbi prvenstveno u obliku hospicija,
- 4) nedostatak mobilnih timova raznih vrsta,
- 5) kvalitetan prostor za pružanje određenih socijalnih usluga,
- 6) nedovoljna umreženost dionika u sustavu socijalne skrbi,
- 7) nedostatak oblika dnevne skrbi (npr. dnevni i poludnevni boravci),
- 8) nedostatak stambenih prostora za organizirano stanovanje,
- 9) podrška osobama u nepovoljnom položaju pri nalaženju i zadržavanju zaposlenja,
- 10) nedostatak stručnog kadra za neke usluge i specijalizirane edukacije postojećeg stručnog kadra.

Kriminalitet

Analiza stope kriminala je dio socijalne slike kao indikator koji može utjecati na broj socijalnih slučajeva. Na području PU osječko-baranjske tijekom 2014. broj kaznenih djela u odnosu na 2013. smanjen je za 5,4%, no on ne odstupa od godišnjeg prosjeka od 2005. Tijekom 2014. zabilježeno je smanjenje broja maloljetnih počinitelja za 12,4% i smanjenje kaznenih djela koja su oni počinili za 10,7%. Od ukupnog broja počinitelja, maloljetnika je 240 ili 13,0%. Dobnu strukturu prijavljenih maloljetnih počinitelja čini: 47 djece (starosti do 14 godina), 78 maloljetnika starosti od 14-16 godina te 115 maloljetnika starosti od 16-18 godina.

2.1.3. Društvena i zdravstvena infrastruktura

Društvena infrastruktura podrazumijeva pružanje osnovnih socijalnih usluga (npr. zdravstvo, školstvo, itd.). Neke od prisutnih na području UA Osijek obrađene su u drugim poglavljima – Zdravstvena infrastruktura, Obrazovanje, Kultura, Socijalna skrb).

Podatci o društvenoj infrastrukturi

U okviru UA Osijek djeluje i Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Područni ured Osijek. Djeluju i dvije profesionalne vatrogasne postrojbe - Javne vatrogasne postrojbe Grada Osijeka i Grada Belog Manastira, koje u cijelosti pokrivaju UA Osijek područje. JVPV Grada Osijeka sudjeluje u intervencijama na cijelom UA Osijek području. Na području UA Osijek djeluje sedam vatrogasnih zajednica: VJ Osječko-baranjske županije, grada Belišća, grada Valpova i općine Petrijevci, općine Bilje, općine Bizovac, općine Čeminac i Područna vatrogasna zajednica općina Đakovštine.

Na području UA Osijek registrirana su 53 dobrovoljna vatrogasna društva, od kojih su dva u gospodarstvu (Dobrovoljno vatrogasno društvo Tvornica šećera Osijek i Dobrovoljno vatrogasno društvo Hrvatska elektroprivreda). Samo općine Čepin i Šodolovci nemaju registrirani subjekt dobrovoljnog vatrogastva.

Zdravstvena infrastruktura

Promatrano područje UA Osijek obuhvaća kvantitativnu analizu zdravstvenih ustanova na primarnoj razini opće obiteljske medicine, zdravstvene zaštite djece predškolske dobi, dentalne (polivalentne) medicine, i zdravstvenu zaštitu žena. Ukratko kada je riječ o dostupnosti primarne medicinske zaštite, a na temelju pokazatelja u općoj, dentalnoj, pedijatrijskoj i ginekološkoj zdravstvenoj zaštiti, UA Osijek ima relativno dobru rasprostranjenost općih i dentalnih ordinacija izuzev nekoliko manjih općina.

Problem su ordinacije zdravstvene zaštite predškolske djece i žena, koje su uglavnom koncentrirane u gradovima i nekim većim općinama. Gledajući teritorijalnu udaljenost, rubne općine Kneževi Vinogradi, Erdut ili Koška su na oko 30 km udaljeni od ovih ordinacija, koje su i opterećene velikim brojem pacijenata koji premašuje vrijednosti kadrovskih normativa.

Iz prikazanih podataka razvidno je da su za područje UA Osijek nadležni domovi zdravlja koji pokrivaju područje cijele OBŽ (domovi zdravlja Beli Manastir, Đakovo, Našice, Osijek, Valpovo) i dio VSŽ (Dom zdravlja Vinkovci). Iz priloženih se podataka može zaključiti i da je tražena kvota timova zaduženih za ovo područje zadovoljena.

Sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita:

1. Klinički bolnički centar Osijek je nacionalna bolnica i spada u istočnu regiju.
2. Zavod za hitnu medicinu (ZZHM OBŽ) zdravstvena je ustanova za obavljanje poslova na području hitne medicine na području Osječko-baranjske županije sa sjedištem u Osijeku.
3. Ljekarne - prostorna rasprostranjenost ljekarni na području UA Osijek: prisutne u svim JLS osim Punitovaca, Šodolovaca, Tordinaca i Vuke.

Hrvatska je suočena s ograničenom raspoloživošću i dostupnošću zdravstvene zaštite, osobito u ruralnim područjima, manjim mjestima, na otocima kao i u nerazvijenim zajednicama. Nedostatak zdravstvenih radnika često je izraženiji u nerazvijenim područjima u kojima su zdravstveni radnici manje skloni prihvatiti posao (OPULJP, 2014.).

Potrebno je poboljšati pristup zdravstvenoj skrbi unaprjeđenjem i učinkovitijim modelima zdravstvene skrbi, kao što su medicinske usluge na daljinu, primarna zdravstvena zaštita u zajednici, dnevne bolnice/jednodnevne kirurgije.

Analiza stanovanja

UA Osijek je u 2011. brojila 90.176 stambenih jedinica, od čega 86.243 stambenih jedinica za stalno stanovanje s prosječnom površinom od 83,39 m². U UA Osijek nalazi se 4,01% ukupnih stambenih jedinica u RH te 4,22% ukupne površine stambenih jedinica u RH.

Prosječna veličina stambenog prostora u UA Osijek je 79,01 m², odnosno nešto veća od prosjeka RH koji iznosi oko 75 m². Unutar područja urbane aglomeracije vidi se da je, u pravilu, prosječna površina veća u općinama nego što je u gradovima. Takvom odnosu pridonosi veća zastupljenost kuća u odnosu na stanove u općinama.

2.1.4. Obrazovanje

Podatci o obrazovnoj infrastrukturi

Obrazovna infrastruktura na području UA Osijek je dobro razvijena i u zadovoljavajućem stanju te prilično ravnomjerno raspoređena.

Vrlo dobro je razvijena i mreža ustanova u djelatnostima visokog obrazovanja i znanosti, čiji je nositelj Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku koje u svom sastavu ima 17 znanstveno-nastavnih sastavnica: 11 fakulteta i pet sveučilišnih odjela, jednu umjetničko-nastavnu sastavnicu – Umjetničku akademiju.

Rani i predškolski odgoj na području UA Osijek

Na području UA Osijek djeluje ukupno 18 predškolskih ustanova s 45 područnih vrtića i jaslica. U sva tri grada i u većini općina aglomeracije postoji barem jedna predškolska ustanova tj. dječji vrtić ili područni vrtić. Nikakav organizirani oblik predškolskog odgoja i obrazovanja ne postoji samo u općinama Šodolovci i Tordinci, što će u budućnosti predstavljati prioritet u području predškolskog odgoja, ali i populacijske politike u ovim općinama te u UA Osijek.

Osnovno školstvo na području UA Osijek

Na području UA Osijek djeluje 44 osnovnih škola s 31 područnom osnovnom školom, što predstavlja vrlo dobru pokrivenost općina i gradova UA Osijek mrežom osnovnoškolskih ustanova. Uz potrebu provedbe sveopće kurikularne reforme, konstantan pad broja učenika (u pet godina 1513 učenika manje, a na godišnjoj razini oko 400 učenika manje svake godine) predstavlja najveći problem i prijetnju daljem razvitku osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja na ovom području, ali i u cijeloj OBŽ i RH.

Srednje školstvo na području UA Osijek

Srednjoškolsko obrazovanje odvija se u 20 srednjih škola u gradovima Osijeku i Valpovu te u naselju Dalj (Općina Erdut), a nude sljedeće obrazovne programe, većina kojih, nažalost, nisu posve usklađeni sa suvremenim potrebama tržišta rada.

Nažalost, i kod broja učenika srednjih škola na ovome području zamjetan je značajan pad u razdoblju od 5 školskih godina (761 učenik manje u 2015./2016. u odnosu na 2011./2012.), što je opet posljedica negativnog prirodnog prirasta na ovom području.

S obzirom na velik broj nezaposlenih mladih osoba od 15 do 29 godina koji iznosi 35,81% ukupnog broja nezaposlenih na području UA Osijek, a i s obzirom na stalne apele poslodavaca o nužnosti boljeg usklađivanja obrazovanja s potrebama gospodarstva, razvidno je da je nužno nastaviti prilagodbu strukovnih kurikula škola na području UA Osijek te istu hitno započeti u onim školama koje još nisu krenule tim putem. Nužno je i čvršće povezivanje, suradnja i koordinacija strukovnih srednjih škola s gospodarskim sektorom, tj. s različitim gospodarskim (tržišnim) subjektima u okruženju.

Visokoškolsko obrazovanje

Nositelj djelatnosti visokog obrazovanja i znanosti na području UA Osijek, ali i OBŽ i cijele istočne Hrvatske je Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku. Od visokoškolskih ustanova u Osijeku još djeluje i privatno visoko učilište - Visoko evanđeosko teološko učilište. Što se tiče stručnih studija, svi studiji bilježe pad broja upisanih studenata i onih upisanih u 1. godinu studija u rasponu od akademske godine 2010./2011., osim stručnog studija Elektrotehničkog fakulteta Osijek i Poljoprivrednog fakulteta Osijek. Ohrabruje činjenica uzlaznog trenda broja upisanih studenata i onih upisanih u 1. godinu studija od akademske godine 2010./2011. u području svih prirodnih, biomedicinskih i zdravstvenih te tehničkih i biotehničkih znanosti, što je na tragu europskih strateških trendova poticanja, promicanja i popularizacije STEM područja u obrazovanju. Također ohrabruje i smanjenje broja upisanih i onih upisanih u 1. godinu studija u rasponu od akademske godine 2010./2011. u području društvenih i humanističkih znanosti, no tu se zamjećuje značajno odstupanje u broju upisanih na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti, Ekonomskom fakultetu, Filozofskom i Pravnom fakultetu u Osijeku koji bilježe mala povećanja broja upisanih u usporedbi s 2010./2011., ali ipak pokazuju značajan pad broja upisanih u usporedbi s 2012./2013. i 2013./2014. Umjetnička akademija u Osijeku bilježi konstantan, ali blagi rast broja upisanih kroz ovo razdoblje, no kod Interdisciplinarnog studija kulturologije registriran je udvostručen broj upisanih u rasponu od 2010. do 2015., a koje bi sukladno *Preporukama za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja za 2016.* Hrvatskog zavoda za zapošljavanje svesti na preporučenu razinu.

Strategija Europa 2020. u području obrazovanja izdvaja cilj kojega bi na razini EU trebalo ispuniti do 2020.: najmanje 40% stanovništva u dobi između 30 i 34 godine sa završenim tercijskim (visokim) obrazovanjem. Hrvatska ima znatno niži postotak od većine država EU (2011. 34,6% stanovništva 30-34 godine s visokim obrazovanjem u EU-27, dok je u RH samo 24,5%). Stoga će svakako i na području UA Osijek biti nužno poraditi i na poticanju mladih ljudi na nastavak školovanja.

Vezano za politiku upisa u srednje škole i na fakultete tj. propisivanje upisnih kvota bilo bi potrebno razmotriti preporuke izrađene na osnovi prognoziranog položaja pojedinih zvanja na tržištu rada (Hrvatski zavod za zapošljavanje: *Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja* za svaku kalendarsku godinu), što je u ingerenciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Cjeloživotno učenje i obrazovanje

Na području UA Osijek djeluje ukupno 31 subjekt: 3 trgovačka društva i 28 ustanova, učilišta ili centra za obrazovanje odraslih. Većinom se ova vrsta obrazovanja provodi u učilištima/centrima za obrazovanje odraslih (10), a neke su podružnice ustanova čije je sjedište drugim gradovima RH (6). Postoje još i tri trgovačka društva koja se bave podukom stranih jezika, organizacijom poduka za državnu maturu i prevoditeljstvom. Obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje se provodi i na devet srednjih škola te tri fakulteta (Ekonomski, Elektrotehnički i Fakultet odgojnih i obrazovnih znanosti). Spomenute ustanove i trgovačka društva nude vrlo široki raspon obrazovnih programa, a ponuda je uglavnom u skladu s potrebama tržišta rada i temelji se na većoj zastupljenosti praktičnoga dijela nastave u usporedbi s teoretskim dijelom. Ovakva učilišta vrlo se brzo prilagođavaju potrebama tržišta rada, a i sve više koriste učenje na daljinu (e-učenje, online studiji).

S obzirom na vrlo nizak broj odraslih uključenih u nekakav oblik cjeloživotnog obrazovanja i učenja u RH u usporedbi s prosjekom EU (RH: 2014. 2,5%, a prosjek EU je 10,7%) te na visok broj nezaposlenih osoba (21.579) na području UA Osijek, postoji snažna potreba za poticanjem nezaposlenih na nastavak školovanja, prekvalifikacije, cjeloživotnog usavršavanja i osposobljavanja kako bi postali konkurentniji na tržištu rada te tako postigli trajnu zaposlenost. Pri tom postoji vrlo bogata ponuda obrazovnih programa te programa osposobljavanja i usavršavanja, a brojna kompetitivna učilišta su dokazala da su spremna brzo odgovoriti na potrebe tržišta rada razvijanjem novih i prilagodbom postojećih programa. Nedostatak je što su ustanove za obrazovanje odraslih uglavnom koncentrirane na području središta aglomeracije i nisu geografski jednako dostupne svim stanovnicima UA Osijek.

Također velik potencijal razvoja obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja imaju i fakulteti, koji mogu razviti i ponuditi nove programe obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja, posebice oni fakulteti koji dosad nisu razvili nijedan takav program.

2.2. Gospodarstvo

2.2.1. Opća gospodarska kretanja

Bruto društveni proizvod – analiza kretanja

BDP U Osječko-baranjskoj županiji smanjen je u apsolutnom iznosu s 2,6 na 2,4 mlrd. EUR, što je smanjenje od 8,18% u razdoblju od 5 godina, uz smanjenje na nacionalnoj razini od 3,5%, odnosno od 3,78% na razini kontinentalne Hrvatske; udio BDP-a Osječko-baranjske županije u ukupnom BDP-u Hrvatske smanjen je za 0,3%, dok je isti za kontinentalnu Hrvatsku ostao nepromijenjen; BDP po stanovniku, promatran u relativnom iznosu na nacionalni prosjek smanjen je za 3,1% odnosno s 82,49% nacionalnog prosjeka, na 79,39%.

Kontinuirani negativni trend kretanja navedenih pokazatelja u razdoblju 2009.-2013., vezan je uz promjene u performansi pojedinih gospodarskih sektora/grana, a u kontekstu negativnog utjecaja nesavladanih posljedica ekonomske krize (2008.) na gospodarstvo Osječko-baranjske županije, koje je imalo naglašeni izvozni trend, kao i izostanka provedbe strukturnih reformi na nacionalnoj razini.

Bruto dodana vrijednost

Opća gospodarska kretanja promatrana s aspekta bruto dodane vrijednosti koju stvaraju svi sektori gospodarstva, sukladno podacima relevantnima za područje aglomeracije grada Osijeka, ukazuju da je BDV kao pokazatelj na svim razinama (nacionalna, razina statističke regije i županijska) stabilan u promatranom razdoblju 2010.-2013., te za Osječko-baranjsku županiju iznosi 5,6% u ukupnom BDV-u Republike Hrvatske.

Financijski rezultati poslovanja poduzetnika na području UA Osijek

Na području 19 gradova i općina u obuhvata UA Osijek, u 2014. poslovao je 3.251 poduzetnik koji su sastavili i u Registar godišnjih financijskih izvještaja podnijeli točan i potpun godišnji financijski izvještaj za 2014. Od navedenoga broja, najviše je poduzetnika s područja grada Osijeka (2.406), a najmanje u općini Punitovci (10). Kod 3.251 poduzetnika bilo je 27.133 zaposlenih, što je prosječno 8,3 zaposlenih po poduzetniku. U 2014. poduzetnici UA Osijek iskazali su pozitivan konsolidirani financijski rezultat (124,1 milijun kuna). Od ukupnog broja poduzetnika promatranog područja s dobitkom je poslovalo njih 72,7%. Ukupan prihod navedene skupine poduzetnika koji je ostvaren u 2014. iznosio je 18,2 milijardi kuna, što je povećanje od 4,6% u odnosu na prethodnu poslovnu godinu.

U 2014. poduzetnici čije je sjedište u jednom od gradova i općina obuhvaćenih prijedlogom obuhvata UA Osijek ostvarili su ukupan prihod u iznosu od 18,2 milijardi kuna. Njihov udio u ukupnim prihodima poduzetnika Osječko-baranjske županije iznosi 75,5%.

Udio broja poduzetnika grada Osijeka u broju poduzetnika UA Osijek iznosi 74,0%, udio broja zaposlenih iznosi 72,7%, ukupnih prihoda 68,2%, ukupnih rashoda 67,1%, dobiti razdoblja 78,4% i gubitka razdoblja 62,1%.

2.2.2. Tržište rada

Zaposleno stanovništvo

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje 31. prosinca 2015., područje koje pokriva UA Osijek imalo je 77.712 ekonomski aktivnih stanovnika ili radne snage (39.289 muških i 38.423 ženskih), odnosno 1% (787 osoba) manje nego istog mjeseca prethodne godine, na što je utjecalo povećanje zaposlenosti za 1,9% ili 1.084 osobe i smanjenje nezaposlenosti za 9,1% (1.871 osobu). U odnosu na 2011., broj ekonomski aktivnih stanovnika se smanjio za 5,7% ili 4.732 stanovnika, na što je utjecalo smanjenje i zaposlenog (za 6,8% ili 4.307 osoba) i nezaposlenog (za 2,2% ili 425 osoba) stanovništva.

Trend smanjenja ekonomski aktivnog stanovništva zabilježen je i u razdoblju ožujak 2016.-ožujak 2015.

Zaposlenost po gospodarskim sektorima, sukladno podacima HZZO-a, prema kojima je na području Osječko-baranjske županije bilo registrirano 31. prosinca 2015. godine 91.288 korisnika, odnosno zaposlene osobe, od čega 12.027 (13,2%) osoba iz samostalne gospodarske i profesionalne djelatnosti. Najveći udio zaposlenih prema djelatnostima imaju poslovni subjekti trgovine (12.758 ili 16,1%), prerađivačke industrije (12.288 ili 15,5%), obrazovanja (8.661 ili 10,9%), javne uprave i obrane (7.608 ili 9,6%), te djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (6.109 ili 7,7%). Unutar prerađivačke industrije najveći broj zaposlenih je u

proizvodnji prehrambenih proizvoda (25,9%), proizvodnji strojeva i uređaja (9,6%), proizvodnji gotovih metalnih proizvoda (7,6%), proizvodnji odjeće (7,4%) te proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda (7,4%).

Nezaposlenost

Na području UA Osijek, na dan 31. prosinca 2015. bilo je 18.593 nezaposlene osobe registrirane pri HZZ-u, što je 57,9% nezaposlenih u Osječko-baranjskoj županiji (31.133 osobe). U promatranom petogodišnjem razdoblju 2011.-2015., na razini županije došlo je do smanjenja broja evidentiranih nezaposlenih osoba za 4%, a na razini UA Osijek za 2,2%. U zadnjoj godini 2015. broj nezaposlenih osoba na području UA Osijek smanjio se za 9,1%, no to ne upućuje na zaključak o povećanju broja zaposlenih osoba, budući da je povećanje broja zaposlenih bilo na razini 1,7%. Ova se pojava može obrazložiti i drugim razlozima, među kojima je i smanjenje broja na evidenciji HZZ-a, ali i iseljavanjem radno sposobnog stanovništva. Procijenjena stopa nezaposlenosti na području UA Osijek na kraju 2015. bila je 23,9% (19,9% kod muške i 28,1% kod ženske populacije). U odnosu na 2014. stopa nezaposlenosti se smanjila za 2,2 postotna boda, a u odnosu na 2011. povećala za 0,8 postotnih bodova. Istodobno, procijenjena stopa nezaposlenosti u Osječko-baranjskoj županiji bila je 28,3%, a u Republici Hrvatskoj 16,9% .

Stope nezaposlenosti su i na području Osječko-baranjske županije i na području UA Osijek značajno više nego što je nacionalna stopa nezaposlenosti, odnosno 1,4 puta na području UA Osijek i čak 1,7 puta na području Osječko-baranjske županije.

2.2.3. Poslovno okruženje

Analiza trendova aktivnosti tvrtki na području UA Osijek - pregled i uloga

Na području UA Osijek u 2014. u odnosu na 2012. broj tvrtki porastao je za 361 ili za 13,6% (na razini Osječko-baranjske županije taj se broj povećao u istom razdoblju za 490 tvrtki ili 13,9%, dok je rast na nacionalnoj razini u istom razdoblju bio 11%). Nove tvrtke na području aglomeracije činile su 74% ukupnog broja u županiji.

Rast broja tvrtki na području UA Osijek bio je glavni generator rasta na području županije te je taj trend bio za 2,6% viši od nacionalnoga prosjeka. Što se tiče prihoda, tvrtke na području UA Osijek u 2014. realizirale su 77% prihoda svih tvrtki u županiji. Udio prihoda tvrtki aglomeracije u 2012. bio je 76%, a 2010. 78%. U apsolutnom iznosu, oni su se kretali na razini 17,5 mlrd. kuna za UA Osijek i 22,6 mlrd. kn za Osječko-baranjsku županiju. U razdoblju 2014.-2012., prihodi tvrtki na području UA Osijek porasli su za 0,2%, 2,1% na području županije te 1,8% na nacionalnoj razini. Ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu, u razdoblju 2014.-2012., zabilježila su stope rasta na svima razinama. Na razini RH, ulaganja su porasla za 4,1%, na razini županije za 5,9% i na razini UA Osijek za čak 15,6%. Nakon višegodišnjeg negativnog konsolidiranog financijskog rezultata, u 2014. tvrtke su poslovale s konsolidiranim dobitkom. Izvoz je također zabilježio rast, na razini RH, izvoz je porastao za 7,5%, na razini županije za 5,8%, a na razini aglomeracije 2,2%.

Prostorna raspodjela tvrtki

Prosječna gustoća, odnosno broj tvrtki na području UA Osijek u 2014. godini iznosio 157 tvrtki na 10.000 stanovnika, što je 16,4% više nego na području Osječko-baranjske županije (135) i za 33,6% manje nego na području Republike Hrvatske (236). Broj tvrtki na 10.000 stanovnika na području UA Osijek, u razdoblju 2010.-2014. pokazuje trend rasta za 15,3%, iako je broj tvrtki u istom razdoblju porastao za 326, s 2.686 na 3.012, ili za 12,1%.

Podatci o osnivanjima i zatvaranjima tvrtki

U razdoblju 2010.-2015. na području Osječko-baranjske županije osnovano je novih 4.888 tvrtki, dok je stečaj zaključen nad 834 tvrtke u istom razdoblju, što znači da je "stopa smrtnosti" tvrtki bila 17,06%. U razdoblju od 18 godina, 1997.-2015., ova stopa iznosila je 15,8%, što predstavlja relativno visoku stopu.

Pregled tvrtki po veličini i njihova uloga u gospodarstvu

U pogledu strukture tvrtki prema veličini (male, srednje, velike), ona je na području UA Osijek na razini županije, odnosno RH, gdje male tvrtke čine 98,2%, srednje 1,2% i velike 0,6%, ukupnoga broja od 3.012 tvrtki.

Što se tiče broja zaposlenih u poduzećima UA Osijek u 2014 (25.904 zaposlene osobe), male tvrtke zapošljavaju 54% ukupnog broja radnika, što je za 5% više od nacionalne razine (49%) i 2% manje nego što je županijska razina (56%). Zaključujemo da su male i velike tvrtke na području UA Osijek glavni generator radnih mjesta.

Velike tvrtke na području UA Osijek glavni su generator prihoda, čineći 49,2% ukupnoga prihoda, što je gotovo jednako nacionalnoj razini (48,2%) i 6,41% više od županijske razine (43,1%), što upućuje na veliku koncentraciju velikih tvrtki na području aglomeracije. Od 21 velike tvrtke na području Osječko-baranjske županije u 2014. bilo je 19 na području UA Osijek, što je 90,5% velikih tvrtki, koje su zapošljavale 93,9% radnika, a od tih 19, osam tvrtki s "liste velikih" posluju u sektorima prerađivačke industrije i primarne poljoprivredne proizvodnje.

Velike i srednje tvrtke na stabilnoj su razini u promatranom razdoblju 2010.-2014., dok je broj malih tvrtki u porastu, što upućuje na oporavak gospodarstva, motivaciju poduzetnika te stvara solidne pretpostavke za njihov razvitak.

Poljoprivreda

Prema podacima iz Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (stanje na dan 14. prosinca 2015.) na području UA Osijek poljoprivredna proizvodnja odvija se na 4.829 poljoprivrednih gospodarstava koja su obrađivala 110.292,75 ha poljoprivrednog zemljišta. Prema načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta na području urbane aglomeracije od ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta najzastupljenije su oranice i vrtovi s 36.459 ha (85,39%), slijede voćnjaci i vinogradi 1.458 ha (3,42%), livade i pašnjaci 588 ha, vinogradi 382 ha.

Strana ulaganja

Cilj gotovo svake vlade je privući domaće i strane investitore, kako bi se omogućilo stvaranje novih radnih mjesta i povećanje standarda života građana. Iskustva su pokazala da je ključni čimbenik privlačenja investitora stvaranje atraktivnijeg i jednostavnijeg poslovnog okruženja za tvrtke i poduzetnike. U tom smislu RH je donijela *Prijedlog strategije poticanja investicija u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.–2020.*, kao krovni dokument čija bi provedba trebala rezultirati dostizanjem zacrtanih nacionalnih ciljeva. Činjenica da navedeni dokument još uvijek nije usvojen govori o prioritetima nadležnih nacionalnih tijela kada je u pitanju razvitak.

U današnjem vremenu kontinuirane gospodarske recesije, kada vlade imaju proračunska ograničenja, a privatni se sektor suočava s nizom zapreka u poslovanju, kako na domaćem, tako i međunarodnom tržištu – ključan čimbenik opstanka i daljnjeg razvitka države ili županije je konkurentnost. Za povećanje razine konkurentnosti potrebno je kontinuirano raditi na stvaranju gospodarsko-društvenoga sustava s poticajnim poslovnim okruženjem, koji osigurava i potiče razvitak investicija.

Promatrano s gledišta lokalnoga razvitka, postoji svijest da je potrebno raditi na promociji područja za ulaganja (atraktivna investicijska destinacija), da se ciljano privlače investicije putem lokalnih poticaja i treba unaprijediti cjelovito investicijsko okruženje.

Očekivanja su da bi se mogao pojačati intenzitet ulaganja uslijed djelovanja određenih faktora koji bi trebali pridonijeti rastu izravnih ulaganja u Hrvatsku, kao što su intenziviranje privatizacijskih projekata, pozitivan utjecaj punopravnoga članstva u EU na percepciju Hrvatske među inozemnim ulagačima, kao i poboljšanje opće investicijske klime u zemlji.

Poduzetnička infrastruktura

Područje UA Osijek premreženo je poduzetničkom infrastrukturom koju čine poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije. Na prvom je mjestu riječ o 17 poslovnih zona u realizaciji, među kojima ističemo one na području gradova Osijeka, Belišća i Valpova zbog infrastrukture, prometne povezanosti i slobodnog prostora za investiranje. Na području Osječko-baranjske županije postoji niz poduzetničkih potpornih institucija koje se nalaze u jedinstvenom registru poduzetničke infrastrukture – JRPI, Ministarstva gospodarstva i to jedna županijska razvojna agencija, tri lokalne razvojne agencije, šest poduzetničkih centara i četiri poduzetnička inkubatora, od čega su tri poduzetnička, a jedan za nove tehnologije, te sljedeće potporne institucije: Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Osijek: Odsjek za poduzetništvo, inovacije i tehnološki razvoj, Osijek; Obrtnička komora Osječko-baranjske županije: Udruženje obrtnika Osijek, Udruženje obrtnika Valpovo, Hrvatska udruga poslodavaca, Regionalni ured Osijek.

Socijalno poduzetništvo i socijalne inovacije

Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine, predstavlja krovni dokument koji ima za cilj uspostavu poticajnog okruženja za promicanje i razvoj društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj kako bi se smanjile regionalne razlike i osiguralo povećanje razine zaposlenosti te pravednija raspodjela i upravljanje društvenim bogatstvom.

U našoj zemlji postoje skromni počeci razvoja društvenoga poduzetništva u razdoblju do donošenja Strategije, koji datiraju od 2000. i to na području Osječko-baranjske županije. Za razliku od zemalja EU, gdje se može reći da postoji poticajno okruženje za razvoj društvenog poduzetništva, u RH postoje signifikantne inicijative. Podatci na razini RH ukazuju da Osječko-baranjska županija zauzima drugo mjesto po broju aktera socijalnog poduzetništva, dok s gledišta teritorijalne rasprostranjenosti svrstavamo se u sam nacionalni vrh.

Nastavno na Strategiju društvenog poduzetništva, donesen je još jedan strateški dokument (2014.) u kojem se spominje društveno poduzetništvo – Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.–2020.), prvo kao jedno od "načela koja je nužno poštivati u ostvarivanju ciljeva strategije i provedbi mjera i aktivnosti", a zatim i kao jedna od glavnih strateških aktivnosti za strateška područja Zapošljavanje i pristup zapošljavanju i Uravnoteženi regionalni razvoj.

Na području UA Osijek, dionici razvoja će nastaviti s inicijativom i programima potpore razvoju društvenog poduzetništva i društvenih inovacija kroz osiguravanje dostatne i sustavne financijske potpore društvenim poduzećima koja imaju ideje/proizvode/usluge i kapacitete za opstanak na tržištu, kroz unaprjeđenje područja porezne politike, poticaja i olakšica za aktere društvene ekonomije u skladu s primjerima dobre prakse u Europi, poticanjem integracija i implementacije obrazovanja o društvenom poduzetništvu u obrazovni sustav te poticanjem aktivnosti/inicijativa za jačanje vidljivosti društvenoga poduzetništva u javnosti i njegove valorizacije.

2.2.4. Turizam i kultura

U UA Osijek turizam kao gospodarska grana ima tendenciju rasta, što je posljedica razvitka kontinentalnoga turizma u Hrvatskoj, ali i napora lokalnih zajednica na području aglomeracije u smislu razvitka turističke infrastrukture i sadržaja.

Unatoč svim preduvjetima i pozitivnim trendovima, turizam je na području aglomeracije nedovoljno povezan s ostalim djelatnostima, a turistička infrastruktura nedostatna. Educiranost obrtnika i poduzetnika za sektor turizma je slaba, a postojeći obrazovni programi ne prate potrebe gospodarstva. Stupanj udruživanja obrtnika i poduzetnika je nedostatan kao i razvijenost kapaciteta za kvalitetnu prezentaciju proizvoda i usluga. Pored toga ključni problem predstavlja nedostatak adekvatnih prostornih resursa koji vode ka sezonskom karakteru kulturnih sadržaja te nedostatni prostorni kapacitet za različite kulturne sadržaje kako za turiste, tako i za lokalno stanovništvo.

Prikaz turističkog sektora

Dosadašnji turistički razvitak na području UA Osijek rezultirao je formiranjem i diferenciranjem pojedinih turističkih lokaliteta i područja, koja se u odnosu na prostorni razmještaj mogu grupirati na područja gradova, zaštićena područja, područja uz vodotoke i akumulacije i područja termalnih izvora. Nositelji turizma na području UA Osijek su prije svega gradovi Osijek, Belišće i Valpovo, te općine Bilje, Bizovac, Kneževi Vinogradi i Erdut koje se ističu određenim atrakcijama, ali i aktivnostima turističkih djelatnika i lokalne samouprave na tom području s ciljem valorizacije navedenih atraktivnosti i njihovog stavljanja u funkciju turizma. Na području UA Osijek djeluje sedam lokalnih turističkih zajednica, od čega tri gradske (TZ grada Osijeka, TZ grada Valpova i TZ grada Belišća), 1 područna (TZ Baranje, za općine Kneževi Vinogradi, Čeminac, Darda i Jagodnjak), i 3 općinske (TZ Općine Bilje, TZ Općine Bizovac, TZ Općine Erdut).

Značajne lokacije i atrakcije na području UA Osijek su: Park prirode Kopački rit, vinske ceste, dvorci, utvrde i kule, Erdutsko vinogorje, Bizovačke toplice i Svetište Gospe od utočišta u Aljmašu.

Oblici turizma u UA Osijek kao važni integralni dijelovi razvitka aglomeracije su izletnički, edukacijski, cikloturizam, ekoturizam, lovni, ribolovni, zdravstveno-preventivni, lječilišni (Bizovac), seoski, vinski i gastro, tematski, kulturni, nautički (Dunav, Drava), poslovni, kongresni, tranzitni, vjerski turizam (Aljmaš). U stvarnosti najčešća je kombinacija bar dva ili više oblika turizma te je zbog toga iznimno važno uvezivanje raznih turističkih ponuda i stvaranje brojnih raznolikih turističkih itinerera.

Ugostiteljski objekti

Postojeći smještajni kapaciteti uglavnom su vezani uz gradove Osijek, Belišće i Valpovo. Ovi centri razvili su se u turističke centre prvenstveno zbog potreba poslovnog i tranzitnog turizma. Sa svojim kulturno-povijesnim sadržajima i graditeljskom baštinom ovi gradovi mogu zadovoljiti i kulturne potrebe potencijalne turističke klijentele. Od ostalih smještajnih kapaciteta ističu se kapaciteti vezani uz zdravstveni i rekreacijski turizam u Bizovcu te u novije vrijeme kapaciteti u privatnom smještaju u Baranji (Bilje, Kneževi Vinogradi) i na području općine Erdut. U posljednje vrijeme sve su značajnija ulaganja Belja kao dijela koncerna Agrokor u turistički sektor, kroz upotpunjavanje baranjske eno-gastronomске, a u budućnosti i hotelske ponude, posebice ako se uzme u obzir da su proširena i na Vukovarsko-srijemsku županiju, te će tako činiti turističku cjelinu u budućnosti.

Kvaliteta hotelskog smještaja kao i ugostiteljske ponude se iz godine u godinu poboljšava.

Na području aglomeracije ukupno postoji 11 hotela, a od toga su tri hotela s četiri zvjezdice, pet hotela s tri zvjezdice, a ostala tri udovoljavaju kategorizaciji od dvije i jedne zvjezdice. Hotelski kapaciteti pokrivaju ukupno 856 ležajeva dok za ostale vrste smještajnih kapaciteta nema dostupnih objedinjenih podataka. U hotelskom smještaju zamjećuje se dominacija smještajnih jedinica srednjih (***) i nižih kategorija.

Smještajni kapaciteti na području UA Osijek nisu dovoljni za sustavno širenje turističke djelatnosti koja bi, sukladno strateškim odrednicama područja, u budućnosti trebala značajno doprinosti gospodarskom razvoju područja.

Stopa popunjenosti i sezonska kretanja

Stopa popunjenosti svih smještajnih kapaciteta na području UA Osijek u 2014. iznosila je 29%, a u 2015. je malo viša - 31% (podatci TZGO i TZOBŽ). Na području grada Osijeka popunjenost u hotelima u 2015. iznosi 29%, a u privatnom smještaju 18%.

Sezonalnost nije izražena kao u jadranskim destinacijama, ali glavna sezona je između travnja i studenog, s malim padom u srpnju i kolovozu. Najmanje dolazaka i noćenja bilježi se u prosincu, siječnju i veljači, a od ožujka se bilježi konstantan porast.

Turistički tokovi - statistika i kretanja s obzirom na dolaske i noćenja

Na području UA Osijek bilježimo 119.576 noćenja u 2014., što predstavlja veliku većinu broja noćenja u cijeloj Osječko-baranjskoj županiji (79,47%) od ukupno oko 150.466 noćenja u OBŽ u 2014. Prema podacima DZS za 2014. ukupan turistički promet u odnosu na 2013. pao je za 0,2% u dolascima turista odnosno 11,5% u noćenjima, unatoč manjem porastu dolazaka stranih turista za 2%, no ne i noćenja čiji se udio smanjio za 13% u noćenjima domaćih turista te za 9% u noćenjima stranih turista. Uspoređujući godišnje podatke na razini 2012. i 2011. godine, pad turističkog prometa iznosio je 4,3% u dolascima odnosno 3,3% u noćenjima.

U zadnjih 7 godina UA Osijek u prosjeku bilježi oko 135.000 noćenja, iako bilježi pad u odnosu na 2009. godinu za otprilike 6,5%. Važan faktor u povećanju broja posjeta i noćenja je i održavanje velikih sportskih manifestacija, koje su direktni uzrok povećanog broja dolazaka i noćenja u pojedinim godinama (2009. Europsko prvenstvo u rukometu, 2011. Europsko prvenstvo u streljaštvu i 2015. Svjetski kup u streljaštvu za osobe s invaliditetom).

Podrijetlo turista (domaći turizam, inozemni turizam)

Većina posjetitelja području UA Osijek su domaći posjetitelji jer se turizam ovoga područja bazira na poslovnom turizmu, ali je broj stranih turista u stalnom porastu od 2009., a broj domaćih ponovo blago raste nakon pada u 2012. Udio stranih turista u ukupnom broju dolazaka konstantno raste (u 2009. je bio 24,60%, u 2010. 26,92%, u 2011. 26,74%, u 2012. 32%, u 2013. 33,76%), bilježi vrlo lagan pad u 2014. (32,98%) te opet porast u 2015. (36,34%). Najviše stranih turista dolazi iz Njemačke, SAD-a, Slovenije, BiH, Srbije, Austrije i Italije.

Inicijative brendiranja i promidžbe

Iako se aglomeracija posljednjih nekoliko godina u turističkom smislu konstantno razvija, kao destinacija ipak nije još postigla značajnu međunarodnu prepoznatljivost. Realizacija integriranih projekata temeljenih na obnovi kulturne baštine u okviru ITU-a rezultirala bi značajnim povećanjem razvojnih mogućnosti koje bi u grad Osijek, aglomeraciju i regiju privukle veći broj posjetitelja. Tvrdja ima potencijal postati turistički centar regije koji i lokacijom i značajem postaje epicentar povezivanja turističkih sadržaja čitave regije, uključujući Park prirode Kopački rit, biciklističke staze i vinske ceste u OBŽ i VSŽ, obnovljena i funkcionalna kulturna dobra i ostale turistički zanimljive lokalitete u aglomeraciji, ali, zbog blizine, i one u Đakovu, Vukovaru, Vučedolu (udaljeni maksimalno oko 50 km), povezujući urbane manifestacije s ponudom ruralnog okruženja, te također s nedovoljno iskorištenim ali

značajnim i prepoznatim potencijalom prekograničnog turizma (relativna blizina turistički atraktivnih lokaliteta u prekograničnim područjima Republike Mađarske i Republike Srbije). Realizacija turističkih projekata znatno bi doprinijela daljnjem razvoju krstarenja riječnim brodovima koji prema planovima višestruko uvećavaju svoj dolazak u Osijek kao prepoznatu destinaciju na ovoj vrsti putovanja, te daljnjem razvoju zračne luke.

Analiza kulturne infrastrukture i objekata kulturne baštine kao potencijala razvoja turizma/gospodarstva

S obzirom na bogato povijesno i kulturno naslijeđe područja, brojne povijesne lokalitete te veliki broj povijesnih etnografskih i arheoloških predmeta, na ovome području djeluje 19 ustanova u kulturi (dva kazališta, pet muzeja i galerija, pet narodnih (gradskih) knjižnica, jedan arhiv, dva kinematografa i četiri ostale ustanove u kulturi) kojima su glavni ciljevi očuvanje kulturne i povijesne baštine te daljnji razvoj suvremenoga kulturnog izričaja te time čine značajan potencijal za razvoj turističke ponude područja.

Na području UA Osijek nalazi se 267 zaštićenih kulturnih dobara: jedno nematerijalno kulturno dobro, osam nepokretnih kulturnih dobara - kulturno – povijesnih cjelina, 215 nepokretnih kulturnih dobara – pojedinačnih, devet pokretnih kulturnih dobara - muzejske građe, 15 pokretnih kulturnih dobara – pojedinačnih i 19 pokretnih kulturnih dobara – zbirki. Ovih 267 zaštićenih kulturnih dobara čine većinu svih zaštićenih kulturnih dobara s područja OBŽ tj. 60,82%.

Najznačajnija kulturna dobra na području UA Osijek su: arheološka nalazišta i zone (Arheološka zona "Tvrđa – Gornji grad", Arheološka zona "Mursa, Pristanište i Vijenac Ivana Meštrovića" (rimski Mursa), rimski dunavski limes, Sarvaš, Bijelo Brdo, Belišće-Staro Valpovo, Kneževi Vinogradi-Osnovna škola, Osijek-Retfala, Tenja, Daljska planina, Zmajevac), barokna osječka Tvrđa, osječki klasicizam, secesija i historicizam (Gornji i Donji grad), dvorac Prandau-Normann s perivojem i središte Valpova, Erdutska kula, dvorac Adamovich/Bartolović u Tenji, dvorac Tikveš, dvorac princa Eugena Savojskog u Bilju, dvorac baruna Eszterházyja s perivojem u Dardi, kurija i niz gospodarskih zgrada grofova Prandau-Normann od Ehrenfelsa u Bizovcu, utvrda Kolođvar, palača Gutmann u Belišću, Zgrada dvorca Reiner u Ernestinovu te niz vrlo vrijednih sakralnih objekata

Prikaz rekreacijskih sadržaja

Rekreacijski sadržaji na području UA Osijek su brojni, ali većina njih zahtijeva obnovu i uređenje. Mnogi od njih imaju velik turistički potencijal, poput Bizovačkih toplica koje su od 2015. u privatnom vlasništvu s najavama velikih investicija, Zračne luke Čepin (športska zračna luka) ili Skate parka ekstremnih sportova u sastavu Športsko-rekreacijskog centra (ŠRC) Copacabana.

Značajni rekreacijski sadržaji su i biciklističke rute (Dravska biciklistička ruta, koja se nadovezuje na Dunavsku biciklističku rutu, s uključenim gradovima Belišće, Donji Miholjac i Valpovo; Panonski put mira od Osijeka do Sombora, Drava bike tour: dionica Osijek - Erdut - Osijek), Športsko-rekreacijski centar Kneževi Vinogradi, Rekreacijsko područje "Drava", Zoo vrt Osijek s akvarijem i terarijem (najveći zoološki vrt u Hrvatskoj), Gradski bazeni Osijek, Športski centar Sokolski dom, Nastavno-športska dvorana Gradski vrt (izgrađena 2008.), Srednjoškolsko igralište (temeljito obnovljeno 2013.), Stadion Gradski vrt, Streljana i kuglana Pampas, Hipodrom Pampas i Motonautički dom Retfala.

Kulturne i kreativne industrije

Strategija kulturnog razvitka grada Osijeka određuje tri strateška cilja, a jedan od njih je - Kreirati uvjete i potaknuti razvoj kreativnosti i inovativnosti, osobito na regionalnom Sveučilištu i razvijati sektor kreativne industrije i nezavisne, izvaninstitucionalne kulturne

scene u Osijeku i regiji, uključujući prioritete stvaranja uvjeta i pružanja snažnije potpore razvoju inovativnosti i kreativnosti na Sveučilištu, kao i adekvatnije valorizacije i potpore izvaninstitucionalnoj kulturnoj i, općenito, društvenoj sceni u Osijeku.

Kulturne i kreativne industrije na području UA Osijek su zastupljene sporadično i prilično su nepovezane.

2.3. Urbano okruženje

2.3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima

U nastavku su sažeto prikazana onečišćenja okoliša emisijama i imisijama, uključujući i otpad, s naglaskom na utjecaje koje uslijed korištenja prirodnih resursa imaju na sastavnice okoliša, zrak, vodu i tlo.

Onečišćenje zraka

Prema podacima iz državne mreže na mjernoj postaji Osijek-1, kakvoća zraka na području UA Osijek pokazuju da je kvaliteta zraka velikog dijela UA Osijek I. kategorije (zrak uglavnom čist ili neznatno onečišćen). Izdvajaju se samo urbana područja (gdje je kvaliteta zraka narušena prije svega radi emisija lebdećih čestica PM10 i prizemnog ozona) na kojima su koncentracije mjerenih onečišćujućih tvari prelazile zadane granične i tolerantne vrijednosti kvalitete zraka. Time je kvaliteta zraka na lokaciji mjerne postaje Osijek-1 u 2013. i 2014. svrstana u uvjetno I. kategoriju s obzirom na čestice (u 2012. je bila II. kategorije). Doprinose pojedinih sektora onečišćenju zraka česticama praktično nije moguće dati bez kemijske analize čestica, no takva mjerenja na mjernoj postaji Osijek-1 ne postoje. Zbog prekoračenja granične vrijednosti za lebdeće čestice - PM10 Grada Osijeka izrađen je Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka koji podrazumijeva i podupire nastavak provođenja mjera koje su već započete ranijim programima zaštite zraka i poboljšanja energetske učinkovitost grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. S obzirom na to da se onečišćenje zrakom prenose na velike udaljenosti, preko državnih granica, zaštita kvalitete zraka mora se rješavati kroz međunarodnu suradnju, s naglaskom na poveznicu između klime i onečišćenosti zraka.

Onečišćenje vode

U središnjem i istočnom dijelu dravskog bazena prevladavaju reduktivni uvjeti pa podzemna voda prirodno sadrži povećanu koncentraciju željeza, te mangana, arsena i fosilnog amonijaka. Najveće koncentracije željeza registrirane su u podzemnim vodama plićih vodonosnih slojeva (do 50 m dubine). Potencijalno veliki izvor onečišćenja površinskih i podzemnih voda u UA Osijek predstavlja ispiranje nitrata iz stajskog gnoja koji se koristi u poljoprivrednoj proizvodnji. Procjedne vode s neuređenih odlagališta otpada također predstavljaju velike izvore onečišćenja voda, zbog čega je bitna njihova sanacija. Značajni generator kemijskog i fizikalno-kemijskog onečišćenja voda je nekontrolirano ispuštanje otpadnih voda iz kućanstava i pojedinih gospodarskih zona bez priključka na sustav javne odvodnje (ruralna područja). Uz to, do negativnog utjecaja unosa tereta hranjivim i organskim tvarima te teškim metalima, na kakvoću površinskih voda može doći i na poplavnim područjima prilikom plavljenja, a uslijed ispiranja zamašćenog sloja u površinske vode s cestovne i željezničke infrastrukture ili pak izlivanja nepročišćenih otpadnih voda iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Nepoželjne utjecaje navedenih zahvata na vode moguće je svesti na prihvatljivu razinu primjenom odgovarajućih mjera zaštite.

Onečišćenje tla

Procijenjeni oblici i uzorci tla ukazuju da je u UA Osijek prisutno srednje i jako oštećenje tala uzrokovano pesticidima i drugim biocidima, komunalnim i industrijskim otpadnim vodama, smanjenjem humusa, stagnacijom vode u tlu, kvarenjem strukture i zbijanjem tla, izgradnjom naselja, tvornica i trajnih građevinskih objekata te eksploatacijom gline, šljunka, pijeska i kamena, prisutan je problem alkalizacije tla. Osim onečišćenja tla iz raspršenih izvora značajan je utjecaj onečišćenja i iz stacionarnih izvora, poput onečišćenja izazvanog dugotrajnim neprimjerenim gospodarenjem proizvodnim otpadom. Pet onečišćenih lokaliteta na području UA Osijek su od interesa za sanaciju. Poseban oblik onečišćenja tla na predmetnom području predstavljaju minski sumnjive površine zagađene minama te velikim brojem neeksplodiranih ubojitih sredstava. Jedan od prirodnih resursa na kojima UA Osijek temelji svoj razvoj sigurno je tlo. Od ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta, najzastupljenije su oranice i vrtovi, slijede voćnjaci i vinogradi te livade i pašnjaci. Uvažavajući sve ove prirodne potencijale, prisutnošću znanstveno-istraživačkih institucija u UA Osijek uz korištenje suvremene tehnologije u proizvodnji radno intenzivnih kultura otvaraju se mogućnosti da se u kratkom razdoblju unaprijedi proizvodnja za samodostatnost proizvodnje za hrvatsko tržište u voću i povrću, koje se u značajnoj mjeri uvozi u Republiku Hrvatsku. Stoga je prioritet UA Osijek, kada je tlo u pitanju, uspostava je informacijskog sustava zaštite tla, inventarizacija podataka o tlu i zemljištu, određivanje najkvalitetnijih zemljišta za poljoprivrednu namjenu te zaštita tla i očuvanje hranidbenih vrijednosti uvažavajući načela održivoga gospodarenja i zaštite tla.

Zelene površine

Za povijesne perivoje i parkove, kako u središtu tako i na cijelom području UA Osijek nedostaje projektna dokumentacija za njihovu obnovu i revitalizaciju. U okviru realizacije projekta GIS zelenih površina grada Osijeka – Zeleni katastar izvršeno je snimanje geodetskih točaka (položaja svih drveća, grmlja, ostalog raslinja, zelenih površina i komunalne opreme, u pojedinim dijelovima grada) te je izrađena informatička podloga. Projekt bi trebalo proširiti na cijelo područje UA Osijek kako bi se imao pravi uvid u stanje i ukupnu količinu zelenih površina cijelog područja. Veliki potencijali zelenih površina mogu se ostvariti njegovanjem, očuvanjem i obnovom otvorenih zelenih površina (urbani vrtovi) na održiv način kao doprinos lokalnoj samoodrživosti (razvoju turizma) i smanjenju ukupnog i individualnog ekološkog otiska.

Zaštićena područja, prirodna baština i bioraznolikost

Na području UA Osijek, u šest kategorija zaštite (posebni rezervat, park prirode, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz i spomenik parkovne arhitekture) obuhvaćeno, ukupno 11 zaštićenih dijelova prirode što čini veći dio površine UA Osijek, od čega je jedna u preventivnoj zaštiti regionalnog parka Mura-Drava. Poseban značaj ovom prostoru daju vlažna staništa koja su rijetkost na europskoj razini, a koja su dio međunarodne mreže rezervata biosfere MaB (Man and the Biosphere). U UA Osijek imamo devet područja predloženih za ekološku mrežu Natura 2000 i razlikujemo dva područja: Područja očuvanja značajna za ptice (POP) te Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Jedno od najvrjednijih područja za bioraznolikost u Hrvatskoj, a nalazi se na prostoru UA Osijek je Kopački rit. Riječ je o poplavnom području koje je nastalo djelovanjem dviju velikih rijeka, Dunava i Drave. Zahvaljujući jedinstveno očuvanoj hidrologiji prostora, Kopački rit se odlikuje brojnim vrstama flore i faune, s posebnim naglaskom na veliku raznolikost ornitofaune. Zbog iznimne prirodne vrijednosti, osim što je proglašen parkom prirode, također je uvršten na Popis Ramsarskih područja te je na listi programa IBAs (Important Bird Areas). Unutar Parka prirode, nalazi se i posebni zoološki rezervat istog imena. Velik dio zaštićenih područja UA Osijek (park prirode, posebni rezervat, regionalni park), vezan je uz vodena i vlažna staništa (uključujući i šume, i

travnjake), stoga je najveći postojeći i potencijalni problem neadekvatna regulacija vodnog režima (regulacije vodotoka, vađenje šljunka, melioracijski zahvati). Uz to, problem vodenih i močvarnih staništa je i onečišćenje vodotoka. Potrebno je podizanje svijesti javnosti i poticanja obrazovnih programa očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti na području UA Osijek.

Gospodarenje otpadom

Na području UA Osijek uspostavljen je organiziran sustav gospodarenja otpadom putem pet komunalnih društava JLS u vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne samouprave te četiri trgovačka društava ili obrta (koncesionara) u privatnom vlasništvu, odnosno ovlaštenih sakupljača otpadom koji posjeduju dozvolu za organizirano sakupljanje i odvoz otpada na ovlaštena odlagališta propisana u istoj. Osnovna infrastruktura za gospodarenje otpadom su odlagališta za neopasni otpad, spremnici raznih veličina za skupljanje otpada te vozni park za skupljanje i prijevoz otpada do odlagališta. Sustav gospodarenja otpadom u UA Osijek provodi se prikupljanjem i razvrstavanjem otpada putem odvojenog prikupljanja otpada, reciklažnih dvorišta (4) i eko otoka (179), a obuhvaćenost stanovništva organiziranim sakupljanjem i odvozom otpada je 95,94%. Međutim, sveukupni sustav je usredotočen na sakupljanje otpada, kao takvo te na odlaganje, a ne na veću iskoristivost istog. Gospodarenje građevnim otpadom nije zadovoljavajuće budući da niti na jednoj od planiranih lokacija za građevni otpad nisu osigurani uvjeti i oprema za obradu i reciklažu istog, već samo za njegov prihvata. Mnogo je postignuto, ali mnogo toga još treba napraviti, jer velika količina otpada završava na odlagalištima koja su već prešla sve kapacitete zapunjenosti. Stoga ih je potrebno sanirati i rekultivirati završne površine neuvjetnih odlagališta i lokacije visoko onečišćenih otpadom. Sredstva će se osigurati iz EU fondova i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Radi ispunjenja zakonskih obveza u gospodarenju biorazgradivim otpadom započete su aktivnosti podjele kompostera građanima te završetak izgradnje jedine kompostane u UA Osijek. Također, potrebna je dodatna edukacija građana za ovakvu vrstu selektiranja otpada te edukacije svih društvenih struktura o selektiranju otpada. Postojeći sustav gospodarenja otpadom na cijelom području UA Osijek može se ocijeniti kao ekološki neprihvatljiv i neodrživ, obilježen nedostatnom infrastrukturom za gospodarenje otpadom, visokim udjelom komunalnog/biorazgradivog otpada koji se odlaze na odlagališta otpada i niskim udjelom recikliranja iz komunalnog otpada. Iako se dosta radi na problematici gospodarenja otpadom, to još uvijek nije ni blizu ispunjenja zakonskih obveza i uspostavi integriranog sustava gospodarenja otpadom maksimalnog obuhvata stanovništva u UA Osijek.

Izloženost prirodnim rizicima

Područje UA Osijek posljednjih desetak godina pod utjecajem je sve učestalijih pojava poplava i suša, stoga možemo reći kako je riječ o redovnim pojavama. Treba upozoriti na potencijalno negativan utjecaj hidromorfološke degradacije rijeka pretjeranim kanaliziranjem i gradnjom nasipa. Gdje god je to moguće, potrebno je planirati primjenu načela "dati prostor rijekama", tj. koristiti prirodna poplavna područja kao prirodnu zaštitu od poplava, a reducirati izgradnju nasipa i kanaliziranje. Poseban problem koji slijedi nakon visokih vodostaja su najezde komaraca koji mogu biti opasni i po zdravlje građana zbog prijenosa zaraznih bolesti. Utjecaj djelovanja seizmičkih sila na tlo i građevine može biti znatan (rastresita tla u dolini rijeke, visoka razina podzemne vode) i treba ga uvažavati kod planiranja namjene prostora u UA Osijek.

Zapuštena/neiskorištena (brownfield) zemljišta

Raspoloživost informacija o zapuštenim/neiskorištenim zemljištima u UA Osijek ograničena je činjenicom da mnogi gradovi/općine ne vode odgovarajuće registre o zemljištu. U svakom pojedinačnom slučaju grada ili općine UA Osijek radi se o mogućim turističkim razvojno-investicijskim projektima čije pokretanje i čiju provedbu, kroz definiranje projektnog zadatka,

inicira i kontrolira izvršna vlast, dok se njihova realizacija, uz različite poslovno-upravljačke modele, odvija angažmanom privatnog kapitala.

Obnovom brownfield područja u UA Osijek smanjio bi se postotak neobnovljenih i nekorištenih brownfield zemljišta u vlasništvu jedinica lokalne samouprave te bi ih se osposobilo za ponovno korištenje. Brownfield područja u integraciji s drugim tematskim ciljevima otvaraju mogućnosti poticanja razvoja raznih usluga i sadržaja u skladu s važećim strategijama. Jedna od značajnih brownfield lokacija je i osječka Tvrđa, vojna fortifikacijska utvrda, rijedak primjer očuvanog baroknog kompleksa. Zahvati u uređenju infrastrukture cjelokupne Tvrđe, obnove vojarni (Velika i mala Hornwerk vojarna) s ciljem uspostave centra za posjetitelje stvorili bi preduvjete za gospodarski i kulturni razvitak.

Osim navedenih, UA Osijek prepoznaje i važnost revitalizacije i zapuštenih industrijskih brownfield područja (npr. infrastruktura Hrvatskih željeznica), čime se ona stavljaju u ponovnu uporabu i pored ekonomskoga razvitka podižu i razinu urbane uređenosti.

Onečišćenje bukom

Izradom akustičkog modela za potrebe izrade Strateške karte buke Grada Osijeka pokazala su se dominantna tri izvora buke, koja dokazano štetno djeluju na zdravlje: cestovni, pružni (tramvajski i željeznički) promet, te industrijski pogoni. Potrebno je raditi na projektima provedbe nužne zaštite od buke s ciljem zadržavanja autentičnog zvučnog okoliša turističkih i povijesnih vrijednosti gradova/općina UA Osijek.

2.3.2. Primarna infrastruktura

Vodno komunalna infrastruktura

Postojeći sustavi vodoopskrbe UA Osijek uglavnom osiguravaju vodu za gradska i općinska središta, dok ostala naselja s obilježjima ruralne sredine nisu pokrivena javnom vodoopskrbom. Stoga je za razvitak vodoopskrbne djelatnosti potreban oporavak postojećeg i izgradnja novih distribucijskih sustava, povećanje priključenosti na mrežu, smanjenje gubitaka i opće povećanje pouzdanosti i učinkovitosti vodoopskrbnog sustava. Trenutna situacija sa sustavom odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području UA Osijek, sa sektorom odvodnje koji značajno zaostaje za sektorom vodoopskrbe, ne zadovoljava. Temeljni problem predstavlja činjenica da izgradnju sustava odvodnje nije pratila izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Sustavom kanalizacije pokriveno je 58% stanovništva UA Osijek, uz velike razlike među gradovima i općinama. Cjelokupno područje UA Osijek ima u funkciji dva uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, od kojih niti jedan nije usklađen s potrebnom propisanom razinom pročišćavanja. S obzirom na starost sustava odvodnje u gradovima i općinama, može se pretpostaviti da je većina kanalizacijskih sustava u znatnoj mjeri vodopropusna. Problem predstavljaju i domaćinstva sa sabirnim jamama, a koja nisu obuhvaćena kolektorskom mrežom dok veliku opasnost od onečišćenja podzemnih i površinskih voda predstavljaju poljoprivredna proizvodnja i neuređena odlagališta otpada. Bez daljnjeg proširenja vodoopskrbne mreže i bez poboljšanja sustava pročišćavanja i dalje će se pojavljivati problemi sa zdravstvenom neispravnosti vode za piće. Kakvoća vode iz podzemnih vodonosnika ukazuje na povišeni sadržaj željeza, mangana, arsena, organskih tvari, dušika i dušičnih spojeva, amonijaka na velikom broju crpilišta podzemnih voda te je potrebna obrada vode do razine pitke vode prije distribucije. Zbog toga je neophodna rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih uređaja za kondicioniranje vode za piće. Razvijen vodoopskrbni sustav i dostupnost kvalitetne i pitke vode te kvalitetan sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda na cijelom području UA Osijek je put uspostavljanju integriranog sustava upravljanja vodnim resursom i temelj za gospodarski razvitak UA Osijek.

Javni sustav grijanja, pokrivenost njime i njegova karakteristike

Na području UA Osijek toplificirano je samo područje grada Osijeka, gdje djelatnost proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinske energije za grijanje grada te opskrbu industrijskih postrojenja tehnološkom parom obavlja HEP-Toplinarstvo d.o.o., Termoelektrana-toplana Osijek (TE-TO Osijek). Prosječno se godišnje proizvede oko 1.120 TJ toplinske energije. Parovodna mreža je izgrađena samo u istočnom dijelu grada gdje se i nalazi najznačajnija industrija, dok je vrelovodna mreža rasprostranjenija i izgrađena u gotovo svim dijelovima grada gdje je gušća naseljenost. Osnovni podatci središnjeg toplinskog sustava krajem 2015. su: ukupna priključna snaga 186,61 MW, dužina mreže 56,3 km, broj toplinskih podstanica 762. Krajem 2015. ukupan broj potrošača bio je 12.460. Prema planu revitalizacije vrelovodne mreže uskladit će se dinamika zamjene postojećeg spojnog vrelovoda s izgradnjom novih izvora te će se nastaviti s revitalizacijom stare i dotrajale vrelovodne mreže kako bi tehnički i ekonomski pokazatelji uspješnosti središnjeg vrelovodnog sustava u gradu Osijeku bili što bolji. Temeljni problemi razvoja toplinskog sustava leže u činjenici da postojeća proizvodna postrojenja ne mogu osigurati rast konzuma. Potrebno je povećati učinkovitost cjelokupnog toplinskog sustava i osuvremeniti ga uporabom obnovljivih izvora u proizvodnji toplinske energije, smanjenjem gubitaka i poboljšanjem učinkovitosti u distribuciji primjenom niskotemperaturnih toplinskih i hidrauličkih režima.

Infrastruktura za distribuciju plina i opskrbu kupaca plinom

Na plinificiranom području UA Osijek postotak kućanstava s priključkom na distribucijsku mrežu je približno jednak postotku Osječko-baranjske županije. Plinovodna mreža na području UA Osijek ukupne je dužine 1.159 km. Distribucijska plinska mreža u UA Osijek ne čini povezanu cjelinu, već se sastoji od više odvojenih distribucijskih podsustava (hidrauličkih cjelina) povezanih na transportni sustav RH. Iako je najveći dio urbanog područja UA Osijek pokriven distribucijskom mrežom i pruža mogućnost svim zainteresiranim potrošačima da nesmetano pristupe priključenju svojih građevina na plinsku mrežu, broj priključenih potrošača je ispod razine (60%) koja bi osigurala racionalnost ulaganja u mrežu (posebice na novoizgrađenoj mreži). Specifičnu problematiku predstavljaju napušteni plinovodi koji, premda stavljeni van svoje tehnološke funkcije, nastavljaju nositi sa sobom pripadajuća ograničenja u prostoru. Razvitak distributivne plinske mreže na području UA Osijek prvenstveno bi trebao biti usmjeren na povećanje broja korisnika te na ulaganje u infrastrukturu s ciljem postizanja što većeg stupnja efikasnosti uz "pametna" (smart) način upravljanja. Prilikom donošenja lokalnih programa u općinama i gradovima UA Osijek potrebno je uskladiti razvoj cjelokupne energetske infrastrukture (elektroenergetske, toplinske i plinske), kako bi se izbjegla neracionalna ulaganja i višestrukost energetske kapaciteta.

Elektroenergetska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura na području UA Osijek sastoji se od postrojenja za proizvodnju električne energije, prijenosne mreže te distributivne mreže. Iz konvencionalnih izvora električnu energiju proizvode pogoni HEP Proizvodnje koji se nalaze u sklopu TE-TO Osijek, a za proizvodnju koriste prirodni plin i loživo ulje. Uz proizvodnju električne energije u postrojenjima se proizvodi i toplinska energija. Vlasnik i operater distribucijske mreže je tvrtka HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP ODS d.o.o.), odnosno lokalno distribucijsko područje Elektroslavonija Osijek. Iz obnovljivih izvora električnu energiju proizvodi ukupno 145 proizvođača decentralno, na cijelom području UA Osijek. Kao izvor koristi se sunčeva energija i bioplin. Udio proizvodnje u potrošenoj električnoj energiji na području UA Osijek ispod je prosjeka RH. Na području UA Osijek nalazi se 4.046.727,41 m elektroenergetske mreže, od kojih nadzemni vodovi čine 64,21% infrastrukture od ukupne dužine mreže, a podzemni vodovi 35,78% od ukupne dužine mreže. Ako gledamo po kategorijama kupaca, ukupno proizvedena energija na području UA Osijek dovoljna je za

pokrivanje 38,68% potrošnje kategorije kućanstva ili 31,03% kategorije gospodarstva, iako se na ovom području nalazi elektroenergetska infrastruktura važna za pravilni rad sveukupnog elektroenergetskog sustava na nacionalnoj i regionalnoj razini. Vidljivo je da su potrebna znatna ulaganja u kapacitete za proizvodnju električne energije kako bi se ostvario što veći stupanj energetske neovisnosti u UA Osijek. Nova postrojenja za proizvodnju električne energije prvenstveno bi trebala koristiti OIE i to najviše biomasu i bioplin, uz dodatno korištenje potencijala vodnih tokova (rijeka Drava) zadovoljavajući ekološke zahtjeve te izgradnju što manjeg broja postrojenja na konvencionalna goriva.

Energetska učinkovitost i postojeća infrastruktura

Obnovljivi izvori energije iz kojih se proizvodi električna energija na području UA Osijek su energija sunca, bioplin i biomasa. Na osnovu zadnjih dostupnim podataka o OIE za RH iz Godišnjeg izvještaja HERA-e za 2014. sunčane elektrane s područja UA Osijek predstavljale su 14% ukupno postojećih sunčanih elektrana, dok su bioplinska postrojenja imala udio od 16,7% u bioplinskim postrojenjima u RH. Poljoprivredna biomasa predstavlja veliki potencijal za proizvodnju energije na području UA Osijek te bi s obzirom na karakteristike poljoprivrednih gospodarstava - stočarske i ratarske proizvodnje - organizacijskim mjerama i preporukama trebalo potaknuti poljoprivrednike na udruživanje radi izgradnje centraliziranih bioplinskih postrojenja, koja bi ujedno osigurala i adekvatno zbrinjavanje biorazgradivog otpada iz poljoprivrede. Na području UA Osijek ustanovljen značajan potencijal geotermalne energije. Temperature geotermalnih voda iz prirodnih izvora odnosno bušotina ukazuju na mogućnost njihovog korištenja u proizvodnji toplinske energije za različite primjene, kao što su grijanje i hlađenje prostora te razne industrijske procese. Glavni energent u urbanim područjima (i gradovima i općinama) UA Osijek je električna energija, dok je u ruralnom području (u pravilu općinama) primarni energent ogrjevno drvo, a ostatak je loživo ulje. Najveći broj zgrada u vlasništvu Grada Osijeka grije se prirodnim plinom (57,70%) ili toplinskom energijom preuzetom iz toplane (40,33%). Preostali energenti korišteni za grijanje su lož ulje (1,47%), električna energija (0,39%) i drvo (0,11%). Glavni energent u sektoru prometa su dizelska te benzinska goriva. Budući da UA Osijek raspolaže velikim količinama sirovine za proizvodnju bioplina i dovoljno zemljišta koje je moguće aktivirati za proizvodnju kukuruzne silaže, proizvodnja bioplina iz stajskog gnoja u kongestiji s kukuruznom silažom predstavljala bi energetski potencijal za razvitak "održive proizvodnje" i otvaranje 'zelenih radnih mjesta'. Prema rezultatima provedenih energetskih analiza u sektoru zgradarstva UA Osijek u apsolutnom iznosu najviše energije troši podsektor kućanstva, zatim podsektor komercijalnih i uslužnih djelatnosti te podsektor zgrada u vlasništvu gradova i općina razmatranog područja. Akcijskim planom energetski održivog razvitka grada Osijeka (SEAP-om) i SEAP-om OBŽ provode se mjere energetske učinkovitosti u Sektoru prometa (izgradnja biciklističkih staza), u Sektoru opće potrošnje – podsektor kućanstva (energetska obnova obiteljskih kuća) te u Sektoru opće potrošnje – uslužni podsektor (sustavno gospodarenje energijom u zgradama javne namjene, energetski pregledi i modernizacija javne rasvjete te energetski pregledi i energetska obnova zgrada u javnom vlasništvu). Većina zgrada na području UA Osijek ne zadovoljava trenutne propise vezano za toplinsku zaštitu zgrada te racionalnu potrošnju energije, a što predstavlja veliki potencijal za buduća ulaganja u brojne mjere energetske učinkovitosti u cilju racionalizacije potrošnje i u konačnici, smanjenja emisija CO₂ za više od 20% do 2020.

2.3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

UA Osijek zbog geostrateškog položaja ima veliki prometni i gospodarski značaj. Cestovni promet i prometna infrastruktura čine osnovu prometa u UA Osijek. Utvrđen je tako da mreža državnih i županijskih cesta povezuje sva centralna naselja te gospodarske i druge sadržaje od važnosti za državu, županiju i UA Osijek, a ostale sadržaje povezuje mreža lokalnih i nerazvrstanih cesta. Za prostorno-plansku cjelinu istočne Hrvatske, kojoj UA Osijek pripada,

osobito su značajni riječni tokovi Dunava i Drave koji uvjetuju uređenje prostora i određuju koridore velike državne i međunarodne infrastrukture, osobito transeuropske magistralne i regionalne prometne pravce. Za reafirmaciju prometnog položaja Osijeka važno je uklapanje u koridor VII, odnosno dunavski plovidbeni sustav, preko plovne Drave i osječke luke. Položaj Osijeka s lukom na trinaestom kilometru rijeke Drave od ušća u Dunav, predstavlja odličnu osnovu za (ponovni) razvoj riječnog prometa koji pruža pretpostavke za regionalno otvaranje i gospodarski rast zbog svoje izuzetne ekonomsko-ekološke prihvatljivosti. Područjem UA Osijek prolaze prometni koridori međunarodnog i državnog značaja. U međunarodnom smislu predstavlja vezu šireg područja kontinentalne Europe s Jadranskim morem. Željeznički promet na području UA Osijek je u stagnaciji. Kolodvor Osijek danas ne udovoljava zahtjevima središnjeg kolodvora u regiji i nije opremljen odgovarajućim signalno-sigurnosnim uređajima. Rekonstrukcija kolodvora planira se u sklopu rekonstrukcije i elektrifikacije željezničke pruge. Na prostoru UA Osijek izgrađene su dvije zračne luke. Značajniju djelatnost predstavlja cargo promet, dok se putnički promet za sada uspostavlja samo u ljetnim mjesecima. Međunarodni i domaći putnički i cargo promet osnovica su razvoja zračne luke. Da bi se postigla potpuna prometna valorizacija prostora UA Osijek potrebno je izgraditi moderan i tehnički kompatibilan prometni sustav s prostorom srednje Europe. Prometna infrastruktura, a posebice mreža državnih cesta temeljni je preduvjet razvitka gospodarstva te poticanja i aktiviranja cjelokupnog života ovog područja.

Širokopojasni pristup internetu (širokopojasnom i uskopojasnom mrežom)

U dokumentu Digitalna agenda za Europu (engl. Digital Agenda for Europe – DAE), koji predstavlja jednu od sedam strateških inicijativa u sklopu krovne europske strategije Europa 2020., iskazana je važnost širokopojasnog pristupa internetu i odgovarajuće infrastrukture. Stanje raspoloživosti podataka o dostupnosti i korištenju širokopojasne infrastrukture na području UA Osijek ukazuje na potrebu sustavnog pristupa prikupljanju i analizi odgovarajućih podataka sa svrhom potpore u postupcima donošenja strategijskih i planskih dokumenata u razvoju ove sve važnije infrastrukture. Unatoč velikoj dostupnosti čak 30% kućanstava još ne koristi internet, a što nas stavlja na zadnje mjestu u odnosu na ostale EU zemlje. Prema dostupnim podacima za UA Osijek može se zaključiti da su indikatori bolji u odnosu na prosjek na razini RH (2.8%), ali i daleko ispod prosjeka EU i ciljeva DAE. Značajnije povećanje brzine širokopojasnog interneta omogućava razvoj novih proizvoda i usluga, što posljedično dovodi do rasta BDP-a. Povećanje broja korisnika širokopojasnog pristupa za 10% omogućuje povećanje BDP-a za 1,38%. Potrebno je izraditi Program razvoja širokopojasne infrastrukture za aglomeraciju Osijek na područjima gdje postoji mogućnost korištenja sredstava EU fondova. Uravnotežen razvoj širokopojasne infrastrukture na području cijele države, pa tako i na području UA Osijek omogućava široku uporabu ICT tehnologija među stanovništvom i bržu tranziciju prema informacijskom društvu i gospodarstvu temeljenom na znanju kako bi se dosegnule razine dostupnosti i korištenja iskazane u ciljevima Digitalne agende za Europu.

2.3.4. Urbani prijevoz

Javni gradski prijevoz putnika na području UA Osijek organiziran je preko gradskog trgovačkog društva GPP Osijek, kao gradski i prigradski prijevoz putnika s 38 autobusa na 14 autobusnih linija i cca 170 autobusnih stajališta, koji obavlja te kao županijski linijski prijevoz putnika koji obavlja Panturist d.d. Osijek. U središtu aglomeracije postoji intermodalna infrastruktura (željeznički, autobusni i zračni terminal i taksi stajalište). To je jedino područje u ovom dijelu UA Osijek gdje se susreću svi vidovi putničkog prometa. Javni putnički prijevoz željeznicom odvija se po postojećim prugama na 15 stajališta ravnomjerno raspoređenih na mreži pruga kroz grad Osijek. Prometni sustav za osobe s invaliditetom je u razvojnoj fazi i dosta je neujednačen. Grad Osijek sufinancira prijevoz osoba s invaliditetom u gradskom linijskom prometu. Prijevoz vozilom isključivo može koristiti osoba s invaliditetom koja se

kreće u invalidskim kolicima, teško pokretna osoba i osoba koja prati korisnika prijevoza. Prijevoz osoba s invaliditetom organizira GPP d.o.o. Osijek posebno prilagođenim kombi vozilom i prema utvrđenom voznom redu. Trenutno je u izradi Masterplan prometa Grada Osijeka i Osječko-baranjske županije kojim će se unaprijediti prometni sustav cijele UA Osijek osiguravanjem resursa u cilju stvaranja socijalno, gospodarski i ekološki održive, učinkovite i kvalitetne infrastrukture i usluga u prijevozu.

Javni gradski međugradski prijevoz autobusima treba poboljšati u smislu uvođenja novih linija, te omogućavanja frekventnijeg obrta postojećih linija, a gdje god je moguće treba koristiti željeznicu. Unutar novoga će sustava željeznica i autobus imati vrlo važnu ulogu u regionalnom javnom prijevozu putnika, a posebice uzme li se u obzir da su u gradu ova dva sredstva izvrsno integrirana, jer se glavni autobusni i željeznički kolodvor nalaze u neposrednoj blizini.

Sustav javnog prijevoza u urbanom području

Na području UA Osijek javni je prijevoz organiziran putem autobusnih i tramvajskih linija. Autobusni prijevoz mora slijediti svjetske trendove i ostvariti veliku interakciju s korisnicima, u smislu prilagođavanja svim njihovim potrebama. Prema analizama utvrđeno je da se osobni automobil koristi u 70% vožnji za posao i povratak kući. Uvođenjem Park & Ride (parkiraj i koristi JGPP) u točkama sublimacije javnog gradskog i individualnog prometa, odnosno na budućim pod terminalima JGPP-a na okretištima autobusnih ili tramvajskih linija s poticajem za korisnike u vidu povoljnije karte busa ili čak besplatne karte za tramvaj uvelike bi pridonio smanjenju tog broja vožnji, a time i donio određene koristi organizatoru javnog prijevoza. Pojedini svjetski gradovi nabavkom ekoloških vozila uspjeli su dodatno motivirati putnike za korištenje javnog putničkog prijevoza i time si stvorili dodatni ekološki imidž koji prepoznaju i turisti.

Intermodalna infrastruktura u urbanom području

Kako bi se povećao broj putnika u javnom prijevozu potpisan je Ugovor o Tarifnoj uniji koji je sklopljen 2009. kao pilot-projekt i danas uključuje cijelo područje Osječko-baranjske županije. Prvi potpisnici tarifne unije bile su općine koje se nalaze u okviru UA Osijek - Bizovac, Petrijevci, Bilje, Darda, Antunovac i Ernestinovo. Prilikom potpisivanja novog Ugovora proširila se i na sve linije kojima je krajnje odredište grad Osijek, što znači da svi putnici koji koriste navedene linije, a posjeduju mjesečnu kartu (npr. putnici iz pravca Donjeg Miholjca, Valpova, Belišća, Našica, Đakova, Belog Manastira), a kojima je krajnje odredište grad Osijek, u cijeni svoje mjesečne karte imaju pravo i kartu gradskog javnog prijevoza.

Kako bi se optimizirao javni gradski prijevoz namjera je uključiti i željezničku mrežu u funkciji javne gradske željeznice. Tarifna unija, kreirana kao pozitivna suradnja prijevoznika javnog prijevoza na području Osječko-baranjske županije, usmjerena na povezivanje međumjesnog i gradskog javnog prijevoza (na području Osijeka) s ciljem stvaranja dodane vrijednosti za putnike i rasta kvalitete usluga, te sveobuhvatne dobrobiti za lokalnu zajednicu i okoliš. Svaki putnik koji kupi mjesečnu kartu bilo kojeg prijevoznika s područja Osječko-baranjske županije (učeničku, studentsku ili radničku), a ima za krajnje odredište grad Osijek, u cijeni mjesečne karte dobit će mogućnost prijevoza gradskim javnim prijevozom, s kojom će se moći voziti na svim gradskim linijama (autobusima i tramvajima).

Tomu treba pridodati i mrežu biciklističkih staza jer bicikl postaje sve popularnije sredstvo javnog prijevoza, gradskog i međugradskog. Okolišno prihvatljiv, pozitivno utječe na zdravlje i cjenovno dostupan oblik prijevoza, bicikl postaje svakako jedno od najekonomičnijih prijevoznih sredstava.

3. Prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala

3.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i potencijala

3.1.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo

Prednosti

- Multikulturalnost područja UA
- Obrazovna infrastruktura na području UA je dobro razvijena te prilično ravnomjerno raspoređena: 18 predškolskih ustanova s 45 područnih vrtića i jaslica, 44 osnovne škole, 31 područna osnovna škola, 20 srednjih škola te dva učenička doma u Osijeku.
- Razvijena mreža ustanova u djelatnostima visokog obrazovanja i znanosti, nositelj znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja je Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku s 11 fakulteta, Umjetnička akademija i pet sveučilišnih odjela od 1990.
- U području cjeloživotnog obrazovanja u UA djeluje ukupno 31 ustanova, učilište ili centar za obrazovanje odraslih.
- Institucije na području UA na potrebe socijalno ugroženih skupina društva realiziraju adekvatnu pomoć putem adekvatne mreže ustanova i organizacija
- Kvalitetna dostupnost usluga djelatnosti primarne zdravstvene zaštite na području UA Osijek
- Lokalna samouprava financira djelovanje raznih zajednica i udruga građana
- Premreženost UA aktivnim LAG-ovima i dobra međusektorska suradnja

Slabosti

- Nezadovoljavajuća demografska struktura i negativan prirast stanovništva
- Gubitak društvene funkcije gravitacijskog centraliteta u naseljima (pošta, ambulanta, stomatološka ordinacija i sl.), osobito ruralnog dijela urbane aglomeracije
- Nedovoljna podrška osobama u nepovoljnom položaju pri nalaženju i zadržavanju zaposlenja.
- Nedostatak stručnog kadra za pojedine usluge i specijalizirane edukacije postojećeg stručnog kadra
- Obrazovni programi ne prate potrebe gospodarstva
- Nedostatak i/ili neodgovarajući prostorni kapaciteti i oprema u obrazovanju
- Rast broja korisnika socijalnih usluga
- Nedostatak stambenih jedinica i prilagođenih prostora za transformacije i deinstitucionalizacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba, s ciljem podizanja kvalitete života najranjivijih skupina društva
- Manjak pojedinih socijalnih usluga (nedostatak dnevnih boravaka za starije osobe; pomoći u kući i socijalnih alarma za starije osobe; palijativne skrbi prvenstveno u obliku hospicija; nedostatak mobilnih timova raznih vrsta i dr.)
- Nedovoljna umreženost dionika u sustavu socijalne skrbi

Prilike

- Povećanje stupnja usklađenosti obrazovanja stanovništva s aktualnim, ali i budućim gospodarskim potrebama
- Poticanje nezaposlenih na nastavak školovanja, prekvalifikacije, cjeloživotnog usavršavanja i osposobljavanja kako bi postali konkurentniji na tržištu rada te tako postigli trajnu zaposlenost.
- Čvršće povezivanje, suradnja i koordinacija strukovnih srednjih škola te visokoškolskih ustanova s gospodarskim sektorom tj. samim tvrtkama u okruženju

- Uzlazni trend broja upisanih studenata i onih upisanih u 1. godinu studija u rasponu od akademske godine 2010./2011. do 2014./2015. u području svih prirodnih, biomedicinskih i zdravstvenih te tehničkih i biotehničkih znanosti
- Djelovanje značajnog broja udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću te sudjeluju u procesu kreiranja i usmjeravanja socijalne politike, posebice pružanja socijalnih usluga.

Prijetnje

- Depopulacija regije (ukupna depopulacija, prirodna (biološka) i emigracijska depopulacija)
- Starosna struktura stanovništva (trend pada udjela mladog i zrelog stanovništva i rast udjela starog stanovništva - "staro stanovništvo")
- Veliki udio stanovništva na području UA Osijek, čak 25,07% ostvaruje prihod kroz mirovinu (starosnu ili ostalu), a 5.58% stanovništva kroz socijalnu naknadu
- Urbano-ruralna podvojenost i kontinuirano koncentriranje stanovništva u manjem broju naselja
- Odumiranje ruralnih područja
- Stopa zapošljavanja za cijelo Sveučilište J. J. Strossmayera je relativno niska stopa od 35,2% i kreće se u tim okvirima za većinu studije, s tim da je zaposlenost izrazito manja kod završenog samo preddiplomskog studija.

Tablica 2. Razvojne potrebe i potencijali za poglavlje DRUŠTVO

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Multikulturalno područje ▪ Strateške smjernice Osječkog vijeća za razvoj socijalnih usluga preslikati na područje UA Osijek ▪ Dobro pokrivena mreža djelatnosti zaštite i spašavanja ▪ Uspostavljanje specijaliziranih ordinacija primarne zaštite na području UA Osijek ▪ Ravnomjerno razvijena mreža obrazovne infrastrukture ▪ Aktivno djelovanje ustanova za cjeloživotnog obrazovanja ▪ Strukovne škole 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozitivne mjere i uključivanje razvojnih prioriteta kroz multisektorsku integraciju kako bi se postiglo "biološko" obnavljanje stanovništva ▪ Zaustavljanje koncentracije stanovništva u velikim urbanim sredinama ▪ Mjere stambenog zbrinjavanja ▪ Smanjiti stopu siromaštva ▪ Potaknuti pozitivno okruženje za proces deinstitucionalizacije ustanova socijalne i zdravstvene skrbi ▪ Aktivnije uključivanje i povezivanje organizacija i pojedinaca koja se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću ▪ Jačanje kapaciteta socijalnog poduzetništva, umreženosti i stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja ▪ Povećanje svijesti o ranom otkrivanju ovisnosti o drogama i suzbijanje njene zlouporabe ▪ Širenje mreže ordinacija primarne zdravstvene zaštite (opća, pedijatrijske, dentalne i ginekološke) i poboljšanje pristupa zdravstvenoj skrbi stanovnicima ruralnog područja ▪ Povećati mrežu predškolskog i školskog odgoja i obrazovanja

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Usklađivanje programa i upisnih kvota srednjeg i visokog obrazovanja s potrebama tržišta ▪ Omogućiti prekvalifikacije dugotrajno nezaposlenih osoba ▪ Modernizirati ponudu strukovnog obrazovanja ▪ Povećati ponudu cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja odraslih osoba ▪ Povećati i poboljšati prostorne kapacitete u obrazovanju ▪ Osnažiti obrazovne institucije adekvatnim kadrom, opremom i novim sadržajima
--	---

3.1.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo

Prednosti

- Prometna dostupnost područja UA Osijek i vrlo povoljan položaj približno jednake blizine četiri glavna grada
- U 2014. poduzetnici UA Osijek iskazali pozitivan konsolidirani financijski rezultat (124,1 milijun kuna).
- Ukupan prihod navedene skupine poduzetnika koji je ostvaren u 2014. iznosio je 18,2 milijardi kuna, što je povećanje od 4,6% u odnosu 2013.
- Koncentracija velikih tvrtki na području UA Osijek glavni je generator prihoda (49,2% ukupnoga prihoda)
- Pojačana gospodarska aktivnost koja se reflektira u povećanom broju malih tvrtki na području aglomeracije u razdoblju 2014.-2012., za 14,2%, rezultirala je pojačanom investicijskom aktivnošću
- Postojeća poslovna infrastruktura (zone, inkubatori) i mreža organizacija poduzetničke potpore (21), sukladno evidenciji JRPI

Slabosti

- Nezadovoljavajuća demografska struktura i prirast stanovništva
- Izostanak velikih investicija
- Pad BDP-a po stanovniku od 2009. do 2013. vezan uz promjene performansi pojedinih gospodarskih sektora/grana, kao posljedica nesvladane ekonomske krize 2008.
- Loša demografska i obrazovna struktura poljoprivrednog stanovništva
- Najveći broj poljoprivrednih proizvođača privređuje na površinama manjim od 3 ha
- Nepostojanje organizacija koje se bave upravljanjem destinacijom
- Nedovoljna povezanost dionika u turizmu i dionika drugih sektora

Prilike

- Članstvo u EU te blizina granice zemalja ne-članica EU - prilika za poslovanje unutar EU
- Dostupnost čistih resursa (voda, zemlja, zrak)
- Broj tvrtki na području UA Osijek u 2014. iznosio 157 tvrtki na 10.000 stanovnika, što je 16,4% više nego na području Osječko-baranjske županije
- Izvozno orijentirane tvrtke
- Mjere koje su usmjerene na pojačavanje poduzetničke aktivnosti kao i za povećanje motiviranosti poduzetničkog djelovanje predstavljaju imperativ na široj platformi, kao bi se povećala "stopa odrastanja" tvrtki i broj rastućih poduzetnika.

- Mjere potpore poticanju izvoza i jačanju kapaciteta izvoznika
- Razvojni dionici na području UA Osijek i Osječko-baranjske županije realiziraju projekte kroz EU natječaje koji su za cilj imali promociju regije kao destinacije za ulaganja
- Razvoj socijalnog poduzetništva
- Vrijedna kulturna i prirodna baština na području aglomeracije kao turistički resurs
- Mogućnosti suradnje i povezivanja poljoprivrede i turizma
- Pozitivan imidž područja (zeleno, gostoljubivost, destinacija dobre hrane i vina)
- Pametna specijalizacija u području hrane i zdravlja
- Jačanje investicija u dugotrajnu imovinu te rast konkurentnosti u sektoru poljoprivrede i proizvodnje hrane
- Snažan trend rasta ICT sektora uz adekvatno obrazovanje za ICT zanimanja

Prijetnje

- Investicijska nesigurnost zbog stalnih izmjena zakona i propisa
- Vlasnička struktura (imovinsko-pravni odnosi) kao prepreka investicijama u gospodarstvu
- Depopulacija regije (ukupna depopulacija, prirodna (biološka) i emigracijska depopulacija)
- Starosna struktura stanovništva ("staro stanovništvo")
- Veliki udio stanovništva na području UA Osijek, čak 25,07% ostvaruje prihod kroz mirovinu (starosnu ili ostalu), a 5.58% stanovništva kroz socijalnu naknadu
- Visoka procijenjena stopa nezaposlenosti na području UA Osijek na kraju 2015. bila je 23,9% (19,9% kod muške i 28,1% kod ženske populacije)
- Sve dobne strukture i obrazovne kategorije radno sposobnog stanovništva sa stopom nezaposlenosti značajno iznad nacionalnog prosjeka – mladi, žene, dugotrajno nezaposlene osobe
- U razdoblju 2010.-2015. na području Osječko-baranjske županije visoka "stopa smrtnosti" tvrtki - 17,06%.

Tablica 3. Razvojne potrebe i potencijali za poglavlje GOSPODARSTVO

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odličan položaj aglomeracije u odnosu na glavne gradove susjednih država, blizinu granice triju država (od čega dvije nisu članice EU – prilika za poduzetnike tih država) ▪ Prometna dostupnost područja UA Osijek (međunarodni koridori; blizina zračnih i riječnih luka) ▪ Koncentracija velikih tvrtki na području UA Osijek glavni je generator prihoda (49,2% ukupnoga prihoda) ▪ Pojačana gospodarska aktivnost koja se reflektira u povećanom broju malih tvrtki na području aglomeracije u razdoblju 2014.-2012., za 14,2%, rezultirala je pojačanom investicijskom aktivnošću ▪ Izvozno orijentirane tvrtke ▪ Razvijena poslovna infrastruktura (zone, inkubatori) i mreža organizacija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećati broj poduzetničkih aktivnosti unaprjeđenjem poduzetničke klime, stvaranjem uvjeta za razvoj poduzetništva i poticanjem samozapošljavanja ▪ Smanjiti trend "smrtnosti" tvrtki ▪ Razvijati proizvode veće dodane vrijednosti u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkoj industriji i drugim industrijama ▪ Aktivirati i efikasnije umrežiti institucije i organizacije poduzetničke podrške ▪ Podrška inicijativama socijalnog poduzetništva ▪ Povećati BDP te BDV u UA Osijek ▪ Zaustaviti depopulaciju područja i poboljšati demografsku strukturu ▪ Zaustaviti trend smanjenja radno aktivnog stanovništva ▪ Povećati stopu zaposlenosti

<p>poduzetničke potpore (21), sukladno evidenciji JRPI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prehrambeno-prerađivački sektor i poljoprivreda s ekološkom poljoprivredom i proizvodnjom ekološke hrane kao nišom ▪ Razvoj zelenog gospodarstva ▪ Rastući IT sektor s pozitivnim utjecajem na lokalnu zajednicu ▪ Mjere poticanja poduzetništva i samozapošljavanja ▪ Mjere prilagodbe obrazovnih kurikuluma potrebama poslodavaca ▪ Mjere promocije tehničke struke i prirodnih znanosti, kao i korištenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija ▪ Iskustvo uključivanja različitih skupina nezaposlenih u projekte financirane iz EU programa kojima se podiže razina kompetencija i zapošljivosti ▪ Vrijedna kulturna i prirodna baština na području aglomeracije kao turistički resurs ▪ Pametna specijalizacija u području hrane i zdravlja ▪ Povezivanje poljoprivrede i turizma ▪ Pozitivan imidž područja (zeleno, gostoljubivost, destinacija dobre hrane i vina) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podizati razinu obrazovanja (u najnepovoljnijem su položaju na tržištu rada osobe s najnižom razinom obrazovanja) ▪ Podizati razinu osposobljenosti, motiviranosti i prilagodljivosti zapošljive radne snage ▪ Stvarati prilike mladima za stjecanje prvih radnih vještina i iskustava ▪ Poduzeti mjere koje jačaju obrazovanje za deficitarna zanimanja ▪ Poduzeti mjere "aktivnog starenja" radi zapošljavanja starije populacije ▪ Povećati razinu obrazovanosti poljoprivrednog stanovništva ▪ Nedostatna turistička infrastruktura ▪ Ulaganjem u turističku infrastrukturu djelovati na zapuštena područja s turističkim potencijalom ▪ Valorizirati, očuvati, prezentirati i održivo gospodariti prirodno-kulturnom baštinom i resursima ▪ Podići prepoznatljivost područja (brendiranje) ▪ Raditi na manjkavom i sporadičnom marketingu atrakcija, proizvoda i usluga ▪ Jačati povezanost kulturnih institucija s gospodarstvom (turizmom) i smanjivati njihovu ovisnost o proračunskim sredstvima ▪ Poduzeti mjere koje povećavaju razinu educiranosti u sektoru turizma ▪ Povezati dionike u turizmu ▪ Povezati poljoprivredu i proizvodnju hrane s turističkim kapacitetima Jadrana
--	---

3.1.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za urbano okruženje

Prednosti

- Bogati prirodni resursi: Dravski vodonosnik, šume, poljoprivredno tlo, geotermalni kapaciteti
- Raznovrsnost, očuvanost i znatna prostorna zastupljenost prirodnih i krajobraznih vrijednosti: Poseban rezervat i Park prirode Kopački rit, Regionalni park Mura – Drava, značajan krajobraz Erdut, spomenik parkovne arhitekture i park-šume urbanog područja
- Integriranost ruralnog prostora kao poljoprivrednog, ekološkog, krajobraznog i turističkog potencijala u područje UA Osijek
- Dobar geografski položaj grada Osijeka kao središta urbane aglomeracije
- Razgranata cestovna mreža i dostupnost željezničkog prometa
- Prometna povezanost s velikim centrima u okruženju
- Zračna luka Osijek i športsko-poslovna luka u Osijeku
- Razvijena komunalna infrastruktura
- Razvijena poslovna infrastruktura (zone)
- Zračna luka koja ima dovoljan kapacitet za putnički i gospodarski potencijal za teretni (cargo) prijevoz

- Dobra prometna povezanost s glavnim pravcima prema četiri glavna grada (Zagreb, Beograd, Sarajevo, Budimpešta)
- Potencijali za razvoj riječnog prometa (teretni i kruzeri)
- Električni javni prijevoz
- Postojeći konzum toplinske energije
- Zadovoljstvo kupaca razinom usluge i kvalitetom grijanja
- Važeća koncesija za obavljanje djelatnosti distribucije i opskrbe toplinskom energijom
- Korištenje energetski učinkovitog oblika energije
- Organiziran sustav gospodarenja otpadom
- Kvaliteta zraka u najvećem dijelu aglomeracije je 1. kategorije

Slabosti

- Nepostojanje nacionalne strategije za zaštitu i korištenje resursa RH
- Nedovoljna svijest javnosti o potrebi brige za okoliš
- Nedovoljno korištenje vrijednosti prirodne baštine i zelenih urbanih površina kao resursa za održivi razvoj prirodnih resursa i razvoj turizma
- Zagađenje tla minama, pesticidima, otpadom, komunalnim i industrijskim otpadnim vodama
- Nedovoljna iskorištenost poljoprivrednog zemljišta i proizvodnja hrane
- Neiskorištenost logističkih potencijala postojeće prometne infrastrukture (zračna luka Osijek, luka Tranzit)
- Nedovoljno razvijena elektronička i komunikacijska infrastruktura
- Necjelovit i neučinkovit sustav gospodarenja otpadom
- Nedovoljna razvijenost sustava vodoopskrbe i odvodnje te nizak stupanj obrade otpadnih voda
- Pogoršana kvaliteta zraka zbog prometa osobnih vozila u gradskom središtu
- Nepostojanje katastra instalacija
- Neusklađenost gruntovnice i katastra
- Nedovoljno iskorištenje vodnog resursa u svrhu razvoja riječnog prometa
- Ograničenja u distribuciji toplinske energije
- Visoki troškovi izgradnje proizvodnih i distribucijskih toplovodnih postrojenja
- Zastarjela toplovodna postrojenja
- Niska razina radnog kapitala

Prilike

- Očuvanje, zaštita i učinkovito gospodarenje prirodom i okolišem te promocija resursne učinkovitosti prirodne baštine
- Podizanje ekološke svijesti građana vezano za održivo gospodarenje okolišem
- Provođenje strateških i programskih dokumenata zaštite okoliša i drugih programskih dokumenata u području zaštite okoliša
- Razminiranjem miniranih površina otvaraju se značajne mogućnosti ekološkog uzgoja poljoprivrednih kultura i ekološka proizvodnja hrane
- Mogućnost uključivanja u fondove potpore i proširivanje tržišta za ekološku proizvodnju, agroturizam, ruralni kulturni krajobraz
- Obnova i revitalizacija *brownfield* područja
- Zatvaranje postojećih odlagališta komunalnog otpada
- Uspostavljanje integralnog sustava za gospodarenje otpadom
- Mogućnost poboljšanja sustava vodoopskrbe i odvodnje te uspostavljanja integriranog sustava upravljanja
- Uspostavljanje GIS- a i baze podataka korisnika i instalacija

- Uspostava integralnog sustava ravnomjernog prostornog razvoja i gospodarenja prostorom
- Otvaranje tržišta (mogućnost priključenja na nove proizvodne izvore)
- Ulazak kapitala
- Mogućnosti EU financiranja
- Učenje na pozitivnim iskustvima drugih zemalja
- Razvoj multi-modalne logističke platforme (korištenje postojeće prometne infrastrukture)
- Razvoj elektroničke i komunikacijske infrastrukture

Prijetnje

- Nepostojanje nacionalne i lokalne strategije o korištenju i održivom gospodarenju prirodnom baštinom
- Nepostojanje nacionalne i lokalne strategije o zaštiti tla
- Gubljenje identiteta ruralnih i urbanih krajeva
- Klimatske promjene i izloženost prirodnim rizicima
- Vlasnička struktura (imovinsko-pravni odnosi) kao prepreka investicijama u infrastrukturu
- Centralizacija na državnoj razini u određenim sektorima (šume, poljoprivredno zemljište, vode)
- Nepostojanje integriranog sustava gospodarenja otpadom (neuvjetna odlagališta, nepotpuna selekcija otpada)
- Nepostojanje integriranog sustava gospodarenja vodnim resursom
- Nepostojanje nacionalne i lokalne strategije o korištenju OIE
- Neusklađenost proizvodnih kapaciteta s distribucijom i potražnjom
- Nedovoljno korištenje prirodnih resursa u poljoprivredi i proizvodnji hrane veće dodane vrijednosti
- Porast cijena primarnih energenata koji se koriste u postojećim proizvodnim postrojenjima
- Nedovoljna svijest građana o prednostima toplinskih sustava
- Visoka ulaganja u održavanje i nadgradnju postojeće infrastrukture
- Nepravodobno razminiranje poljoprivrednih i šumskih površina.

Tablica 4. Razvojne potrebe i potencijali za poglavlje **URBANO OKRUŽENJE**

RAZVOJNI POTENCIJALI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Čisti zrak ▪ Bogati prirodni resursi ▪ Dobar geostrateški položaj ▪ Uspostavljen sustav prikupljanja otpada i razvrstavanja na "kućnom pragu" ▪ Mogućnost obnove <i>brownfield</i> lokacija ▪ Veliki potencijal podzemnih voda i pokrivenost vodoopskrbnim sustavom ▪ Postojeći pogon za proizvodnju toplinske energije ▪ Postojeća klima i zemljopisna obilježja pogodna za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izrada strateških dokumenata za zaštitu i održivo korištenje prirodnih resursa ▪ Učinkovitija kontrola i suzbijanje alergeničkih biljaka i edukacija građana o njenom utjecaju na zdravlje ▪ Uspostaviti bazu zaštićenih područja ▪ Uspostaviti plan održivog gospodarenja zaštićenim područjima ▪ Razminiranje minski zagađenih površina radi omogućavanje gospodarskog razvitka ▪ Planiranje, projektiranje, rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje <i>brownfield</i> lokacija u javne i gospodarske svrhe ▪ Izrada strateških dokumenata za zaštitu i održivo gospodarenje prirodnim resursima ▪ Učinkovitija kontrola i suzbijanje alergeničkih biljaka i edukacija građana o njenom utjecaju na zdravlje

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobro razvijena elektroenergetska infrastruktura ▪ Povoljan zemljopisno-prometni položaj i dobro razvijena i razgranata prometna mreža ▪ Blizina međunarodnih prometnih pravaca (E-cestovni, željeznički RH3) ▪ Zračna luka Osijek, putnički i cargo prijevoz ▪ Međunarodni riječni promet - rijeke Drava i Dunav ▪ Organizirani sustav javnog prijevoza ▪ Dostupnost širokopojasne infrastrukture ▪ Postojeća infrastruktura javnog gradskog prijevoza (tramvaj) ▪ Gradske željeznice ▪ Nizinske biciklističke rute Dunav i Drava 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Učinkovita kontrola i suzbijanje komaraca ▪ Poboľjšati razvijenost vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda ▪ Smanjiti onečišćenost tla radi očuvanja podzemnih voda ▪ Poboľjšati kvalitetu distribucije toplinske energije ▪ Povećati korištenje prirodnih obnovljivih izvora energije ▪ Modernizacija i rekonstrukcija željezničke infrastrukture ▪ Širenje poslovanja i razvitak Zračne luke Osijek u svrhu gospodarskoga rasta regije ▪ Razviti logistički potencijal riječne luke ▪ Razvoj intermodalnog terminala ▪ Nadogradnja širokopojasne infrastrukture tehnologijom sljedeće generacije (NGA) i povećanje dostupnosti većem broju korisnika ▪ Proširenje i povezivanje tramvajske mreže ▪ Uvođenje električnih vozila u svrhu javnog prijevoza ▪ Uvođenje <i>bike & car sharing</i> u sustav javnog prijevoza ▪ Implementacija tarifne unije i jedinstvene prijevozne karte (gradski, autobusni i željeznički promet) ▪ Izgradnja <i>park & ride</i> parkirališta ▪ Punionice električnih vozila i bicikala za potrebe javnog prijevoza ▪ Izrada studije biciklističkih staza ▪ Projektiranje i izgradnja mreža biciklističkih staza UA Osijek
---	---

4. Strateški okvir

4.1. Vizija

**URBANA AGLOMERACIJA OSIJEK JE
INTEGRIRANI PROSTOR KONKURENTNOG GOSPODARSTVA,
ODRŽIVOG RAZVOJA I KVALITETNOG ŽIVLJENJA GRAĐANA KOJI
OSTVARUJU SVOJE RAZVOJNE POTENCIJALE.**

Vizija UA Osijek predstavlja temeljnu vrijednost koju želimo postići, a proistekla kroz zajednički rad tijekom izrade Strategije razvoja UA Osijek. Vizijom promoviramo urbanu aglomeraciju Osijek kroz sljedeće strateške komponente:

- Integrirani pristup
- Održivi razvitak
- Ostvarenje potencijala
- Konkurentnost
- Predvodnik regije (istoka Hrvatske)
- Gospodarstvo (poljoprivreda), priroda i okoliš (velike rezerve podzemne vode)
- Kontinentalni turizam
- Sretni ljudi i sredina ugodnog življenja (kvaliteta života)
- Obnovljivi izvori energije (geotermalno, biomasa i bioplin, sunčevo zračenje)

4.2. Ciljevi

Cilj 1 - Povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije

Relevantnost

Analizom stanja utvrdili smo postojanje ključnih razvojnih problema koji značajno narušavaju kvalitetu života građana urbane aglomeracije: visoka stopa nezaposlenosti, neadekvatnost dostupne radne snage, slaba relevantnost postojećeg obrazovnog sustava za potrebe tržišta rada, neadekvatne zdravstvene i socijalne usluge na području aglomeracije.

Nezaposlenost kao ključni problem Slavonije i Baranje, prisutan je u velikoj mjeri i na području aglomeracije Osijek. Posebno zabrinjava činjenica da je od ukupnoga broja nezaposlenih 36% mladih osoba od 15 do 29 godina. Iako je glavni uzrok tome mali broj tvrtki koje rastu i zapošljavaju, dio problema je i u neadekvatnosti postojećeg obrazovnog sustava i kompetencija koje mladi imaju pri izlasku na tržište rada.

Unatoč velikom broju obrazovnih ustanova (srednjih škola, visokoobrazovnih institucija, institucija za cjeloživotno učenje), obrazovni programi nisu usklađeni s potrebama tržišta rada i ne postoji suradnje između obrazovnog i realnog sektora po tom pitanju.

Problem demografske slike, a kako smo prikazali u analizi stanja, značajno umanjuje ukupni ljudski potencijal i predstavlja ozbiljnu prepreku društveno-gospodarskom razvoju. Jedan od vezanih problema je i starenje stanovništva te neadekvatna medicinska i socijalna zaštita na području aglomeracije, a posebno u ruralnim područjima.

Provedbom prioriteta i mjera unutar ovog cilja, pridonijet ćemo rješavanju navedenih ključnih problema kako bismo poboljšali kvalitetu života građana UA Osijek.

Očekivani načini ostvarenja

Kako je navedeno u opisu relevantnosti, ključni problemi koje će ovaj cilj obuhvatiti su: nezaposlenost, neusklađenost obrazovnog sustava i potreba tržišta rada, nepovoljna demografska slika i neadekvatna medicinska i socijalna zaštita.

S namjerom da pozitivno i aktivno utječemo na rješavanje svih navedenih problema, naša strategija predviđa provedbu triju razvojnih prioriteta (svi detaljno opisani u nastavku), s nizom mjera koje ćemo realizirati kombinacijom strateških projekata, provedbe javnih politika, dodjelom bespovratnih sredstava i koordinacijom svih tijela u sustavu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koja su zadužena za pitanja društvenoga razvitka.

Dosljednost

Poboljšanje života građana koje se temelji na smanjenju nezaposlenosti, kvalitetnijem obrazovanju, te pristupom kvalitetnim uslugama u području zdravstvene i socijalne zaštite jedan je od glavnih ciljeva strategije Europa 2020. kao polazne točke svih daljnjih sektorskih strategija i operativnih programa unutar EU i u RH. Konkretnije, ovaj Cilj je usklađen s tematskim ciljevima Europa 2020., a onda na nacionalnoj razini s ciljevima OPKK i OPULJP: TC 8: Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage
TC 9: Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije
TC 10: Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i strukovno osposobljavanje za vještine i cjeloživotno učenje.

Na nacionalnoj razini, sukladan je Strategiji borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.-2020., Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012.-2020., te Strateškom planu Ministarstva socijalne politike i mladih 2015.-2017.

Cilj 2 - Stvoriti pozitivno okruženje za razvitak gospodarstva

Relevantnost

Analizom stanja utvrđeno je postojanje ključnih trendova u gospodarstvu koji utječu na kvalitetu života u UA Osijek. Unatoč izmijenjenoj strukturi gospodarstva u zadnjih dvadesetak godina, po pokazateljima broja tvrtki, zaposlenih te ostvarenih prihoda prema NKD klasifikaciji 2007., najznačajniji gospodarski sektori u UA Osijek su poljoprivreda i prerađivačka industrija koji pokazuju trend rasta, dok trend pada u sektoru trgovine na veliko i malo i u građevinarstvu.

Iako je na području UA Osijek od 2012. broj tvrtki porastao je za nešto više postotaka od nacionalne razine i pokazao trend rasta u području izvoza, istodobno podatci ukazuju i na velik broj tvrtki nad kojima je zaključen stečaj, njih 17,06%, što predstavlja relativno visoku "stopu smrtnosti" tvrtki.

Trend otvaranja tvrtki prati i neznatan rast zaposlenosti u posljednje dvije godine i to u sektorima trgovine i prerađivačke industrije. Međutim, trendu smanjenja ekonomski aktivnog stanovništva, područje Osječko-baranjske županije, na žalost, u samom je vrhu Republike Hrvatske. Jednako tako i stopa nezaposlenosti u odnosu na prosjek Republike Hrvatske i EU također se kreće u samom vrhu. Kroz ovaj cilj stvaranja povoljnog gospodarskog okružja želi se aktivirati potencijal nezaposlenih u svrhu gospodarskog razvitka. Ono će se postići poticanjem samozapošljavanja, osposobljavanjem i prilagođavanjem radne snage, potrebama u gospodarstvu.

Poduzetnička aktivnost na području UA Osijek otežana je generalno zbog nekoordiniranosti vladinih politika, administrativnih prepreka, nerazvijenosti financijskog tržišta, nedovoljnog znanja i vještina za poduzetništvo, kulturnih i socijalnih normi i dr., uz niz otegotnih okolnosti koje su zadesile istok Hrvatske poput ratnih razaranja, gubitka velikog dijela industrije, migracija, slabljenja ekonomske moći stanovništva te trenda depopulacije.

Mjere koje su usmjerene na iniciranje i pojačavanje poduzetničke aktivnosti te povećanje motiviranosti poduzetničkog djelovanja predstavljaju imperativ, kako bi se povećao broj rastućih poduzetnika te "stopa" odrastanja tvrtki.

Iako se u protekla dvije godine bilježio pad broja obrtnika u svim sektorima, ohrabruje činjenica da je u posljednjih 6 mjeseci na području UA Osijek evidentiran lagani porast.

Jedan od najpropulzivnijih sektora kako globalno tako i na razini UA Osijek je ICT sektor. Ova brzorastuća grana gospodarstva bilježi progresivnu registraciju novih tvrtki kao odgovor na potražnju na tržištu. Posljednjih godina bilježi se porast interesa/prijava na studije računarstva za više od 20%. Lokalne tvrtke ovog sektora udružene u Osijek Software City, a koje su gotovo sve izvozno orijentirane, iskazuju potrebu za zajedničkim radnim prostorom s ciljem sinergijskog djelovanja i još kvalitetnijih poslovnih rezultata.

Poljoprivredna proizvodnja u UA Osijek ukazuje na činjenicu da poljoprivredna gospodarstva na području UA Osijek koriste u prosjeku samo oko 1,87 ha po kućanstvu, kao i na nepovoljnu strukturu obrazovanja nositelja poljoprivrednog gospodarstava (manje od 5% je visoko obrazovano).

Provedbom prioriteta i mjera unutar ovog cilja, pridonijet ćemo rješavanju navedenih problema s ciljem poboljšanja poduzetničke klime, iniciranja novih gospodarskih aktivnosti i (samo)zapošljavanja.

Društveno poduzetništvo na razini Republike Hrvatske, osim u zakonodavnom okviru, nije još prepoznato kao važan čimbenik u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Na području Osječko-baranjske županije i UA Osijek, nekolicina obrazovnih institucija kroz svoje programe podupire društveno poduzetništvo, a kroz rad udruga ostvareni su značajni pomaci u razvoju društvenog poduzetništva i društvenih inovacija.

Obnova i revitalizacija kulturne baštine na području UA Osijek predstavlja veliki potencijal za rast turističkog sektora. Udruživanjem obrtnika, poduzetnika, turističkih zajednica, javnih institucija i drugih dionika te aktiviranjem objekata kulturne baštine u javne i gospodarske namjene želi se postići povećanje turističkog potencijala kao jedne od poluga pokretanja i drugih gospodarskih aktivnosti.

Očekivani načini ostvarenja

Kako je navedeno u opisu relevantnosti, ključni problemi koje će ovaj cilj obuhvatiti su: povećanje broja poduzetničkih aktivnosti sustavom podrške poduzetnicima boljim povezivanjem s institucijama poduzetničke podrške te ulaganjem u poduzetničku infrastrukturu.

Objekti kulturne baštine će rekonstrukcijom i revitalizacijom biti generator i točka kojom će se privući turisti i potencijalni ulagači, pretvarajući UA Osijek u poželjnu destinaciju za poslovanje i življenje.

Dosljednost

Strateški cilj 2 – Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj poduzetništva dosljedan je EU, nacionalnim, sektorskim i regionalnim strategijama.

Njegovo provođenje izravno će doprinijeti ostvarenju ciljeva Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014 - 2020, posebice:

TC 3 Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća

TC 6 Očuvanje i zaštita okoliša i promocija resursne učinkovitosti

Na lokalnoj razini sukladan je sa Strategijom razvoja gospodarstva Grada Osijeka: od industrijskog do inteligentnog grada.

Na nacionalnoj je razini sukladan Industrijskoj strategiji RH 2014.-2020., Strategiji razvoja poduzetništva 2013.-2020., Strategiji poticanja inovacija 2014.-2020., te Strategiji očuvanja, zaštite i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015.

Cilj 3 - Uspostaviti čisto, energetske učinkovito i povezano urbano okruženje

Relevantnost

Analizom stanja utvrdili smo da urbano okruženje u UA Osijek unatoč dobrom geostrateškom položaju, dostupnosti prirodnih resursa i prometnoj povezanosti nedovoljno ulaže u razvitak osnovne komunalne infrastrukture. Vodoopskrbni sustavi razvijaju se sporom dinamikom, dok sustav odvodnje znatno zaostaje i ne pokriva ključna područja – ruralne dijelove UA Osijek i proizvodne subjekte. Značajni generatori kemijskog i fizikalno-kemijskog onečišćenja voda je nekontrolirano ispuštanje otpadnih voda iz kućanstava i pojedinih gospodarskih zona bez priključka na sustav javne odvodnje (ruralna područja).

Pokrenute aktivnosti u sustavu gospodarenja otpadom još nisu dostigle stupanj kojim bi se zadovoljili standardi EU, međutim uspostavljeni sustavi gospodarenja otpadom na području Osječko-baranjske županije i UA Osijek primjetno su bolji u odnosu na ostatak Hrvatske. Otpadom onečišćeno tlo je značajan izvor onečišćenja sastavnica okoliša zbog čega je bitna sanacija neuvjetnih i ilegalnih odlagališta te lokacija visokog rizika, kao što su lokacije zagađene minama. U tom je kontekstu potrebno provesti potrebne aktivnosti kako bi zemljište bilo čisto i dostupno gospodarstvu, uz provedbu mjera praćenja i zaštite sastavnica okoliša (voda, tlo, zrak) od onečišćenja.

Prirodna značajka područja UA Osijek je velika površina poljoprivrednog zemljišta. Njih uglavnom koriste mala i srednja obiteljska gospodarstva, gdje zabrinjava činjenica da su najbrojniji nositelji oni stariji od 65 godina i da pokazatelji ukazuju na nepovoljni, niski stupanj obrazovanja nositelja obiteljskih gospodarstava. Uvažavajući sve prirodne potencijale, prisutnost znanstveno-istraživačkih institucija uz korištenje suvremene tehnologije u proizvodnji radno intenzivnih kultura, otvaraju se mogućnosti promicanja ekološke proizvodnje i razvoja agroturizma.

Uz poljoprivredna zemljišta veliko područje pripada i zaštićenoj prirodnoj baštini. Međutim, nije uspostavljen odgovarajući sustav upravljanja prirodnim vrijednostima koje bi na prihvatljiv način provodile aktivnosti zaštite, revitalizacije, očuvanja, prezentacije i održivog gospodarenja zaštićenim područjima. Za povijesne perivoje i parkove, kako u središtu tako i na cijelom području UA Osijek nedostaje projektna dokumentacija za njihovu obnovu i revitalizaciju. Veliki potencijali prirodne baštine mogu očuvanjem i obnovom na održiv način dati doprinos lokalnoj samoodrživosti (razvitku turizma) i smanjenju ukupnog i individualnog ekološkog otiska.

Ulaganje u sektor obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u UA Osijek omogućilo bi stvaranje puno većeg broja radnih mjesta i pridonijelo znatnom povećanju konkurentnosti gospodarskih subjekata kroz smanjenje troškova energije. Ukupni tehnološki razvitak osigurat će dodatni 'zeleni' rast i smanjiti utjecaj razvitka gospodarstva u urbanoj aglomeraciji Osijek na neposredni okoliš kroz smanjenje potrošnje energije i primjenu 'čistih' tehnologija kao i na klimatske promjene kroz smanjenje emisija stakleničkih plinova.

Poboljšanje toplinskog sustava grada Osijeka moguće je postići kroz povećanje kapaciteta i kvalitete opskrbe toplinskom energijom koja je nužna kako bi se pratio željeni rast u gospodarskom sektoru i time i povećala kvaliteta rada i stanovanja.

Usporedo s krizom i padom gospodarstva u posljednjem desetljećima nastajao je problem napuštenih i neiskorištenih vojnih i industrijskih lokacija - *brownfielda*. U većini slučajeva za očuvanje njezinih izvornih, urbanističko-arhitektonskih, povijesnih, umjetničkih i estetskih značajki nedostaje stručna i projektna dokumentacija za revitalizaciju istih. Prenamjeni *brownfield* područja u UA Osijek potrebno je pristupiti planski, s jasnim programima, s ciljem reintegracije u suvremene urbane sadržaje. Pitanje vlasništva i raspolaganja ovim kapacitetima predstavljaju jednu od značajnijih prepreka za revitalizaciju i ponovnu namjenu kroz uspostavljanje turističke, kreativne i razvojne te investicijske projekte.

Unatoč značajnom napretku u izgradnji prometnih mreža, nije usmjerena dovoljna pozornost na razvoj mobilnosti građana kroz upotrebu javnog prijevoza. Pretežito korištenje osobnih automobila dovodi do zagušenja prometa u gradovima i većeg zagađenja zraka, a i ekonomski manje prihvatljivog rješenja. Uspostavljanjem učinkovitog gradskog i međugradskog prometa, vozilima koji koriste ekološko prihvatljiva goriva ili prometuju na "čiste" energente, proširenjem i povezivanjem mreže biciklističkih i pješačkih staza na području UA Osijek stvorit će se preduvjeti za veću protočnost u prometovanju na gradskim i prigradskim relacijama i neosporno povećati turističku atraktivnost ovog dijela kontinentalne Hrvatske.

Provedbom prioriteta i mjera unutar ovog cilja, pridonijet ćemo rješavanju navedenih ključnih problema s kako bismo uspostavili kvalitetno i održivo urbano okruženje.

Očekivani načini ostvarenja

Kroz opisanu relevantnost ovim ciljem bit će obuhvaćeni sljedeći problemi: nedovoljno razvijena vodoopskrbna infrastruktura i neodgovarajući sustav odvodnje, potreba za poboljšanjem sustava gospodarenja otpadom, problem iskorištenosti i upravljanja poljoprivrednim zemljištem, neuspostavljen sustav zaštite i upravljanja prirodnim baštinom, nedostatan kapacitet mreže distribucije toplinske energije, zapuštenost i neiskorištenost *brownfield* lokacija, nedovoljno razvijen sustav javnog prijevoza.

Kroz ovu strategiju i niže detaljno navedenih šest razvojnih prioriteta s nizom pratećih mjera prepoznati su ključni elementi za razvoj urbanog okruženja. Provedbom strateških projekata uz dodjelu bespovratnih sredstava, provedbom planskih dokumenata i koordinacijom svih relevantnih dionika stvorit će se pretpostavke za dostizanje vizije i misije ove strategije.

Dosljednost

Uspostavljanje čistog, energetski učinkovitog i povezanog urbanog okruženja ocrtava se u čak četiri tematska cilja strategije Europa 2020:

- Poboljšani pristup, korištenje te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija
- Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO₂ u svim sektorima
- Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima
- Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa.

Na nacionalnoj razini usklađen je i sa sljedećim ciljevima OPKK:

TC 4: Podržavanje prelaska na niskougljično gospodarstvo u svim sektorima

TC 6: Očuvanje i zaštita okoliša i promocija resursne učinkovitosti

TC 7: Promicanje održivog prometa i eliminacija "uskih grla" u ključnim mrežnim infrastrukturama

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1. Povećati kvalitetu života stanovnika	Smanjenje stope nezaposlenosti	%	Smanjenje stope nezaposlenih osoba	23,9	2015.	20	2020.	godišnje	DZS, HZZ – Regionalni ured Osijek
	Osobe koje su izašle iz sustava korištenja socijalnih naknada	broj	Broj korisnika izašlih iz sustava min. zajamčenih naknada	4008	2015.	3800	2020.	godišnje	DZS
2. Stvoriti pozitivno okruženje za razvitak gospodarstva	Broj tvrtki po stanovniku u UA Osijek	broj	Povećanje broja tvrtki po stanovniku u UA Osijek	0,02	2015.	0,03	2020.	godišnje	DZS
	Povećanje broja novoosnovanih tvrtki godišnje	broj	Stopa povećanja novoosnovanih tvrtki godišnje u UA Osijek	7% godišnje	2015.	10% godišnje	2020.	godišnje	DZS
	Povećanje broja noćenja godišnje u UA Osijek	%	Stopa povećanja broja noćenja godišnje u UA Osijek	-0,54%	2015.	5% godišnje	2020.	godišnje	TZ-i JLS-a u UA Osijek
	Povećanje broja posjetitelja godišnje u UA Osijek	%	Stopa povećanja broja posjetitelja godišnje u UA Osijek	0,0002%	2015.	5% godišnje	2020.	godišnje	TZ-i JLS-a u UA Osijek

3. Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje	Kvaliteta zraka u odnosu na preporučene vrijednosti	dani odstupanja (prekoračenja)	Broj dana odstupanja (prekoračenja)	70	2013.	60	2020.	godišnje	HAOP
	Količina otpada koji se razvrstava	t	Povećanje količina otpada koji se razvrstava	2167,59	2014.	3.000	2020.	godišnje	FZOEU, upravni odjeli JLS-a
	Stopa priključenosti na sustav vodovoda	%	Povećanje stope priključenosti na sustav vodovoda	90,8	2015.	98,56	2020.	godišnje	Hrvatske vode, upravni odjeli JLS-a
	Postotak priključenosti na sustav odvodnje s pročišćavanjem	%	Povećanje stope priključenosti na sustav odvodnje s pročišćavanjem	37	2015.	75	2020.	godišnje	Hrvatske vode, upravni odjeli JLS-a
	Duljina prometne mreže obuhvaćene čistim oblicima prometa	km	Povećanje duljine prometne mreže obuhvaćene čistim oblicima prometa	29,2	2015.	45	2020.	godišnje	Upravni odjeli JLS-a
	Površina rekonstruiranih i revitaliziranih <i>brownfield</i> lokacija koje se aktiviraju u nove namjene	m ²	Revitalizacija i uređenje <i>brownfield</i> objekata i aktiviranje u javne i gospodarske namjene	0	2015.	30.000 m ²	2020.	godišnje	Grad Osijek - izvješća radnih tijela; izvješća gradonačelnika JLS UA Osijek, izvješća projekata
	Duljina revitalizirane vrelovodne mreže	m	Zamjena spojnog vrelovoda i vrelovodnih raspleta	0	2015.	10.000	2023.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.

4.3. Razvojni prioriteti i mjere

Razvojni prioritet 1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava

Cilj

Cilj ovog prioriteta je relevantniji obrazovni sustav koji odgovara zahtjevima tržišta rada.

Opravdanje

Analiza je stanja pokazala da unatoč velikom broju obrazovnih ustanova i dostupnih obrazovnih programa na području urbane aglomeracije, trećinu nezaposlenih čine mladi ljudi koji su nedavno izišli iz obrazovnog sustava.

Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama poslodavaca u okruženju ne postoji, niti se sustavno i dugoročno planira. Vezano za politiku upisa u srednje škole i na fakultete tj. propisivanje upisnih kvota potrebno je izvršiti preporuke izrađene na osnovi prognoziranog položaja pojedinih zvanja na tržištu rada (Hrvatski zavod za zapošljavanje: Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja za svaku kalendarsku godinu), no to je u ingerenciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Od izuzetne je važnosti i razvitak inovativnih i istraživačkih obrazovnih programa u sustavima visokoškolskog, strukovnog i cjeloživotnog obrazovanja, s naglaskom na STEM programe, usklađene s potrebama tržišta rada kroz suradnju obrazovnog i gospodarskog sektora.

Osim toga, potrebno je na području aglomeracije uspostaviti aktivnu suradnju i komunikaciju obrazovnih ustanova, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i poslodavaca po sektorima kako bi se utvrdilo koje se kompetencije i znanja traže na tržištu rada i koje će biti potrebne u nadolazećem periodu.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na unaprjeđenje sustava obrazovanja, odnosno unaprjeđenja znanja i kompetencija osoba na tržištu rada. U provedbi ovog prioriteta, vodit ćemo posebnu pozornost na ranjive skupine kao što su mladi, dugotrajno nezaposleni, osobe s invaliditetom kako bi kroz sustav formalnog i neformalnog obrazovanja unaprijedili njihovu perspektivu za pronalaženje i zadržavanje posla. Ovaj prioritet ostvarit ćemo putem mjera i aktivnosti u području visokoškolskog obrazovanja te strukovnog i cjeloživotnog obrazovanja. Razvitkom novih studijskih istraživačkih i inovacijskih programa visokoobrazovnih i znanstvenoistraživačkih institucija s područja UA Osijek želimo potaknuti daljnje unaprjeđenje visokoškolskog obrazovanja i stvaranje preduvjeta za dugoročne i multiplikacijske učinke na ukupan društvenogospodarski rast i razvitak aglomeracije, ali i čitave istočne Hrvatske.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava bit će komplementarna s provedbom ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, ali i unutar Cilja 2 koji je usmjeren na stvaranje pozitivnog okruženja za razvitak gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Programi koje su zajednički izradile tvrtke u okruženju i obrazovne ustanove, a koji su usklađeni s	Broj programa	Izrađeni i verificirani konkurentni obrazovni programi koje su zajednički osmislile tvrtke u okruženju i visokoobrazovne ustanove	10	2020.	godišnje	Visokoobrazovne ustanove, srednje škole, tvrtke

potrebama tržišta rada						
Polaznici programa obučavanja i usavršavanja vještina koje su zajednički izradile tvrtke i obrazovne institucije, a usklađene su sa zahtjevima tržišta rada	Broj polaznika	Godišnji broj polaznika programa obučavanja i usavršavanja vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada	200 godišnje	2020.	godišnje	Visokoobrazovne ustanove, srednje škole, tvrtke

Razvojni prioritet 1.1. ostvarit ćemo provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 1.1.1. Povezivanje obrazovnih institucija s gospodarstvom, osnaživanje obrazovnih institucija i jačanje njihove prepoznatljivosti

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Čvršće povezivanje srednjoškolskih i ustanova za obrazovanje odraslih s poslodavcima,
- Osnivanje privatnih i javnih veleučilišta (IT akademija) i razvijenih tržišno orijentiranih kurikuluma,
- Osposobljavanje i usavršavanje vještina (dugotrajno) nezaposlenih s potrebama tržišta rada na konkretnom radnom mjestu,
- Uspostava sustava mentoriranja osoba koje obrazuju stručnjaci praktičari,
- Izrada novih i modernizacija postojećih te provedba kurikula za strukovno obrazovanje (redovno i obrazovanje odraslih) kroz zajedničko programiranje obrazovnih ustanova i gospodarskih subjekata s ciljem usklađivanja kompetencija s potrebama tržišta rada,
- Jačanje kapaciteta srednjoškolskih ustanova za strukovno obrazovanje za razvitak novih, tržišno orijentiranih kurikuluma,
- Jačanje kapaciteta visokoškolskih ustanova za razvoj novih studijskih istraživačkih i inovativnih programa s naglaskom na STEM područje,
- Razvitak i provedba novih studijskih programa te unaprjeđenje i moderniziranje postojećih, s naglaskom na STEM programe,
- Razvitak studijskih programa na stranim jezicima radi podizanja konkurentnosti visokoškolskog sustava u UA Osijek na razini EU,
- Razvitak centra za cjeloživotno učenje razvitka karijera pri Sveučilištu,
- Obrazovanje za informatičke poslove uz rad u IT centru i potporu IT akademije,
- Osnivanje školskih zadruga u strukovnim srednjim školama i opremanje praktikuma za radno osposobljavanje učenika / polaznika,
- Ulaganja u infrastrukturu (proširenje kapaciteta) i opremu za potrebe poboljšanja studijskih, inovacijskih i istraživačkih programa, uključujući prenamjenu i revitalizaciju *brownfield* lokacija za te potrebe,
- Intenziviranje provedbe međunarodnih znanstvenoistraživačkih projekata,
- Razvoj inovativnih istraživačkih smjerova i timova,
- Podizanje razine znanstvenoistraživačkih kompetencija,
- Uspostava centara kompetencija i centara novih tehnologija (tehnološki / znanstveni HUB),
- Osnivanje *spin-off* tvrtki u (su)vlasništvu visokoobrazovnih ustanova,

- Osnivanje novih društvenih tvrtki i zadruga od strane udruga, obrazovnih institucija i MSP-ova,
- Provedba kampanja podizanja javne svijesti o provedbi aktivne politike zapošljavanja i obrazovanja za (dugotrajno) nezaposlene,
- Izrada integriranoga sustava informiranja o cjeloživotnom i strukovnom obrazovanju (web stranica),
- Promidžba cjeloživotnog obrazovanja,
- Promidžba obrazovnih institucija koje provode programe strukovnog i cjeloživotnog obrazovanja usklađenog s tržištem rada,
- Promidžba (rezultata) suradnje obrazovnih institucija i gospodarskih subjekata u programima obrazovanja, prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja,
- Proglašenje *Employability friendly schools* (škole orijentirane zapošljivosti).

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Programi koje su zajednički izradile tvrtke u okruženju i obrazovne ustanove, a koji su usklađeni s potrebama tržišta rada	broj	Izrađeni i verificirani konkurentni obrazovni programi zajednički osmišljeni od starne tvrtki u okruženju i visokoobrazovnih ustanova	10	2020.	godišnje	Visokoobrazovne ustanove, srednje škole, tvrtke
Polaznici programa obučavanja i usavršavanja vještina koje su zajednički izradile tvrtke i obrazovne institucije, a usklađene su sa zahtjevima tržišta rada		Godišnji broj polaznika programa obučavanja i usavršavanja vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada	200 ??? godišnje	2020.	godišnje	Visokoobrazovne ustanove, srednje škole, tvrtke
Izrada analiza o postojećim i predviđenim potrebama gospodarstva i o stanju na tržištu rada	broj	Broj analiza o postojećim i predviđenim potrebama gospodarstva, broj analiza o stanju na tržištu rada	10	2020.	godišnje	HZZ, HGK
Obrazovne institucije obuhvaćene mjerama za jačanje prepoznatljivosti	broj	Broj obrazovnih institucija koje su obuhvaćene mjerama za jačanje prepoznatljivosti u funkciji budućeg razvoja	15	2020.	godišnje	Obrazovne ustanove

Mjera 1.1.2. Poticanje nezaposlenih na nastavak školovanja, prekvalifikacije i osposobljavanja te poticanje cjeloživotnog obrazovanja*Popis indikativnih aktivnosti*

- Promidžba koristi pohađanja programa do- i prekvalifikacije te osposobljavanja i usavršavanja, kao i novih mogućnosti zapošljavanja za (dugotrajno) nezaposlene osobe,
- Promidžba programa do- i prekvalifikacije te osposobljavanja i usavršavanja vještina te cjelokupnog sustava obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja,
- Poticanje, razvoj i održavanje motiviranosti za zapošljavanje kod (dugotrajno) nezaposlenih putem promidžbe i edukacijskih aktivnosti,
- Podizanje razine svijesti (dugotrajno) nezaposlenih o važnosti zapošljavanja i rada,
- Profesionalno savjetovanje i poticanje pohađanja raznovrsnih programa do- i prekvalifikacije te osposobljavanja i usavršavanja vještina (dugotrajno) nezaposlenih za potrebe tržišta rada,
- Povezivanje (dugotrajno) nezaposlenih s potencijalnim poslodavcima kroz obuku na radnom mjestu u sklopu osposobljavanja i usavršavanja,
- Izrada i provedba novih strukovnih kurikula u obrazovanju odraslih i programa osposobljavanja za usklađivanje kompetencija s potrebama tržišta rada,
- Uspostava sustava mentoriranja osoba koje obrazuju stručnjaci praktičari.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Nezaposlene osobe uključene u (ili: uspješno završili) obrazovne programe usklađene s potrebama tržišta rada	broj	Broj nezaposlenih osoba uključenih u (ili: koje su uspješno završile) obrazovne programe usklađene s potrebama tržišta rada	2.000	2020.	godišnje	Obrazovne ustanove
Razvijeni novi strukovni kurikuli u obrazovanju odraslih i programi osposobljavanja za usklađivanje kompetencija s potrebama tržišta rada	broj	Broj izrađenih novih strukovnih kurikuluma u obrazovanju odraslih i programa osposobljavanja za usklađivanje kompetencija s potrebama tržišta rada	15	2020.	godišnje	Obrazovne ustanove

Razvojni prioritet 1.2. Uspostaviti sustav obrazovanja i zapošljavanja mladih**Cilj**

Cilj ovog prioriteta je učinkovitiji sustav obrazovanja i zapošljavanja mladih koji je u skladu s potrebama tržišta rada.

Opravdanje

Analiza je stanja pokazala da je na području urbane aglomeracije trećinu nezaposlenih čine mladi ljudi koji su nedavno izišli iz obrazovnog sustava.

Uz pad broja stanovnika na području UA Osijek prisutna su dva trajno zabrinjavajuća parametra - starost stanovništva i obrazovanost stanovništva na području UA Osijek. Udio starih dobnih skupina veći je od udjela mladih dobnih skupina. Nepovoljne biološke značajke populacije značajno umanjuju ukupni ljudski potencijal, obnovu stanovništva i predstavljaju prepreku društveno-gospodarskom razvoju UA Osijek. U 2011. je prosječni udio stanovništva 30-34 godine s visokim obrazovanjem u EU-27 dosegao 34,6%, dok je u Hrvatskoj iznosio samo 24,5%. Kako Strategija Europa 2020. u području obrazovanja izdvaja cilj da je do 2020. najmanje 40% stanovništva u dobi između 30-34 godine sa završenim terciarnim (visokim) obrazovanjem, na području UA Osijek je nužno poraditi na poticanju mladih na nastavak školovanja. Sve navedeno opravdava kreiranje ciljeva i mjera koje su usmjerene uspostavljanju učinkovitijeg sustava obrazovanja i zapošljavanja mladih na području UA Osijek, kao ključnih čimbenika u doprinosu društveno-gospodarskom razvitku UA Osijek.

Usklađivanje obrazovnih programa s potrebama poslodavaca u okruženju ne postoji, niti se sustavno i dugoročno planira. Vezano za politiku upisa u srednje škole i na fakultete, tj. propisivanje upisnih kvota potrebno je izvršiti preporuke izrađene na osnovi prognoziranog položaja pojedinih zvanja na tržištu rada (Hrvatski zavod za zapošljavanje: Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja za svaku kalendarsku godinu). Kako se veći dio srednjeg obrazovanja u OBŽ odvija upravno na području UA Osijek, a visokoškolsko gotovo isključivo na području UA Osijek, navedene preporuke se mogu uzeti kao potpuno relevantne za UA Osijek.

Na području UA Osijek potrebno je uspostaviti aktivnu suradnju i komunikaciju obrazovnih ustanova, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i poslodavaca po sektorima kako bi se utvrdilo koje se kompetencije i znanja traže na tržištu rada kako bi se što brže odgovorilo na trendove u budućnosti, a osobito s ciljem zapošljavanja i samozapošljavanja mladih.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na unaprjeđenje sustava obrazovanja, odnosno unaprjeđenja znanja i kompetencija osoba na tržištu rada. U provedbi ovog prioriteta, vodit ćemo posebnu pozornost na ranjive skupine kao što su mladi, dugotrajno nezaposleni, osobe s invaliditetom kako bi kroz sustav formalnoga i neformalnoga obrazovanja unaprijedili njihovu perspektivu za pronalaženje i zadržavanje posla.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, ali i unutar Cilja 2, koji je usmjeren na stvaranje pozitivnog okruženja za razvitak gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uključivanje nezaposlenih u pohađanje programa obučavanja i usavršavanja vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada godišnje	broj	Broj polaznika programa obučavanja i usavršavanja vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada godišnje	500 godišnje	2020.	godišnje	HZZ
Mlade osobe obuhvaćene potporama samozapošljavanju	broj	Broj mladih koji su bili obuhvaćeni nekim oblikom potpore za samozapošljavanje i poduzetnike-početnike	40	2020.	godišnje	UA Osijek - projektna izvješća

i poduzetništvu mladih						
Tvrtke i obrti koje su pokrenuli mladi i koje su primile potpore za <i>start-up</i>	Broj	Broj tvrtki i obrta koje su pokrenuli mladi i koje su primile financijske potpore za pokretanje nove tvrtke	40	2020.	godišnje	UA Osijek - projektna izvješća

Razvojni prioritet 1.2. ćemo ostvariti provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 1.2.1. Obučavanje i usavršavanje vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada

Popis indikativnih aktivnosti

- Jačanje kapaciteta srednjoškolskih ustanova za strukovno obrazovanje (redovno i obrazovanje odraslih) za razvoj novih, tržišno orijentiranih kurikuluma,
- Jačanje kapaciteta visokoškolskih ustanova za razvoj novih studijskih istraživačkih i inovativnih programa s naglaskom na STEM područje,
- Modernizacija školskih kurikuluma u srednjim strukovnim školama UA Osijek (programi izobrazbe za tehnička, tehnološka, graditeljsko-geodetska, poljoprivredna, zdravstveno, uslužna, administrativna i obrtnička zanimanja),
- Izrada i provedba novih kurikula za strukovno obrazovanje (redovno i obrazovanje odraslih) za usklađivanje kompetencija s potrebama tržišta rada,
- Razvoj i provedba novih studijskih programa te unaprjeđenje i moderniziranje postojećih, s naglaskom na STEM programe,
- Osnivanje školskih zadruga u strukovnim srednjim školama i opremanje praktikuma za radno osposobljavanje učenika / polaznika,
- Osnivanje privatnih i javnih veleučilišta (IT akademija) s razvijenim tržišno orijentiranim kurikulumima,
- Čvršće povezivanje srednjoškolskih i ustanova za obrazovanje odraslih s poslodavcima,
- Osnivanje IT centra (učenje kroz praksu),
- Osposobljavanje i usavršavanje vještina (dugotrajno) nezaposlenih s potrebama tržišta rada na konkretnom radnom mjestu,
- Provedba sustava mentoriranja stručnjaka praktičara kod osobama u izobrazbi/radnom osposobljavanju.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uključivanje nezaposlenih u pohađanje programa obučavanja i usavršavanja vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada godišnje	broj	Broj polaznika programa obučavanja i usavršavanja vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada godišnje	500 godišnje	2020.	godišnje	HZZ
Razvijeni novi strukovni kurikuli u obrazovanju	broj	Broj izrađenih novih strukovnih kurikula u obrazovanju odraslih i programa osposobljavanja	15	2020.	godišnje	Obrazovne ustanove

odraslih i programi osposobljavanja s kompetencijama usklađenim s potrebama tržišta rada		za usklađivanje kompetencija s potrebama tržišta rada				
--	--	---	--	--	--	--

Mjera 1.2.2. Poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Provedba kampanja podizanja javne svijesti o provedbi aktivne politike zapošljavanja i obrazovanja mladih,
- Radno osposobljavanje (dugotrajno) nezaposlenih na konkretnom radnom mjestu putem sustava mentoriranja stručnjaka praktičara (za osobe sa završenim srednjim strukovnim i visokim obrazovanjem te završenim programima do- i prekvalifikacije),
- Stručno i radno osposobljavanje kroz rad tvrtki,
- Uključivanje mladih NEET-ova s neodgovarajućim ili niskim stupnjem obrazovanja u programe do- i prekvalifikacija te osposobljavanja i usavršavanja vještina u skladu s potrebama tržišta rada za jačanje konkurentnosti na tržištu radne snage i njihovu zapošljivost,
- Poticanje zaposlenja mladih NEET-ova za stjecanje radnog iskustva,
- Provedba strukovnog osposobljavanja na radnom mjestu,
- Uspostava sustava usmjeravanja i podrške samozapošljavanju i poduzetništvu NEET-ova,
- Dodjela financijske potpore poslodavcima za poticanje zapošljavanja (dugotrajno) nezaposlenih,
- Provedba programa javnih radova (održavanje i komunalni radovi, socijalna skrb, obrazovanje, mjere zaštite okoliša),
- Jačanje kapaciteta mladih provedbom informativnih radionica, edukacija i treninga o poduzetništvu i samozapošljavanju,
- Uspostava sustava savjetovanja, usmjeravanja i podrške mladih poduzetnika od strane poduzetničkih potpornih institucija (BIOS, CZPO, RRA SiB),
- Dodjela financijskih potpora za pokretanje novih tvrtki (*start-up*).

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe uključene u programe poticanja prvog zapošljavanja za stjecanje radnog iskustva i mjere stručnog osposobljavanja	Broj osoba godišnje /%	Broj osoba godišnje / Postotak osoba koje će biti uključene u programe poticanja prvog zapošljavanja za stjecanje radnog iskustva i mjere stručnog osposobljavanja	800 godišnje / 90%	2020.	godišnje	HZZ
Mlade osobe obuhvaćene potporama samozapošljavanja i poduzetništvu mladih	broj	Broj mladih koji su bili obuhvaćeni nekim oblikom potpore za samozapošljavanje i poduzetnike-početnike	40	2020.	godišnje	UA Osijek

Tvrtke i obrti koje su pokrenuli mladi i koje su primile potpore za <i>start-up</i>	Broj	Broj tvrtki i obrta koje su pokrenuli mladi i koje su primile financijske potpore za pokretanje nove tvrtke	40	2020.	godišnje	UA Osijek - projektna izvješća
Programi izravnog stvaranja novih radnih mjesta u području socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, upravljanja projektima s naglaskom na pomoć i podršku u zajednici, u cilju promicanja zapošljavanja i zapošljivosti mladih	broj	Broj osmišljenih i implementiranih programa izravnog stvaranja novih radnih mjesta u području socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, upravljanja projektima s naglaskom na pomoć i podršku u zajednici, u cilju promicanja zapošljavanja i zapošljivosti mladih	9	2020.	godišnje	UA Osijek - projektna izvješća

Razvojni prioritet 1.3. Unaprijediti sustav socijalnih i zdravstvenih usluga

Cilj

Cilj ovog prioriteta je unaprijediti sustav socijalnih i zdravstvenih usluga uključivanjem relevantnih dionika.

Opravdanje

Analiza je stanja ukazala na evidentan rast broja korisnika socijalnih usluga, nedostatak stambenih jedinica i prilagođenih prostora za transformacije i deinstitucionalizacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba s ciljem podizanja kvalitete života najranjivijih skupina društva, manjak pojedinih socijalnih usluga, nedovoljnu umreženost dionika u sustavu socijalne skrbi, nedovoljnu podršku osobama u nepovoljnom položaju pri nalaženju i zadržavanju zaposlenja kao i nedostatak stručnog kadra za neke usluge i specijalizirane edukacije postojećeg stručnog kadra.

Na području aglomeracije postoje institucije koje na potrebe socijalno ugroženih skupina društva pružaju adekvatnu pomoć, prisutan je značajan broj udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću te sudjeluju u procesu kreiranja i usmjeravanja socijalne politike, posebice pružanja socijalnih usluga. Isto tako, postoji kvalitetna dostupnost usluga djelatnosti primarne zdravstvene zaštite na području aglomeracije.

Usprkos navedenom, a osobito zbog porasta korisnika socijalnih usluga, potrebno je ojačati suradnju institucija s nevladinim sektorom, s ciljem unaprjeđenja socijalnih i zdravstvenih usluga, unaprijediti uvjete i kvalitetu rada u sustavu socijalne skrbi, pridonijeti razvitku izvaninstitucionalnih oblika pružanja usluga socijalne skrbi kao i poticati razvoj novih modela organizacije ustanova socijalne skrbi - socijalne inovacije.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na unaprjeđenje uvjeta i kvalitete rada u sustavu socijalne skrbi te unaprjeđenje uvjeta i kvalitete rada te dostupnosti usluga u zdravstvenoj djelatnosti. U provedbi ovog prioriteta, vodit će se posebna pozornost na ranjive skupine; dugotrajno nezaposlene, osobe s invaliditetom, stare i nemoćne osobe i dr. kako bi kroz sustav socijalne i zdravstvene skrbi osigurali nove i unaprijedili postojeće socijalne i zdravstvene usluge te kako bi se osigurala njihova veća dostupnost.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Unaprijediti sustav socijalnih i zdravstvenih usluga kroz deinstitucionalizaciju bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, ali i unutar Cilja 2 koji je usmjeren na stvaranje pozitivnog okruženja za razvitak gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 1.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe obuhvaćene novim ili unaprijeđenim socijalnim uslugama	broj	Broj osoba kojima su pružene novoorganizirane ili unaprijeđene socijalne usluge	5.000	2020.	godišnje	Centri socijalne skrbi, relevantni upravni odjeli u općinama i gradovima UA Osijek
Osobe koje se koriste novom ili unaprijeđenom socijalnom infrastrukturom	broj	Broj osoba koje se koriste novom socijalnom infrastrukturom (domovi za stare i nemoćne, dnevni centri, centri za djecu i mlade s teškoćama i invaliditetom...)	5.000	2020.	godišnje	Centri socijalne skrbi, relevantni upravni odjeli u općinama i gradovima UA Osijek

Razvojni prioritet 1.3. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere**Mjera 1.3.1. Jačanje multisektorske suradnje na uspostavljanju sustava deinstitucionalizacije****Popis indikativnih aktivnosti**

- Podrška nevladinim udrugama u pružanju izvaninstitucionalnih usluga u suradnji sa stručnjacima (skrb za stare i nemoćne osobe, fizioterapija te model pružanja socijalnih usluga u zajednici) za različite ranjive skupine (hrvatskim braniteljima i stradalnicima iz Domovinskog rata, stare i nemoćne osobe, djecu i mlade bez roditeljske skrbi i osobe s invaliditetom),
- Provedba kampanja podizanja javne svijesti o provedbi aktivne politike zapošljavanja i obrazovanja za hrvatske branitelje i stradalnike Domovinskog rata te za ostale ranjive skupine,
- Razvitak usluga podrške u organiziranom stanovanju za djecu i mlade bez roditeljske skrbi i osobe s invaliditetom,
- Provedba programa jačanja reintegracije obitelji,
- Razvitak rehabilitacijskih programa za deinstitucionalizirane korisnike,
- Razvoj metodologije za transformacijski proces i deinstitucionalizaciju,
- Pružanje savjetodavnih usluga i pomoći obiteljima (savjetovanje roditelja i udomitelja, savjetodavne usluge i pomoć djeci i mladima nakon izlaska iz institucionalne skrbi),
- Osmišljavanje i provedba programa za djecu i mlade bez roditeljske skrbi, djecu i mlade s poremećajima u ponašanju i osobe s invaliditetom,

- Razvoj i provedba programa inkluzivnog volontiranja i usvajanja novih vještina kroz volonterske programe i projekte u području socijalnog uključivanja,
- Razvoj i provedba dodatnih i specifičnih obrazovnih programa za stručnjake koji će pružati socijalne i zdravstvene usluge u zajednici.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zajedničke inicijative javnog i nevladinog sektora na uspostavljanju sustava deinstitutionalizacije	broj	Broj zajednički razvijenih i implementiranih inicijativa javnog i nevladinog sektora na uspostavljanju sustava deinstitutionalizacije	8	2020.	godišnje	Centri socijalne skrbi

Mjera 1.3.2. Razvitak i provedba programa za pomoć ranjivim skupinama – branitelji, stariji, djeca, osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine

Popis indikativnih aktivnosti:

- Razvitak i provedba programa za pomoć, savjetovanje i psihološku podršku te osnaživanje ranjivih skupina (branitelji, starije i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom, djeca, mladi, podrška roditeljima i obitelji – škola roditeljstva, djeca i mladi s teškoćama u ponašanju te djeca i mladi u riziku, beskućnici, žrtve obiteljskog nasilja, nacionalne manjine, tražitelji azila),
- Organiziranje usluga osobne pomoći,
- Osmišljavanje i provedba programa za djecu i mlade bez roditeljske skrbi, djecu i mlade s poremećajima u ponašanju i osobe s invaliditetom u svrhu podrške procesu deinstitutionalizacije,
- Jačanje reintegracije obitelji,
- Mapiranje potreba te razvoj i provedba lokalnih akcijskih planova radi uključivanja i integracije Roma i ostalih nacionalnih manjina,
- Razvitak rehabilitacijskih programa za deinstitutionalizirane korisnike,
- Razvitak metodologije za transformacijski proces i deinstitutionalizaciju,
- Savjetodavne usluge i pomoć obiteljima, individualno i grupno savjetovanje roditelja i udomitelja,
- Savjetodavne usluge i pomoć djeci i mladima nakon izlaska iz institucionalne skrbi,
- Organiziranje i provedba osposobljavanja na području socijalne skrbi i mladih,
- Adaptacija, rekonstrukcija, opremanje i druga infrastrukturna ulaganja u prostore centara (polu)dnevnih boravaka i klubova za pripadnike ranjivih skupina,
- Formiranje i operacionalizacija mobilnih timova za osobe s invaliditetom, starije osobe, djecu i mlade s poremećajima u ponašanju ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi,
- Pružanje socijalnih usluga od strane lokalnih pružatelja usluga koji omogućuju bolju ravnotežu između radnih obveza i obitelji s uzdržanim članovima. Kroz pružanje usluga (kao što su kućna pomoć starijim osobama, vrtić, usluga socijalne hitne službe),
- Aktivnosti usmjerene na jačanje i razvoj kapaciteta za koordinaciju, provedbu i praćenje nacionalnih politika (kao što je razvoj jedinstvene baze podataka svih socijalnih službi, poboljšanje sustava praćenja pokazatelja koji se odnose na provedbu

nacionalnih politika, razvoj metodologije praćenja za standarde u pružanju socijalnih usluga, praćenje socijalnih ugovora),

- Uspostaviti sustav organiziranog stanovanja za starije osobe i druge ranjive skupine (branitelji, osobe s invaliditetom, djeca i mladi s teškoćama u ponašanju, djeca i mladi bez odgovarajuće roditeljske skrbi, beskućnici, žrtve obiteljskog nasilja i tražitelji azila).

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.3.2.

Definicija	Pokazatelj ishoda		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedini ca	Opis	Vrijednos t	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Programi za pomoć, savjetovanje i psihološku podršku ranjivim skupinama - branitelji, stariji, djeca, invalidi	broj	Broj osmišljenih i provedenih programa za pomoć, savjetovanje i psihološku podršku ranjivim skupinama - branitelji, stariji, djeca, invalidi	12	2020.	godišnje	Projektna izvješća
Osobe obuhvaćene programima za pomoć, savjetovanje i psihološku podršku ranjivim skupinama	broj	Broj pripadnika raznih ranjivih skupina obuhvaćenih programima za pomoć, savjetovanje i psihološku podršku	2000	2020.	godišnje	Projektna izvješća
Jedinice obuhvaćene sustavom organiziranog stanovanja za pripadnike ranjive skupine	broj	Broj stambenih jedinica stavljenih u funkciju za organizirano stanovanje pripadnika ranjivih skupina	15	2020.	godišnje	Projektna izvješća
Pripadnici ranjivih skupina obuhvaćeni sustavom organiziranog stanovanja	broj	Broj pripadnika ranjivih skupina obuhvaćeni nekim oblikom smještaja u jedinicama organiziranog stanovanja		2020.	godišnje	Projektna izvješća

Mjera 1.3.3. Ulaganja u socijalnu infrastrukturu i socijalne inovacije

Popis indikativnih aktivnosti:

- Osmišljavanje i provedba inovativnih praksi uključivanja hrvatskih branitelja i stradalnika iz Domovinskog rata u društvo te koji unapređuju kvalitetu njihova života i uključenost u život zajednice,
- Jačanje mreža i inicijativa koje promiču inovativne pristupe interkulturalnim aktivnostima i socijalnoj integraciji ranjivih skupina,
- Unaprjeđenje dostupnosti usluga za osobe s invaliditetom, posebno fizičke dostupnosti i dostupnosti informacija,
- Adaptacija, rekonstrukcija, opremanje i ostala infrastrukturna ulaganja stambenih zajednica za pripadnike ranjivih skupina,

- Adaptacija, rekonstrukcija, opremanje i ostala infrastrukturna ulaganja u dnevne ili poludnevne centre za skrb za pripadnike ranjivih skupina,
- Otvaranje novih centara (polu-) dnevnih boravaka i klubova,
- Kupnja vozila za potrebe prijevoza ranjivih skupina, posebice OSI.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.3.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj obnovljenih objekata socijalne infrastrukture	broj	Broj obnovljenih objekata socijalne infrastrukture u kojima će se provoditi programske aktivnosti i projekti podrške, savjetovanja i edukacije pripadnika raznih ranjivih skupina		2020.	godišnje	Gradovi i općine UA Osijek - relevantni upravni odjeli

Mjera 1.3.4. Razvoj programa prevencije te promicanje zdravog načina života

Popis indikativnih aktivnosti:

- Osmišljavanje i provedba programa prevencije za ranjive skupine (branitelje, stare i nemoćne, djecu i mlade bez roditeljske skrbi, djecu i mlade s poremećajima u ponašanju, djecu i mlade u riziku te opću populaciju djece i mladih (prevencija bolesti ovisnosti npr.),
- Osmišljavanje i provedba psihosocijalnih programa podrške i programa zapošljavanja pripadnika ranjivih skupina za njihovo psihosocijalno i zdravstveno osnaživanje.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 1.3.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Programi prevencije	broj	Broj osmišljenih i provedenih programa prevencije za ranjive skupine	10	2020.	godišnje	Projektna izvješća
Osobe obuhvaćene programima prevencije	broj	Broj osoba uključenih u osmišljene programe prevencije za ranjive skupine	2000	2020.	godišnje	Projektna izvješća

Razvojni prioritet 2.1. Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge**Cilji**

Cilj ovog prioriteta je stvoriti kvalitetne uvjete za poduzetničke aktivnosti i afirmativnu poduzetničku klimu putem unaprjeđenja poslovne infrastrukture te razvojem mreže i kvalitete usluga podrške poduzetništvu.

Opravdanje

Poticanje razvoja poduzetništva, maloga gospodarstva i obrta naslonjeno je na brojne oblike potpornih institucija. Zadaća tih institucija je podupirati razvoj maloga i srednjeg poduzetništva kroz osiguravanje poslovnog prostora i pružanje poslovnih i drugih usluga u najkritičnijim fazama razvitka tvrtke te tako sudjelovati u gospodarskom razvitku područja i smanjenju nezaposlenosti u regiji. Povezivanje znanosti i gospodarstva, izrada poslovnih planova i investicijskih studija uz stručnu pomoć znanstvenika iz svih područja, samo su neke od aktivnosti potpornih institucija, koje pridonose kvalitetnom poslovnom planiranju i smanjivanju rizika.

Analiza stanja pokazala je da na području UA Osijek postoji približan omjer poslovnih zona u "realizaciji" i onih u "pripremi". Jedinice lokalne samouprave, sukladno svojim proračunskim mogućnostima i dostupnosti nacionalnih i EU sredstava za opremanje poslovne infrastrukture ulažu i privode namjenu zone za potrebe zainteresiranih poduzetnika. U daljnjem razvoju poslovne infrastrukture, posebnu je pozornost potrebno posvetiti specijaliziranim i specifičnim tipovima infrastrukture i usluga za postojeće i MSP-e za industrije koje imaju perspektivu rasta i zapošljavanja.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na unaprjeđenje i/ili izgradnju poduzetničke infrastrukture, kao i stvaranje uvjeta za daljnji razvitak propulzivnih sektora u UA Osijek. Infrastrukturu predstavlja i postojeća, izgrađena infrastruktura u kojoj snažnijim angažmanom lokalne uprave treba promovirati lokalno gospodarstvo te ukazati na potrebu očuvanja i stvaranja novih radnih mjesta (obrtnici), kao i specijalizirana infrastruktura koju je potrebno strateški i planski pripremiti i izgraditi, slijedom kontinuirane komunikacije s poslovnim sektorom (ICT, prehrambeni sektor, energetika, kreativni sektor), kao i Sveučilištem.

Prioritet je usmjeren i na učinkovitije povezivanje institucija poduzetničke podrške i poduzetnika, ali i akademske zajednice i uprave, te na uspostavljanje servisa za pomoć novim poduzetnicima.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, osobito mjerama koje podižu kvalitetu obrazovnih institucija te ih povezuju s gospodarstvom radi povećanja zapošljivosti i zaposlenosti, ali i unutar Cilja 3 koji je usmjeren na energetske učinkovito i povezano urbano okruženje, te aktiviranje razminiranih zemljišta i zapuštenih *brownfield* lokacija u gospodarsku namjenu.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novih poduzetnika koji koriste usluge servisa poduzetničke infrastrukture	%	Povećanje broja poduzetnika koji koriste usluge poduzetničke infrastrukture (inkubatori, akceleratori, <i>co-working</i> , <i>living labovi</i> i sl.)	20	2020.	2020.	Izvještaji institucija poduzetničke infrastrukture

Broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture	broj	Broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture - zone, inkubatori, akceleratori i sl.	5	2020.	2020.	Izvještaji institucija poduzetničke infrastrukture
Broj novouspostavljenih mreža suradnje između javnog, znanstvenog i poslovnog sektora (sporazumi)	broj	Broj sporazuma između R&D i poslovnog sektora mjereno brojem potpisanim sporazuma o suradnji.	20	2020.	2020.	Sporazumi dionika
Broj novouspostavljenih mreža suradnje između javnog, znanstvenog i poslovnog sektora (sporazumi)	broj	Broj sporazuma između R&D i poslovnog sektora mjereno brojem potpisanim sporazuma o suradnji.	20	2020.	2020.	Sporazumi dionika

Razvojni prioritet 2.1. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 2.1.1. Ulaganja u poduzetničku infrastrukturu

- Izgradnja IT poslovnih centara
- Izgradnja polivalentnih prostora za održavanje sajamskih izložbi za gospodarske subjekte
- Osnivanje i jačanje centara za poticanje razvoja obrtničkih zanimanja i slobodnih zanimanja
- Jačanje podrške poduzetništvu kroz ulaganja u postojeće poslovno-poduzetničke zone i njihova diversifikacija (poduzetnička zona, poslovna zona,ekoindustrijske, agrozone i sl.)
- Osnivanje i jačanje mjesta za trženje poljoprivrednim proizvodima
- Izgradnja, jačanje i diversifikacija ponude poduzetničke infrastrukture za podršku jačanja poduzetnika početnika (inkubatori, akceleratori, industrijski parkovi i sl.)
- Jačanje poduzetničkih potpornih institucija za pružanje potpore osnivanju novih tvrtki i jačanje postojećih
- Ulaganja u istraživačku i inovacijsku infrastrukturu, uključujući znanstvene parkove
- Poboljšanje kvalitete i kvantitete usluga pružanja potpore poduzetništvu i njihova diverzifikacija
- Promocija potpore poduzetništvu

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novih poduzetnika koji koriste usluge servisa poduzetničke infrastrukture	%	Povećanje broja poduzetnika koji koriste usluge poduzetničke infrastrukture (inkubatori, akceleratori, <i>co-working</i> , <i>living labovi</i> i sl.)	20%	2020.	2020.	Izvještaji institucija poduzetničke infrastrukture
Broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture	broj	Broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture - zone, inkubatori, akceleratori i sl.	5	2020.	2020.	Izvještaji institucija poduzetničke infrastrukture

Mjera 2.1.2. Jačanje pozitivne poduzetničke klime i umrežavanje dionika aktivnih u poduzetništvu

- Jačanje poslovne konkurentnosti kroz uvođenje procesa i inovacija u upravljanje MMSP (mikro, male i srednje tvrtke), uključujući procese, dizajn, usluge i socijalne inovacije)
- Jačanje istraživačke i inovacijske aktivnosti u znanstvenoistraživačkim centrima, centrima kompetencija i umrežavanje
- Istraživačka i inovacijska infrastruktura, procesi, prijenos tehnologija i suradnja s poduzećima usmjerenima na gospodarstvo s niskom razinom ugljika i otpornost na klimatske promjene
- Promocija i uvođenje ekološki prihvatljivih postupaka proizvodnje po načelu resursne učinkovitosti
- Promicanje energetske učinkovitosti u tvrtkama
- Ulaganja u infrastrukturu, kapacitete i opremu u velikim i MMSP izravno povezanima s aktivnostima i istraživanja i inovacija
- Osnivanje novih i podrška postojećim sektorskim mrežama i organizacijama u razvitku novih proizvoda/usluga, patenata/zaštitnih znakova, standardizacija, zaštita proizvoda, marketing i razvitak tržišta
- Osnivanje i podrška razvojnim agencijama, tehnološkim centrima i centrima kompetencija, laboratorijima i lokalnoj ICT infrastrukturi s fokusom na unaprjeđenje poslovanja MMSP
- Klasterska potpora i poslovne mreže s fokusom na unaprjeđenje poslovanja MMSP
- Poticanje umrežavanja poslovnog i R&D sektora na lokalnoj i regionalnoj razini (formalne i neformalne mreže, pilot-projekti)

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture	broj	Broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture-zone, inkubatori, akceleratori i sl.	5	2020.	2020.	Izveštaji institucija poduzetničke infrastrukture
Broj novouspostavljenih mreža suradnje između javnog, znanstvenog i poslovnog sektora (sporazumi)	broj	Broj sporazuma između R&D i poslovnog sektora mjereno brojem potpisanim sporazuma o suradnji.	20	2020.	2020.	Sporazumi dionika

Razvojni prioritet 2.2. Valorizirati kulturnu baštinu u funkciji gospodarskoga rasta

Cilj

Cilj ovog prioriteta je valorizacija i održivo gospodarenje kulturnom i prirodnom baštinom čime se potiču aktivnosti usmjereni na gospodarski rast.

Opravdanje

Analiza stanja pokazala je da na području UA Osijek postoje brojni registrirani objekti kulturne baštine i oni koje su u postupku registracije od strane Ministarstva kulture, Konzervatorskog odjela u Osijeku. S područja se Osječko-baranjske županije čak 61% zaštićenih objekata nalazi na području UA Osijek. Situacija na terenu ukazuje da je veliki broj zaštićenih objekata kulturne baštine zapušten i u nedovoljnoj mjeri obnovljen.

Daljnji razlozi zapuštenosti kulturne baštine postoje s jedne strane zbog složenih procedura postupka obnove, a s druge strane velikih troškova revitalizacije kulturnih objekata.

Gospodarski i turistički potencijali koje nudi kulturno nasljeđe nedovoljno su prepoznati, nisu uspostavljeni mehanizmi upravljanja kulturnom baštinom i sustavi prezentacije od strane turističkog sektora. Ovim ciljem želi se revitalizirati i obnoviti niz objekata kulturne baštine u turističke svrhe te povezati dionike u turizmu i gospodarstvu radi razvoja turističkih i kulturnih proizvoda. Strateškim planom upravljanja želi se 'uvesti reda' u buduću svrhu i namjenu objekata kulturne baštine i privući potencijalne ulagače i time potaknuti željeni gospodarski razvitak.

Usto, educiranost obrtnika i poduzetnika za sektor turizma je slaba, postojeći obrazovni programi ne prate potrebe turističke grane gospodarstva.

Realizacijom integriranih programa rezultirala bi značajnim povećanjem razvojnih mogućnosti koje bi u UA Osijek privukle veći broj posjetitelja i potencijalnih ulagača.

Strategija kulturnog razvitka grada Osijeka, Strateški plan upravljanja kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom grada Osijeka (u izradi), Strategija arheološke baštine antičke Murse u okviru svojih smjernica valoriziraju i potenciraju kulturnu baštinu na ovom području.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na valorizaciju kulturne i prirodne baštine, njezinu zaštitu, očuvanje i promociju te akcije rekonstrukcije i revitalizacije, s ciljem povećanja aktivnosti održivoga gospodarstva temeljenoga na baštini.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Valorizirati kulturnu baštinu u funkciji gospodarskoga rasta bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, ali i unutar Cilja 3 koji je usmjeren na energetske učinkovito i povezano urbano okruženje.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novorazvijenih programa i inicijativa za valorizaciju kulturne baštine	broj	Broj novorazvijenih kulturno-turističkih programa i drugih inicijativa za valorizaciju kulturne baštine.	5	2020.	2020.	Projekti; izvještaji, TZ grada Osijeka, TZ OBŽ, AOOT, Konzervatorski odjel u Osijeku
Broj objekata kulturne baštine obuhvaćenih programima i inicijativama za valorizaciju kulturne baštine	broj	Broj objekata kulturne baštine obuhvaćenih programima i inicijativama za valorizaciju kulturne baštine.	10	2020.	2020.	Projekti; izvještaji, TZ grada Osijeka, TZ OBŽ, AOOT, Konzervatorski odjel u Osijeku
Broj subjekata uključenih u programe i inicijative za valorizaciju kulturne baštine	broj	Broj subjekata, privatnih i javnih, uključenih u programe i inicijative za valorizaciju kulturne baštine.	50	2020.	2020.	Projekti; izvještaji, TZ grada Osijeka, TZ OBŽ, AOOT, Konzervatorski odjel u Osijeku

Razvojni prioritet 2.2. ćemo ostvariti provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 2.2.1. Razvitak integriranih programa valorizacije i gospodarenja kulturnom baštinom te priprema projektne dokumentacije

- Promocija vrjednovanja kulturne baštine i mogućnosti za njezino održivo korištenje
- Poticanje planskog i integriranog upravljanja kulturnom baštinom
- Izrada Strategije i akcijskog plana upravljanja kulturnom baštinom UA Osijek/ Strategije i akcijskog plana razvoja turističke destinacije temeljenog na obnovi kulturne baštine/Strategije i akcijskog plana razvoja kulturnog turizma
- Umrežavanje dionika koji su vezani uz upravljanje i gospodarenje kulturnom baštinom
- Jačanje organizacija koje upravljaju kulturnom baštinom

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novorazvijenih programa i inicijativa za valorizaciju kulturne baštine	broj	Broj novorazvijenih kulturno-turističkih programa i drugih inicijativa za valorizaciju kulturne baštine.	5	2020.	2020.	Projekti; izvještaji, TZ grada Osijeka, TZ OBŽ, AOOT, Konzervatorski odjel u Osijeku

Mjera 2.2.2. Rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje objekata kulturne baštine u javne i gospodarske namjene

- Poticanje rekonstrukcije kulturne baštine (planiranje, izrada dokumentacije, obnova, rekonstrukcija, održavanje)
- Poticanje revitalizacije kulturne baštine kroz jačanje dionika vezanih uz kulturnu baštinu (poduzetnici, kulturni i turistički sektor)
- Poticanje konverzije kulturnih resursa u kulturne atrakcije sukladno značenju (lokalno, nacionalno, međunarodno)
- Poticanje promidžbenih aktivnosti vezanih uz održivo korištenje kulturne baštine
- Poticanje inicijativa/projekata za definiranje turističkih proizvoda integriranog karaktera s posebnim osvrtom na kulturnu baštinu na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj objekata kulturne baštine obuhvaćenih programima i inicijativama za valorizaciju kulturne baštine	broj	Broj objekata kulturne baštine obuhvaćenih programima i inicijativama za valorizaciju kulturne baštine.	10	2020.	2020.	Projekti; izvještaji, TZ grada Osijeka, TZ OBŽ, AOOT, Konzervatorski odjel u Osijeku

Mjera 2.2.3. Umrežavanje dionika u turizmu i povezivanje programa kulture s turističkom ponudom

- Poticanje razvitka poduzetništva vezanoga uz kulturnu baštinu - kulturna industrija, kulturni turizam, kulturni menadžment
- Razvitak programa poticanja poduzetničkih aktivnosti - radionice i obuke za tradicijske obrte, zanate i umjetničke uporabne predmete
- Poticanje razvitka umrežavanja (klasteri) u kreiranju i razvitku proizvoda kulturnih industrija, kulturnoga turizma i drugih u kontekstu razvitka destinacije
- Poticanje razvitka inovativnih, kreativnih i konkurentnih proizvoda utemeljenih na kulturnoj baštini i kreativnim industrijama
- Razvitak turističkih proizvoda i promocija
- Razvitak sustava upravljanja destinacijom i promocija
- Razvitak programa edukacije u turizmu i kulturnom turizmu, studenata kulturnoga menadžmenta, medijske kulture, menadžmenta i marketinga te ostalih zainteresiranih dionika za upravljanje turističkim atrakcijama i destinacijski menadžment
- Organizacija i provedba rezidencijalnih programa vezanih uz kulturu i turizam

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.2.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj subjekata uključenih u programe i inicijative za valorizaciju kulturne baštine	broj	Broj subjekata, privatnih i javnih, uključenih u programe i inicijative za valorizaciju kulturne baštine.	50	2020.	2020.	Projekti; izvještaji, TZ grada Osijeka, TZ OBŽ, AOOT, Konzervatorski odjel MINKULT u Osijeku, HGK

Razvojni prioritet 2.3. Razvijati proizvode i usluge veće dodane vrijednosti**Cili**

Cilj ovog prioriteta je poticanje razvoja gospodarskih djelatnosti koje stvaraju proizvode i usluge veće dodane vrijednosti.

Opravdanje

Razvoj gospodarstva UA Osijek vezan je uz prirodne resurse, klimatske karakteristike, povoljan zemljopisni položaj, izgrađenost infrastrukture i uz ljudske potencijale. Stoga, ona svoj gospodarski razvitak temelji na poljoprivredi, i prehrambenoj industriji, obrtništvu, prometu te drugim granama industrije i turizmu. Poljoprivreda i prehrambena industrija najvažnije su gospodarske grane, uz tekstilnu, kožarsku, proizvodnju papira, metalopreradaivaču i kemijsku industriju. Graditeljstvo, promet, turizam te ICT sektor predstavljaju također značajne sektore u strukturi gospodarstva UA Osijek. U proizvodnji hrane i pića značajni su kapaciteti u mlinsko-pekarskoj industriji, industriji šećera, proizvodnji stočne hrane, industriji mlijeka, preradi mesa, voća i povrća, konditorskoj industriji, te proizvodnji vina i piva.

Globalna financijska i ekonomska kriza odrazila se i na gospodarstvo UA Osijek, što se može vidjeti kroz najvažnije makroekonomske pokazatelje, kao što su smanjenje BDP-a, BDV-a, povećanje broja nezaposlenih, investicije i sl.

Međutim, postoje potencijali za rast i razvoj gospodarstva. Osnove gospodarskog razvoja čine poljoprivreda i industrija, čiji kapaciteti nisu dovoljno iskorišteni zbog usitnjenosti poljoprivrednih površina, niske razine tehnološke opremljenosti i nedovoljnih inozemnih i domaćih ulaganja. Prirodne ljepote i kulturna baština područja pridonose razvoju turizma. Očuvani i bogati prirodni resursi, postojeći gospodarski kapaciteti i njihova modernizacija uz povoljan prometno-geografski položaj rezultiraju tradicionalnom izvoznom orijentacijom, a gospodarstvo u robnoj razmjeni s inozemstvom ostvaruje suficit. Razvoj IT industrije, usmjerenost proizvodnji energije iz obnovljivih izvora te turizam zauzimaju sve važnije mjesto u gospodarstvu.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na stvaranje uvjeta i podršku gospodarskim sektorima koji ulažu u stvaranje novih proizvoda i usluga, s ciljem povećanja broja proizvoda i usluga veće dodane vrijednosti, odnosno jačanja konkurentnosti gospodarstva, što će se ostvariti provedbom sljedećih mjera:

- Podrška MSP u sektoru proizvodnje hrane i ekologije
- Poticanje razvoja ICT-ja i kreativne industrije
- Poticanje razvoja proizvodnih i uslužnih djelatnosti veće dodane vrijednosti

Provedba ovih mjera unutar Prioriteta 2.3. Razvijati proizvode i usluge veće dodane vrijednosti bit će komplementarne provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, osobito mjera koje povezuju obrazovne institucije s gospodarstvom te usavršavanje znanja i vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada, unutar Cilja 2, ulaganja u poduzetničku infrastrukturu i mrežu podrške poduzetnicima i unutar Cilja 3 koji je usmjeren na održivo upravljanje i očuvanje okoliša, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje koje zahtijeva *pametna* tehnološka rješenja.

Mjere

Mjera 2.3.1. Podrška MSP u okviru proizvodnje hrane i ekologije

Popis indikativnih aktivnosti - jačanja konkurentnosti:

- Poticanje investicija u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji
- Poticanje investicija u prerađivačkoj industriji
- Poticanje podizanja kvalitete proizvoda u skladu s prihvaćenim standardima
- Poticanje vertikalnog integriranja poljoprivrede i prerađivačke industrije – proizvodni lanci (vertikalno)
- Podrška brendiranju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- Poticanje zaštite i valorizacije tradicionalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- Poticanje investicija u poljoprivredno zemljište i okrupnjavanje
- Poticanje povezivanja proizvođača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
- Jačanje kapaciteta proizvođačkih organizacija i drugih oblika udruživanja proizvođača
- Poticanje povezivanja s R&D institucijama i razvitak novih proizvoda/usluga i unaprjeđenje postojećih

Popis indikativnih aktivnosti - održivog upravljanja resursima:

- Valorizacija zemljišnih resursa kroz snažniji razvitak organske poljoprivrede i prehrambene industrije
- Podrška promociji i trženju ekoloških i tradicionalnih proizvoda
- Jačanje konkurentnosti poljoprivrednih aktivnosti kroz širenje modela proizvodnje i sustava upravljanja poljoprivrednim gospodarstvima uz smanjenje utjecaja na okoliš

Popis indikativnih aktivnosti - ruralni razvitak:

- Poticanje razvitka sela i ruralne infrastrukture u širem smislu
- Diversifikacija ekonomske aktivnosti sela s naglaskom na turizam
- Podrška kreaciji i promociji turističke ponude i održivoga turizma
- Poticanje samozapošljavanja i unaprjeđenje ruralnoga poduzetništva
- Podrška lokalnim inicijativama za razvitak

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.3.1.

Definicija	Pokazatelj ishoda		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Udio novih kolaborativnih mreža poslovnih subjekata	%	Broj novih suradničkih mreža poslovnih subjekata - horizontalno i vertikalno povezivanje regionalne, nacionalne i međunarodne razine.	25	2020.	2020.	FINA, Upisnik PG-a; Registar udruge; Registar PO; Registar zadruga (HSZ)
Broj novouspostavljenih mreža suradnje javnog, znanstvenog i poslovnog sektora (sporazumi)	broj	Broj sporazuma između R&D i poslovnog sektora mjereno brojem potpisanih sporazuma o suradnji.	20	2020.	2020.	Sporazumi dionika
Površine pod ekoproizvodnjom	%	Povećanje površina na razini Osječko-baranjske županije pod ekoproizvodnjom.	20	2020.	2020.	Registar ekoproizvođača; APPRR
Investicije u dugotrajnu imovinu	%	Investicije poslovnog sektora UA Osijek u dugotrajnu imovinu (materijalnu i nematerijalnu) mjereno stopom rasta.	10	2020.	2020.	FINA; DZS; HGK

Mjera 2.3.2. Poticanje razvoja ICT-ja i kreativne industrije

Popis indikativnih aktivnosti

- Poticanje i sistematiziranje razvoja prostora i infrastrukture za potporu rasta kreativne i kulturne industrije
- Promocija važnosti kreativne i kulturne industrije za gospodarski razvoj regije s identitetom
- Poticanje suradnje umjetničkih, akademskih, znanstvenih i gospodarskih institucija, kao i javno-privatnih inicijativa koje podržavaju istraživanje, razvitak i eksperimente u kreativnom i kulturnom sektoru
- Pozicioniranje kreativne i kulturne industrije te povezivanje na međunarodnoj razini
- Poticanje razvitka edukacijskog sustava vezanog za kreativne i kulturne industrije te poticanje razvitka talenata
- Osiguravanje boljeg povezivanja ponude i potražnje tržišta rada
- Poticanje partnerstva između kreativne i kulturne industrije i svih vrsta obrazovnih institucija
- Olakšavanje pristupa financiranju kreativnih i kulturnih industrija pomoću inovativnih financijskih instrumenata (npr. *crowdfunding*)

- Olakšavanje pristupa zajmovima za kreativne i kulturne industrije
- Razvijati partnerstva između kreativnog/kulturnog sektora i drugih gospodarskih sektora
- Uvođenje djelotvornih mehanizama prenošenja kreativnih znanja u ostale gospodarske sektore
- Poticanje osnivanja dizajnerskih centara, infodeska i ostalih oblika povećanja vidljivosti te integriranje kreativne i kulturne industrije s drugim sektorima, s naglaskom na poljoprivredu i prehrambenu industriju te turizam

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj kolaborativnih centara, inkubatora, i sličnih platformi za razvitak sektora	broj	Broj specijaliziranih prostora /struktura za razvitak kreativnih industrija	4	2020.	2020.	Izveštaji
Udio novih tvrtki u sektoru kreativnih i kulturnih industrija	%	Broj novoosnovanih tvrtki u sektoru kreativnih i kulturnih industrija	25	2020.	2020.	FINA
Udio novih edukativnih programa u obrazovnim institucijama	%	Broj novih edukativnih programa u obrazovnim institucijama srednjeg i visokog obrazovanja	10	2020.	2020.	Kurikulumi obrazovnih institucija

Mjera 2.3.3. Poticanje razvitka proizvodnih i uslužnih djelatnosti veće dodane vrijednosti

Popis indikativnih aktivnosti

- Potpora razvitku učinkovitoga inovacijskoga sustava
- Potpora razvitku infrastrukture za transfer tehnologija i znanstveno-tehnolojskih parkova
- Izgradnja nove i poboljšanje postojeće infrastrukture za istraživanje, razvitak i inovacije
- Potpora razvitku kapaciteta za inovacije malih i srednjih tvrtki
- Potpora društvenim inovacijama
- Potpora znanstvenim organizacijama koje provode znanstvenoistraživačke razvojne projekte usmjerene na potrebe gospodarstva
- Podrška inicijativama umrežavanja poslovnoga sektora
- Potpora ulaganjima poslovnog sektora u standardizacija proizvoda, razvitak brendova i promociju te ulaganjima u patente/licence

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 2.3.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Bruto dodana vrijednost gospodarstva OBŽ	%	Mjerama poticanja razvitka proizvodnih i uslužnih djelatnosti temeljenih na novim tehnologijama i inovacijama, uzima se BDV kao agregatni pokazatelj stanja gospodarstva.	1,8	2020.	2020.	DZS; ostali javni izvori

Razvojni prioritet 3.1. Unaprijediti sustav vodoopskrbe i odvodnje**Cilj**

Cilj ovog prioriteta je uspostava modernih mreža sustava vodoopskrbe i sustava javne odvodnje radi uspostave integriranog sustava nadzora i upravljanja cijelog područja UA Osijek.

Opravdanje

Analiza stanja pokazala je da je u UA Osijek pokrivenost vodoopskrbnim sustavom relativno dobra, ali sa znatnim razlikama u postotcima priključenosti između jedinica lokalne samouprave, dok sustav odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda u velikoj mjeri zaostaje za vodoopskrbom na čitavom području. Unatoč relativno razvijenom sustavu vodoopskrbe najveća koncentracija priključenosti stanovnika UA Osijek na sustave javnog vodovoda nalazi se u gradskim i općinskim sredinama, dok rubna naselja s obilježjima ruralne sredine nisu ni pokrivena javnom vodoopskrbom. Razvitak vodoopskrbe predstavlja jedan od bitnih elemenata infrastrukturnog razvitka jedinica lokalne samouprave i UA Osijek u cjelini. Potrebno je unaprijediti vodoopskrbni sustav i dostupnost kvalitetne i pitke vode na cijelom području jer razvijenost ove primarne infrastrukture predstavlja temeljnu pretpostavku gospodarskog razvitka i integralni dio životnog standarda. Predviđenom Novelacijom plana razvitka vodoopskrbe na području Osječko-baranjske županije predloženo je povezivanje vodoopskrbnih područja radi jednostavnijeg tehnološkog povezivanja, optimizacijom resursa i upravljanja sustavima vodoopskrbe.

Situacija sa sustavom odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području UA Osijek ne zadovoljava. Iako podaci pokazuju da je postojeća odvodnja iz javnih sustava zadovoljavajuća, isti podaci ukazuju na veliko područje koje nije pokriveno sustavom javne odvodnje. Naime, još uvijek postoje sustavi koji ispuštaju otpadne vode bez pročišćavanja ili samo kroz sustav prethodnog pročišćavanja. Problem predstavljaju i domaćinstva sa sabirnim jamama, a koja nisu obuhvaćena kolektorskom mrežom dok veliku opasnost od onečišćenja podzemnih i površinskih voda predstavljaju poljoprivredna proizvodnja i neuređena odlagališta otpada. Taj nepovoljan odnos dovodi do znatnijeg zagađenja podzemlja i vodotoka koji se često koriste kao prijemnici otpadnih voda. Temeljni problem predstavlja činjenica da izgradnju sustava odvodnje nije pratila izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Kako bi se poboljšao sustav odvodnje potrebno je obnoviti postojeće dotrajale sustave, izgraditi potrebne nove sustave odvodnje s propisanim sustavom pročišćavanja kako bi se zaštitili prirodni resursi i održao ekosustav.

Neophodne su hitne mjere - od izrade dokumentacije do implementacije već planiranih rješenja - s ciljem njegovog unapređenja, naročito u područjima u blizini vodocrpilišta na području UA Osijek.

Isto tako, i Osječko-baranjska županija je u okviru Županijske razvojne strategije OBŽ 2011.-2013. prepoznala važnost vodno-komunalnog gospodarstva, te je kao poseban prioritet istaknula razvoj infrastrukturnih sustava, a kao posebnu mjeru izgradnju i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje.

Opis

Ovaj prioritet u skladu s općom politikom povećanja životnog standarda usmjeren je na unaprjeđenje i izgradnju sustava javne vodoopskrbne mreže većim postotkom priključenosti, sigurnosti opskrbe uz smanjenje gubitka u mrežama, povezivanjem manjih lokalnih sustava u regionalni sustav. Uspostavljanjem mreže regionalnih sustava postići će se integrirani sustav upravljanja vodnim resursima i time i temelj za gospodarski razvoj UA Osijek.

Razvitak vodno-komunalne infrastrukture predstavlja jedan od bitnih elemenata infrastrukturnog razvitka jedinica lokalne samouprave i UA Osijek u cjelini. Razvijen vodoopskrbni sustav i dostupnost kvalitetne i pitke vode na cijelom području, predstavlja temeljnu pretpostavku gospodarskog razvitka i integralni dio životnog standarda kao posljedice povećane zapošljivosti.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Postotak priključenosti domaćinstava na sustav vodoopskrbe	%	Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe	98,56%	2020.	godišnje	Hrvatske vode
Postotak priključenosti domaćinstava na sustav odvodnje	%	Unaprjeđenje sustava odvodnje	75%	2020.	godišnje	Isporučitelji vodnih usluga JLS, Hrvatske vode

Razvojni prioritet 3.1. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 3.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija i poboljšanje vodno komunalne infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izgradnja/rekonstrukcija/poboljšanje vodovodne mreže
- Izgradnja novih uređaja za kondicioniranje vode za piće
- Aktivnosti na povećanju sigurnosti zahvata vode, izdašnosti i crpnih kapaciteta vodocrpilišta
- Aktivnosti na utvrđivanju sanitarnih zona zaštite izvorišta pitke vode
- Izgradnja/rekonstrukcija/poboljšanje kanalizacijske mreže
- Izgradnja/rekonstrukcija/poboljšanje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
- Zbrinjavanje mulja s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
- Nadzor i upravljanje javnim vodoopskrbnim sustavima
- Nadzor i upravljanje javnim sustavima odvodnje
- Podizanje ekološke svijesti korisnika vodno komunalne infrastrukture o zaštiti voda

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.1.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj domaćinstava obuhvaćenih integriranim sustavom upravljanja	broj	Broj domaćinstava obuhvaćen moderniziranim sustavom vodoopskrbe i sustavom odvodnje	192.433	2020.	godišnje	Isporučitelji vodnih usluga JLS, Hrvatske vode

Mjera 3.1.2. Izrada stručne i projektne dokumentacije za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno komunalne infrastrukturePopis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izrada studija za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno komunalne infrastrukture (sustava vodoopskrbe i sustava odvodnje)
- Izrada projekata za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno komunalne infrastrukture (sustava vodoopskrbe i sustava odvodnje)
- Ishođenje građevinskih dozvola za projekte izgradnje, rekonstrukcije i poboljšanja vodno komunalne infrastrukture (sustava vodoopskrbe i sustava odvodnje)

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.1.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrađene studije za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture (sustava vodoopskrbe i sustava odvodnje)	broj	Izrađene stručne podloge za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture	15	2020.	godišnje	Isporučitelji vodnih usluga JLS, Hrvatske vode
Izrađeni projekti za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture (sustava vodoopskrbe i sustava odvodnje)	broj	Izrađeni projekti za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture	15	2020.	godišnje	Isporučitelji vodnih usluga JLS, Hrvatske vode

Razvojni prioritet 3.2. Uspostaviti integrirani sustav gospodarenja otpadom

Cilj

Cilj ovog prioriteta je razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom uz primarno odvajanje korisnog udjela te ublažavanja negativnih učinaka odloženog otpada na okoliš, klimu i ljudsko zdravlje.

Opravdanje

Analiza stanja je pokazala da su sve jedinice lokalne samouprave na području urbane aglomeracije uspostavile organiziran sustav gospodarenja otpadom, ali postojeći sustav gospodarenja otpadom može se ocijeniti kao ekološki neprihvatljiv i neodrživ, obilježen nedostatnom infrastrukturom za gospodarenje otpadom, visokim udjelom komunalnog/biorazgradivog otpada koji se odlaže na odlagališta otpada i niskim udjelom recikliranja iz komunalnog otpada. Sustav gospodarenja otpadom u urbanoj aglomeraciji Osijek provodi se prikupljanjem i razvrstavanjem otpada putem odvojenog prikupljanja otpada, reciklažnih dvorišta i otoka, odnosno sveukupni sustav je usredotočen na sakupljanje otpada, kao na jednostavno odlaganje, a ne na veću iskoristivost istog. Što se tiče udjela biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na odlagalištima otpada, još uvijek je veliki, budući da na području UA Osijek nema izgrađene kompostane (samo jedna je u završnoj fazi). Gospodarenje građevinskim otpadom nije zadovoljavajuće budući da niti na jednoj od planiranih lokacija za građevinski otpad nisu osigurani uvjeti i oprema za obradu i reciklažu građevinskog otpada, već samo za njegov prihvata. Obračunska jedinica za pruženu uslugu odvoza i zbrinjavanja otpada u svim gradovima i općinama urbane aglomeracije Osijek je model obračuna po posudi definiranog volumena. Većina jedinica lokalne samouprave UA Osijek su donijele i objavile plan gospodarenja otpadom za razdoblje osam godina. Većina donesenih planova gospodarenja otpadom nije usklađena s Planom gospodarenja otpadom u Osječko-baranjskoj županiji u dijelu koji se odnosi na predloženu realizaciju opreme potrebne za odvojeno prikupljanje otpada (zeleni otoci, reciklažna dvorišta, mini reciklažna dvorišta i rashladni kontejneri). Potrebno je stvoriti preduvjete za učinkovito gospodarenje otpadom od trenutka njegovog nastanka do trenutka njegovog zbrinjavanja, a ujedno bi se postigli zadani ciljevi recikliranja što stvara šansu za bitno veće učešće domaće industrije pri uspostavi sustava te otvara mogućnosti generiranja velikom broju "zelenih radnih mjesta". Samo u reciklažnim dvorištima, sortirnicama te centrima za ponovnu upotrebu postoji potencijal od nekoliko tisuća novozaposlenih. Potencijalna je korist iznimno velika te može pridonijeti olakšavanju prijelaza UA Osijek na kružno gospodarstvo u kojem se ništa ne baca.

Svrhovito planiranje aktivnosti i projekata na analiziranom području neophodno je ne samo radi obveza prema postojećim direktivama nego i budućih aktivnosti koje će se provoditi u planskom razdoblju, a sve u svrhu postizanja propisanih ciljeva 50 posto odvojeno prikupljenog papira, stakla, metala i plastike, odnosno uspostavu održivog sustava gospodarenja otpadom. U tu svrhu potrebno je sustavno provoditi edukaciju svih društvenih skupina na cijelom području UA Osijek, pogotovo u ruralnim dijelovima aglomeracije.

Postojeća neuvjetna odlagališta – komunalna, građevna i proizvodna potrebno je sanirati sukladno važećim zakonskim propisima kroz projekte i mjere Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Učinkovitim i racionalnim sustavom gospodarenja otpadom spriječilo bi se ili barem smanjilo štetno djelovanje otpada na ljude i okoliš, a uspostavljanjem sustava selektivnog, odnosno

odvojenog prikupljanja otpada smanjila bi se količina otpada u nastanku, a iz vrijednih svojstava otpada pribavila sirovina za ponovnu upotrebu.

Postojanje velikog broja evidentiranih i neevidentiranih divljih odlagališta, malih po površini i po količini odloženog otpada, ukazuju na potrebu daljnje edukacije stanovništva za potrebu učinkovitog zbrinjavanja otpada i zaštitu svog neposrednog okoliša.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je uspostavu održivog sustava gospodarenja otpadom, održavanjem i unaprjeđenjem postojećeg sustava selekcije i organiziranog prikupljanja otpada. Usporedo s uspostavom novog sustava, sanirat će se i trajno zatvoriti sva postojeća prekapacitirana odlagališta.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Postotak stanovnika UA obuhvaćen integriranim sustavom gospodarenja otpadom	% stanovnika (2014. – 95,94%)	Unaprjeđenje organiziranog sustava odvajanja otpada na integrirani sustav gospodarenja otpadom.	100	2018.	godišnje	JLS, Državna revizija, Ministarstvo zaštite prirode i okoliša, Hrvatska agencija za zaštitu okoliša

Razvojni prioritet 3.2. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 3.2.1. Unaprjeđenje, razvitak i izgradnja infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom u svim JLS na urbanom području

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izrada studijske i projektne dokumentacije za izgradnju građevina za gospodarenje otpadom
- Unaprjeđenje infrastrukture i opreme za selektivno odvajanje otpada
- Izgradnja ekootoka, reciklažnih dvorišta u svim JLS-ima na urbanom području
- Izgradnja sortirnica
- Izgradnja reciklažnih dvorišta za posebne kategorije otpada
- Izgradnja građevine za biološku obradu otpada
- Izgradnja građevina za obradu građevnog otpada
- Provedba mjera praćenja kvalitete zraka i zaštite od onečišćenja zraka na lokacijama onečišćenima otpadom
- Promocija recikliranja i odvajanja otpada
- Poticanje novih tehnologija čistije proizvodnje za upravljanje otpadom kao mogućnost stvaranja održivih poslovnih modela i otvaranja novih radnih mjesta
- Poticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije (iz komunalnog otpada) i poticanje zelenog gospodarstva
- Provedba akcija čišćenja okoliša uz nužne infrastrukturne radove urbanog područja
- Provedba aktivnosti usmjerenih na podizanje ekološke svijesti građana vezano za održivo gospodarenje otpadom (uključujući edukacijske i promotivne kampanje)

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.2.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj reciklažnih dvorišta za selektivno prikupljanje otpada	Broj 2015. – 4)	Unaprjeđenje sustava odvajanja otpada	30	2020.	godišnje	JLS Ministarstvo zaštite prirode i okoliša Državna revizija
Broj reciklažnih otoka za selektivno prikupljanje otpada	Broj (2015. – 179)	Unaprjeđenje sustava odvajanja otpada	300	2020.	godišnje	JLS Ministarstvo zaštite prirode i okoliša Državna revizija,

Mjera 3.2.2. Sanacija neuvjetnih i ilegalnih odlagališta otpadaPopis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izrada studijske i projektne dokumentacije za sanaciju i zatvaranje neuvjetnih odlagališta komunalnog otpada
- Sanacija i zatvaranje postojećih odlagališta komunalnog otpada
- Sanacija ilegalnih odlagališta otpada
- Provedba mjera praćenja kvalitete zraka i zaštite od onečišćenja zraka na saniranim i zatvorenim odlagalištima

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.2.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj saniranih ili zatvorenih odlagališta	broj	Sanirana i zatvorena neuvjetna odlagališta komunalnog otpada Broj (2016. – 130)	0	31. prosinca 2018.	godišnje	JLS Inspekcije zaštite prirode i okoliša, Državna revizija
Broj saniranih ilegalnih odlagališta otpada	kg otpada odložen na ilegalnim odlagalištima	Smanjenje ilegalnog odlaganja otpada	10	2020.	godišnje	JLS komunalne tvrtke

Razvojni prioritet 3.3. Održivo upravljanje i očuvanje okolišaCilj

Cilj ovog prioriteta je održivo upravljanje okolišem i održivo gospodarenje njenim vrijednostima uz unaprjeđenje sustava sprječavanja okolišnih rizika kao preduvjeta za daljnji razvoj gospodarskih grana, posebice poljoprivrede i turizma.

Opravdanje

Analiza je stanja pokazala da na području UA Osijek postoji ozbiljan problem onečišćenja tla kao važnog resursa za razvoj gospodarstva i povezane infrastrukture. U UA Osijek prisutno je srednje i jako oštećenje tala uzrokovano pesticidima i drugim biocidima, komunalnim i industrijskim otpadnim vodama, smanjenjem humusa, stagnacijom vode u tlu, kvarenjem

strukture i zbijanjem tla, izgradnjom naselja, tvornica i trajnih građevinskih objekata te eksploatacijom gline, šljunka, pijeska i kamena, prisutan je problem alkalizacije tla.

Osim toga, specifičnost ovog područja je i zagađenost minama iz Domovinskog rata koje predstavljaju veliku opasnost za sigurnost građana, pa onda i za korištenje zemljišta. Podatci Hrvatskog centra za razminiranje pokazuju da je na području aglomeracije početkom 2016. još 49.017.887 m² pod minama.

Kako je područje same aglomeracije, ali i šire regije tradicionalno orijentirano na poljoprivredu, ali istodobno razvija kapacitete za turizam (Park prirode Kopački rit, ruralni turizam), održiva uporaba i upravljanje zemljištem i zaštita tla nužni su za daljnji razvitak gospodarstva.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na omogućavanje što većeg iskorištenja zemljišta, ali kako osigurati njegovo očuvanje i održivo upravljanje. Raznolikost uzroka zagađenja zemljišta, od kojih je ključno staviti u funkciju minski sumnjive površine i pretvoriti ih područje na kojem se odvija ekološka proizvodnja i agroturizam.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 3.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina javnog i privatnog zemljišta dostupnog gospodarstvu	ha	Površina javnog i privatnog zemljišta koja se koristi u gospodarske svrhe uz potporu	38.887	2020.	godišnje	JLS, OBŽ

Razvojni prioritet 3.3. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 3.3.1. Provedba mjera praćenja i zaštite od onečišćenja sastavnica okoliša (voda, tlo i zrak)

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Uvođenje stimulativnih mjera za razvitak zelenog gospodarstva
- Promoviranje ekološke proizvodnje i agroturizma
- Unaprjeđenje infrastrukture zelenog gospodarstva (uključujući područje poljoprivrede)
- Promoviranje zelenog poduzetništva
- Poticanje ekoinovacija u poduzetništvu
- Promocija poduzetničkih potpornih institucija i programa
- Promoviranje dobre prakse i razmjene iskustava u inovativnom i zelenom poduzetništvu
- Jačanje kapaciteta poduzetnika za proizvodnju s niskom emisijom ugljika, upravljanje rizicima i prilagodbu klimatskim promjenama
- Provedba mjera praćenja i zaštite od onečišćenja sastavnica okoliša (voda, tlo i zrak)
- Uspostavljanje baze tala uz pomoć GIS alata u jedinstveni informacijski ustav
- Podizanje ekološke svijesti korisnika o ekološkoj proizvodnji poštujući načelo dobre poljoprivredne prakse

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.3.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina obuhvaćena mjerama razminiranja	m ²	Unaprjeđenje zelenog gospodarstva provođenjem mjera zaštite okoliša i promicanjem učinkovitosti resursa	49.017.887	2020.	godišnje	HCR

Mjera 3.3.2. Održivo upravljanje prirodnom baštinom u funkciji razvoja gospodarstvaPopis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izraditi stručne podloge za obnovu spomenika parkovne arhitekture i Projekte obnove parkovne arhitekture
- Izraditi stručne podloge za obnovu zaštićene prirodne baštine
- Provođenje aktivnosti za obnovu spomenika parkovne arhitekture
- Uspostavljanje baze podataka zaštićenih područja UA Osijek u skladu sa standardima postojećih nacionalnih baza podataka
- Promoviranje vrijednosti zaštićenih područja i uspostavljanje edukativno-prezentacijske usluge zaštićenih područja

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.3.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina zaštićenih područja obuhvaćenih unaprijeđenih bazom podataka	hektari	Uspostavljena informativna platforma posvećenu eko-turizmu i boravku u prirodi	0.06112	2020.	godišnje	DZZP, Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području OBŽ
Površina zaštićenih područja obuhvaćenih novim promotivnim aktivnostima	hektari	Stvaranje povoljnog okruženja za pokretanje i razvoj gospodarstva	0.06112	2020.	godišnje	JLS, TZ, Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području OBŽ
Izrađene studije i programi obnove zaštićene prirodne baštine	Broj	Izrađene stručne podloge za obnovu zaštićene prirodne baštine	10	2020.	godišnje	DZZP, Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području OBŽ
Izrađeni projekti obnove zaštićene prirodne baštine	broj	Izrađeni projekti za obnovu zaštićene prirodne baštine	10	2020.	godišnje	DZZP, Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području OBŽ

Mjera 3.3.3. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energijePopis indikativnih aktivnosti

- Poticanje i provedba mjera, projekata i programa EnU u zgradama javne i stambene namjene
- Provedba mjera, projekata i programa EnU sektora javne rasvjete
- Provedba mjera, projekata i programa EnU sektora prometa
- Provedba mjera, projekata i programa sustavnog gospodarenja energijom
- Promicanje i potpora programima i inicijativama fizičkih i pravnih subjekata s ciljem većeg korištenja obnovljivih izvora energije
- Provedba informativno-edukativnih aktivnosti na temu EnU, OIE, i smanjenja emisija CO₂ u svrhu podizanja svijesti građana o učinkovitom korištenju energije
- Promicanje lokalne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora

Pokazatelji ishoda za Mjeru 3.3.3.

Definicija	Pokazatelj ishoda		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Energetska učinkovitost u javnim zgradama	Površina energetske obnovljenih javnih zgrada (2016. – indeks 100)	Primjena mjera energetske učinkovitosti u javnim zgradama		2020.	godišnje	JLS-ovi, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, HERA, HROTE, EIHP
Energetska učinkovitost u kućanstvima	Površina kućanstava obuhvaćenih projektima primjene mjera energetske učinkovitosti i OIE (2016. – indeks 100)	Primjena mjera energetske učinkovitosti u kućanstvima		2020.	godišnje	JLS-ovi, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, HERA, HROTE, EIHP
Energetska učinkovitost u javnoj rasvjeti	Smanjenje potrošnje energije po mjernim mjestima na kojima su provedene mjere EnU (2016. – indeks 100)	Primjena mjera energetske učinkovitosti u javnoj rasvjeti		2020.	godišnje	JLS-ovi, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, HERA, HROTE, EIHP
Sustavno gospodarenje energijom	Smanjenje potrošnje energije po uspostavljenim sustavima SGE (2016. – indeks 100)	Uspostava sustava za SGE		2020.	godišnje	JLS-ovi, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, HERA, HROTE, EIHP

Razvojni prioritet 3.4. Povećati učinkovitosti toplinarstva**Cilj**

Cilj ovog prioriteta je povećati kvalitetu stanja mreže CTS-a u svrhu tehničko-ekonomske modernizacije za optimalno upravljanje sustavom i smanjenje toplinskih gubitaka.

Opravdanje

Analiza stanja pokazala je da osnovni problem razvoja toplinskog sustava leži u činjenici da postojeća proizvodna niti distribucijska postrojenja nisu dostatna niti primjerena za povećanje broja kupaca toplinske energije. Radi se o dijelovima starih, dotrajalih i neučinkovitih distribucijskih postrojenja s velikim gubitcima topline i ogrjevnog medija u distribuciji, previsokim temperaturnim i neodgovarajućim hidrauličkim režimom. Raspoloživa sredstva i razina ulaganja u distribucijsku mrežu nisu dostatna da se energetske gubici u mreži zadrže na prihvatljivoj razini niti da se osigura pouzdanost prilikom isporuke toplinske energije kupcima. Trenutačno trećina stanovništva u gradu Osijeku opskrbljuje se toplinskom energijom iz središnjeg toplinskog sustava.

Izrađena studija opravdanosti povećanja dimenzije postojećeg spojnog vrelovoda na DN800 pokazala je opravdanost za revitalizacijom postojećeg spojnog vrelovoda kako bi tehnički i ekonomski pokazatelji uspješnosti centralnog vrelovodnog sustava u gradu Osijeku bili što bolji.

Poboljšanje toplinskog sustava grada Osijeka moguće je postići kontinuiranom zamjenom postojeće distribucijske mreže, revitalizacijom proizvodnih postrojenja integracijom obnovljivih izvora energije u toplinski sustav, revitalizacijom ili zamjenom toplinskih podstanica te unaprjeđenjem sustava upravljanja kontrole toplinskog sustava.

Ovo su temeljne pretpostavke za povećanje kapaciteta i kvalitete opskrbe toplinskom energijom koja je nužna kako bi se pratio željeni rast u gospodarskom sektoru i time i povećala kvaliteta rada i stanovanja.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na povećanje učinkovitosti toplinarstva. Kao prvi korak, sukladno postojećoj studiji, u okviru OPKK 2014.-2020. potrebno je postojeći spojni vrelovod zamijeniti novim, suvremenije tehnologije i većih dimenzija. Pokazatelj će biti ušteda energije iskazane preko potrošnje energije primarnog goriva.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Povećanja učinkovitosti sustava toplinarstva bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, ali i unutar Cilja 2 koji je usmjeren na stvaranje pozitivnog okruženja za razvitak gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 3.4.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje učinkovitosti toplinskog sustava	MJ energije goriva/MWh isporučene toplinske energije		3.850	2023.	godišnje	Interno izvješće HEP-PROIZVODNJE d.o.o. i HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.

Razvojni prioritet 3.4. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 3.4.1. Unaprjeđenje i revitalizacija toplinskoga sustava

Popis indikativnih aktivnosti

- Poticanje i provedba mjera, projekata i programa u revitalizaciji vrelovodne mreže
- Provedba mjera, projekata i programa zamjena i revitalizacije toplinskih stanica
- Provedba mjera, projekata i programa smanjenja toplinskih gubitaka
- Provedba mjera, projekata i programa smanjivanja troškova pumpanja vode
- Provedba mjera, projekata i programa sustavnog gospodarenja energijom u centralnim toplinskim sustavima

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.4.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Duljina revitalizirane vrelovodne mreže	m	Zamjena spojnog vrelovoda i vrelovodnih raspleta	10.000	2023.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.
Zamijenjene i revitalizirane toplinske stanice	broj	Zamjena ili rekonstrukcija izravnih stanica u neizravne	500	2023.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.
Smanjenje toplinskih gubitaka	%	Smanjenje toplinskih gubitaka u toplinskom sustavu	6	2023.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.
Smanjenje troškova pumpanja vode	kn	Zamjenom spojnog vrelovoda izbacuju se iz upotrebe booster pumpe za pumpanje vode	996.000	2020.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.

Mjera 3.4.2. Integracija obnovljivih izvora energije u toplinski sustav

Popis indikativnih aktivnosti

- Poticanje i provedba mjera, projekata i programa revitalizacije proizvodnih postrojenja
- Provedba mjera, projekata i programa uključivanja postrojenja s OIE uključenih u središnji toplinski sustav
- Provedba mjera, projekata i programa sustavnog gospodarenja energijom proizvedenom iz OIE za potrebe središnjih toplinskih sustava
- Provedba informativno-edukativnih aktivnosti na temu EnU, OIE, i smanjenja emisija CO₂ u svrhu podizanja svijesti građana o učinkovitom korištenju energije korištenjem središnjih toplinskih sustava
- Provedba informativno-edukativnih aktivnosti na temu prepoznavanja važnosti središnjih toplinskih sustava u održivom načinu grijanja zgrada

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.4.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj revitaliziranih proizvodnih postrojenja	broj	Revitalizacija postojećih kotlovnica	2	2023.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.
Broj postrojenja s obnovljivim izvorima energije uključenih u toplinski sustav	broj	Obnovljivi izvori za proizvodnju toplinske energije	2	2023.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o.
Sustavno gospodarenje energijom u CTS-u	Smanjenje potrošnje energije uspostavljanjem sustava SGE u CTS-u (2016. – indeks 100)	Uspostava sustava za SGE u CTS-u		2020.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o. HERA, HROTE, EIHP JLS-ovi
Informativno-edukacijske aktivnosti na temu EnU, OIE, i smanjenja emisija CO ₂ u svrhu podizanja svijesti građana o učinkovitom korištenju energije korištenjem središnjih toplinskih sustava	broj	Provedba edukacijskih radionica, informativnih kampanja		2020.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o. JLS-ovi Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
Informativno-edukacijske aktivnosti na temu prepoznavanja važnosti središnjih toplinskih sustava u održivom načinu grijanja zgrada	broj	Provedba edukacijskih radionica, informativnih kampanja,		2020.	godišnje	Interna izvješća HEP-TOPLINARSTVA d.o.o. JLS-ovi Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Razvojni prioritet 3.5. Povećati iskoristivost postojećih zemljišta i brownfield lokacija**Cilj**

Cilj ovog prioriteta je revitalizacija i ponovna aktivacija *brownfield* lokacija kao preduvjet razvoja gospodarstva i turizma.

Opravdanje

Analiza je stanja pokazala da postoje lokacije s napuštenim i neiskorištenim zemljištima i objektima, međutim ne postoje sustavna informacija poput broja, stanja ili vlasničke strukture *brownfield* lokacija. Jedinice lokalne samouprave koje čine UA Osijek identificirale su *brownfield* lokacije i njihovu buduću namjenu. Potrebu za obnovom i njihovom namjenom, a koje su utvrđene su sukladno prioritetima i razvojnim ciljevima svake od jedinica lokalne samouprave potrebno je uskladiti s ciljevima i prioritetima ove strategije. Jedna od postojećih prepreka je vlasnička struktura *brownfield* objekata i lokacija koja može kočiti moguće turističke i razvojno-investicijske projekte. Potrebno je prethodno riješiti imovinske odnose i odgovornosti vlasnika prema arhitektonskoj baštini. Njihovo pokretanje i provedbu inicira i kontrolira izvršna vlast, a uz različite poslovno-upravljačke modele, mogu se realizirati angažmanom privatnog kapitala.

Prenamjeni vojne i industrijske baštine potrebno je pristupiti planirano s jasnim programima, s ciljem njihove reintegracije u suvremene urbane sadržaje.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na poboljšanje iskoristivosti postojećih *brownfield* lokacija te njihovo ponovno aktiviranje njihovom obnovom i revitalizacijom. Provedbom ovog prioriteta ostvarit će se pravilno uklapanje tih prostora u UA Osijek, te stvoriti preduvjeti za provedbu gospodarskih projekata kojima je cilj razvoj postojeće i stvaranje novih poduzetničkih niša, stvaranja novih radnih mjesta nezaposlenima. Također, provedbom ovog prioriteta stvorit će se uvjeti za provedbu infrastrukturnih projekata koji za cilj imaju povećanje turističke ponude s kvalitetnijom turističkom infrastrukturom i daljnja nova zapošljavanja.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Povećati iskoristivost *brownfield* lokacija bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1, ali i unutar Cilja 2 koji je usmjeren na stvaranje pozitivnog okruženja za razvitak gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 3.5.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina minama zagađenih lokacija na području UA Osijek	m ²	Smanjenje površina minama zagađenih lokacija	49.017.887	2020.	godišnje	HCR
Površina rekonstruiranih i revitaliziranih <i>brownfield</i> lokacija koje se aktiviraju u nove namjene	m ²	Revitalizacija i uređenje <i>brownfield</i> objekata i aktiviranje u javne i gospodarske namjene	30.000	2020.	godišnje	Grad Osijek- izvješća radnih tijela; izvješća gradonačelnika JLS UA Osijek, izvješća projekata

Izradene analize i/ili mape <i>brownfield</i> područja	broj	Analiza i/ili mapiranje postojećeg stanja <i>brownfield</i> lokacija s prikazom, strukturom vlasništva	5	2020.	godišnje	Izvešća JLS UA Osijek
--	------	--	---	-------	----------	-----------------------

Razvojni prioritet 3.5. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 3.5.1. Dovršetak procesa razminiranja i stavljanje zemljišta u gospodarsku funkciju

Popis indikativnih aktivnosti

- Razminiranje minama zagađenih lokacija;
- Aktiviranje razminiranih zemljišta i objekata u javne ili gospodarske namjene

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.5.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina minski zagađenih lokacija na području UA Osijek	m ²	Površina razminiranog područja	49.017.887	2020.	godišnje	HCR

Mjera 3.5.2. Priprema, rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje brownfield lokacija u javne i gospodarske namjene

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izrada studija, tehničke i projektne dokumentacije za rekonstrukciju i revitalizaciju *brownfield* objekata;
- Detaljna analiza postojećeg stanja s prikazom lokacija i vlasništva nad zemljištem;
- Mapiranje zapuštenih područja (područja gradova, općina aglomeracije), i dijelova gradskog tkiva koja nisu nužno samo nekadašnji industrijski i vojni objekti/lokacije već i neprihvatljivi, prazni ili prostori neprimjerene namjene u samom gradskom tkivu;
- Sudjelovanje građana u promišljanju namjene *brownfield* lokacija;
- Planiranje i strukturiranje uređenja i namjene napuštenih/zapuštenih lokacija s ciljem kreiranja samoodrživih objekata, obavezno uključujući ekološku dimenziju (potrebu za energetskom učinkovitošću i "greening"), te njihovo smisleno povezivanje /umrežavanje;
- Radovi na rekonstrukcija i revitalizaciji infrastrukture na *brownfield* lokacijama;
- Revitalizacija i uređenje *brownfield* objekata i aktiviranje u javne i gospodarske namjene;
- Upravljanje *brownfield* lokacijama;

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.5.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina rekonstruiranih i revitaliziranih <i>brownfield</i> lokacija koje se aktiviraju u nove namjene	m ²	Revitalizacija i uređenje <i>brownfield</i> objekata i aktiviranje u javne i gospodarske namjene	30.000	2020.	godišnje	Grad Osijek- izvješća radnih tijela; izvješća gradonačelnika JLS UA Osijek, izvješća projekata
Izrađene analize i/ili mape <i>brownfield</i> područja	broj	Analiza i/ili mapiranje postojećeg stanja <i>brownfield</i> lokacija s prikazom, strukturom vlasništva	5	2020.	godišnje	Izvješća JLS UA Osijek

Razvojni prioritet 3.6. Unaprijediti povezanost unutar aglomeracijeCilj

Cilj ovog prioriteta je bolje prometno povezivanje svih dijelova aglomeracije kroz povećanje broja putnika u javnom prijevozu.

Opravdanje

Analiza stanja UA Osijek pokazala je da postoji tendencija smanjenja potražnje za javnim putničkim prijevozom i ima za posljedicu smanjenje broja vozila na linijama i time povećanje vremena putovanja na postojećim linijama koje rezultira i povećanjem cijene usluge prijevoza. Javni prijevoz treba biti prihvatljiv za okoliš i još dostupniji svim korisnicima na području aglomeracije tako da cijena prijevoza bude ekonomski prihvatljivija te da vrijeme prijevoza od polazišta do cilja u pravilu ne bude duži od prijevoza osobnim prijevoznim sredstvom.

Što se tiče vozila javnog prijevoza podaci ukazuju da trenutno stanje karakterizira relativna starost voznog parka i infrastrukture što izravno utječe na kvalitetu i cijenu održavanja voznoga parka. Ulaganjem u infrastrukturu i pomlađivanjem voznog parka s ekološki prihvatljivim energentom (e-promet) postiglo bi se povećanje broja putnika i bolje prometno povezivanje unutar UA Osijek. Postojeća infrastruktura za e-promet nedostatna je te je potrebno proširiti mrežu punioca za električna vozila i bicikala za nesmetano e-prometovanje.

Na području Osječko-baranjske županije osnovana je tarifna unija, kreirana kao pozitivna suradnja prijevoznika javnog prijevoza na području i usmjerena na povezivanje međumjesnog i gradskog javnog prijevoza (na području Osijeka). S obzirom na neusklađenost voznih redova na postojećim međugradskim linijama potrebna su daljnja usuglašavanja potreba jedinica lokalne samouprave UA Osijek s ciljem stvaranja dodane vrijednosti za putnike i rasta kvalitete usluga, te sveobuhvatne dobrobiti za lokalnu zajednicu i okoliš.

Model sustava *park & ride* (parkiraj i koristi javni prijevoz) omogućuje veću interakciju prijevoznika i korisnika u onim dijelovima gdje nije velika potražnja ali ipak ima korisnika i potrebe za javnim prijevozom.

Uz tendenciju da sustav javnog prijevoza bude okolišno prihvatljiv, tj. da koristi čisti energetski pogon, prepoznata je i potreba za razvijanjem sustava javnih bicikala i mrežu biciklističkih staza kako bi se povećala intermodalnost javnog prijevoza. Biciklistička ruta Dunav koja prolazi kroz područje UA Osijek dijelom je izgrađena te je potrebno planirati i izgraditi dijelove

koje nedostaju. Izgradnjom cjelovite mreža biciklističkih staza stvorit će se preduvjeti za veću protočnost u prometovanju na gradskim i prigradskim relacijama i neosporno povećati turističku atraktivnost cijele UA Osijek.

Opis

Ovaj prioritet usmjeren je na unaprjeđenje kvalitete javnog putničkog prijevoza kroz obnovu voznog parka javnog prijevoznika, izgradnjom mreže punionica za električna vozila koje su u sustavu javnih električnih vozila (*car sharing*), uvođenje sustava javnih bicikla koji će biti dostupni za područje aglomeracije i izgradnja i obnova postojećih i novih biciklističkih staza. Ovakvo bi se omogućila dnevne migracije stanovnika sukladno potrebama i povećala bi se intermodalnost javnog prijevoza. Uspostavom sustava punionica za električna vozila povećat će se mogućnost korištenja sustava javnih vozila i bicikala koji će biti dio integriranog modela sustava javnog prijevoza.

Provedba ovih mjera unutar prioriteta Uspostava čistog, energetski učinkovitog i povezanog urbanog okruženja bit će komplementarna provedbi ostalih prioriteta i mjera unutar Cilja 1 kroz povećanje kvalitete javnog prijevoza kako bi svi stanovnici aglomeracije imali podjednaku prometnu dostupnost unutar aglomeracije, ali i unutar Cilja 2 koji je usmjeren na stvaranje pozitivnog okruženja za razvitak gospodarstva i valorizacije kulturne baštine u funkciji gospodarstva.

Pokazatelji ishoda za Prioritet 3.6.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Prometna mreža obuhvaćene čistim oblicima prijevoza	Kilometar (2016. = indeks 100)	Povećanje duljine prometnih površina na kojima će se koristiti čisti oblici prijevoza	140	2020.	godišnje	GPP d.o.o., Osijek; JLS; Uprava za ceste OBŽ

Razvojni prioritet 3.6. ostvarit će se provedbom sljedećih mjera:

Mjere

Mjera 3.6.1. Poboljšanje gradske mobilnosti korištenjem vozila javnog prijevoza s niskom razinom CO₂

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Izgradnja i dogradnja infrastrukture javnog gradskog prijevoza koji su usmjereni na provedbu energetski učinkovitih rješenja,
- Nabavka i osuvremenjivanje putničkog voznog parka (kao što su električni autobusi) s niskom emisijom CO₂ za javni gradski prijevoz,
- Projektiranje i radovi na proširenju mreže tramvajske pruge u cilju povećanja broja putnika,
- Izgradnja i rekonstrukcija stajališta u sustavu lake gradske željeznice,
- Nabavka lakih željezničkih vozila i izgradnja potrebne infrastrukture,
- Integracija javnog prijevoza s prijevozom školske djece,
- Integracija gradskog i međugradskog prijevoza, kako cestovnoga, tako i željezničkoga,
- Uvođenje jedinstvene putničke karte za gradski, međugradski i željeznički prijevoz,
- Uspostava "pametnih" sustava za praćenje i upravljanje prometnim sustavima u gradu, uključujući uspostavu operativnog i nadzornog centra i modernizaciju svjetlosne signalizacije,

- Razvitak i uvođenje sustava integriranog tarifnog sustava s jedinstvenom kartom modernih sustava informiranja putnika.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.6.1.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Vozila gradskog prijevoza koja imaju nisku razinu CO ₂	Vozilo	Električni autobusi duljine 12 metara s pantografom	7	2019.	godišnje	GPP d.o.o., Osijek

Mjera 3.6.2. Ulaganja u e-prijevoz

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Razvoj novih modela sufinanciranja poticaja korištenja javnog prijevoza umjesto osobnog automobila,
- Razvoj poticaja *park & ride* i *park & bike* rješenja (parkiraj i koristi javni prijevoz) besplatnim parkingom ili besplatnim tramvajem uz kupljenu dnevnu parking kartu,
- Razvoj kvalitetnije i cjelokupne usluge na terminalima javnog prijevoza (dodatni sadržaji),
- Nabavka električnih i mehaničkih bicikala te njihova integracija u javni gradski prijevoz,
- Nabavka vozila za korištenje u javnom prijevozu po načelu *car sharing*.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.6.2.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Sustav uspostavljenih punionica za e-prijevoz	broj	Punionice za brzo punjenje električnih vozila koje su u funkciji javnog prijevoza	10	2020.	godišnje	JLS
Nabavka e-bicikala	broj	E-bicikli koji su dio sustava javnih bicikala s pripadajućim stanicama za punjenje	20	2020.	godišnje	JLS, GPP d.o.o. Osijek
Nabavka e-automobila	broj	E-automobili koji su dio sustava <i>car sharing</i> s pripadajućim stanicama za punjenje	8	2020.	godišnje	JLS, GPP d.o.o. Osijek
Sustav <i>park & ride</i> i <i>park & bike</i> rješenja	broj	Sustav rješenja za parkiranje i korištenje javnog prijevoza/ javnih bicikala i javnih automobila	1	2020.	godišnje	JLS, GPP d.o.o. Osijek

Mjera 3.6.3. Izgradnja i povezivanje biciklističkih staza na području aglomeracije

Popis indikativnih aktivnosti/programa/projekata

- Projektiranje, izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih biciklističkih i pješačkih staza,
- Povezivanje biciklističkih staza s međunarodnom biciklističkom rutom Eurovelo 6,
- Povećanje broja putnika u javnom prijevozu koji koriste bicikl,
- Povećanje sigurnosti biciklista i pješaka u javnom prijevozu.

Pokazatelji ishoda za Prioritet/Mjeru 3.6.3.

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Projektiranje biciklističkih staza	m ²	Projekt novih biciklističkih staza na području UA Osijek	12	2020.	godišnje	JLS; Uprava za ceste OBŽ; Hrvatske ceste do.o., Zagreb
Izgradnja novih biciklističkih staza	m ²	Izgradnja novih biciklističkih staza Biciklističke rute Dunava i na području UA	55.100	2020.	godišnje	JLS; Uprava za ceste OBŽ; Hrvatske ceste do.o., Zagreb

5. Provedba

5.1. Financijski okvir za provedbu strategije

	Ciljevi i prioriteti	Procjena potrebnih sredstava u trogodišnjem razdoblju*	Procjena potrebnih sredstava do kraja provedbe strategije	Izvor financiranja				
				Lokalni proračun	Županijski proračun	Državni proračun	Fondovi EU	Ostalo (javna tvrtke)
1.	<i>Cilj 1 - Povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije</i>	128.422.500		6.394.875	6.337.050	6.325.200	108.712.875	127.500
1.1.	<i>Razvojni prioritet 1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava</i>	17.640.000		882.000	789.000	847.500	14.994.000	127.500
1.2.	<i>Razvojni prioritet 1.2. Uspostaviti sustav obrazovanja i zapošljavanja mladih</i>	12.598.500		629.925	665.100	594.750	10.708.725	0
1.3.	<i>Razvojni prioritet 1.3. Unaprijediti sustav socijalnih i zdravstvenih usluga</i>	98.184.000		4.882.950	4.882.950	4.882.950	83.010.150	0
2.	<i>Cilj 2 - Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva</i>	263.812.500		12.943.125	4.248.750	21.671.250	224.240.625	708.750
2.1.	<i>Razvojni prioritet 2.1. Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge</i>	197.587.500		9.451.875	1.500.000	17.977.000	167.949.375	708.750
2.2.	<i>Razvojni prioritet 2.2. Valorizirati kulturnu baštinu u funkciji gospodarskog rasta</i>	66.225.000		3.491.250	2.748.750	3.693.750	56.291.250	0
3.	<i>Cilj 3- Uspostaviti čisto, energetske učinkovito i povezano urbano okruženje</i>	375.337.500		12.307.125	10.698.750	19.745.250	319.036.875	13.549.500
3.1.	<i>Razvojni prioritet 3.1. Unaprijediti sustav vodoopskrbe i odvodnje</i>	0		0	0	0	0	0

3.2.	<i>Razvojni prioritet 3.2. Uspostaviti integrirani sustav gospodarenja otpadom</i>	0	0	0	0	0	0	0
3.3.	<i>Razvojni prioritet 3.3. Povećati površinu javnog i privatnog zemljišta dostupnog gospodarstvu</i>	0	0	0	0	0	0	0
3.4.	<i>Razvojni prioritet 3.4. Održivo upravljanje i očuvanje okoliša</i>	75.000.000	0	0	0	63.750.000	11.250.000	
3.5.	<i>Razvojni prioritet 3.5. Povećati učinkovitosti toplinarstva</i>	146.362.500	7.318.125	3.000.000	11.636.250	124.408.125	0	
3.6.	<i>Razvojni prioritet 3.6. Povećati iskoristivost brownfield lokacija</i>	153.975.000	4.989.000	7.698.750	8.109.000	130.878.750	2.299.500	

*podatci se preuzimaju iz Akcijskog plana

5.2. Institucionalni okvir

(Sporazum o suradnji jedinica lokalne samouprave u izradi i provedbi Strategije razvoja UA Osijek 2016.-2020.)

Tehničko tajništvo UA Osijek

Urbana aglomeracija Osijek ustrojena je sukladno odredbama članka 14. Zakona o regionalnom razvoju (NN br. 147/14). Nositelj procesa utvrđivanja obuhvata urbane aglomeracije bio je Grad Osijek kao središte urbane aglomeracije. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU dana 24. studenog 2015. donijelo je Odluku o ustrojavanju UA Osijek, kojom je ustrojena UA Osijek sa sjedištem u Osijeku.

Po ustrojavanju urbane aglomeracije Grad Osijek preuzeo je ulogu nositelja izrade Strategije UA Osijek te organizirao proces izrade i uključivanja svih ključnih dionika.

U ime nositelja procesa izrade, odgovornost za pripremu Strategije preuzela je ustrojstvena jedinica Upravni odjel za programe i projekte EU i gospodarstvo koja je izradila prijedlog Strategije i proces izrade, surađivala sa svim ostalim ustrojstvenim jedinicama u Gradu Osijeku.

U skladu s preporukama naputcima nadležnog ministarstva gradovima središtima urbanih područja da zbog kratkih rokova započnu proces izrade Strategije i prije formalnog ustroja urbanih područja. Upravo iz navedenih razloga gradonačelnik grada Osijeka osniva i imenuje članove Radne skupine za izradu Strategije razvoja urbanog područja Osijek. Radna skupina sastoji se od djelatnika Grada Osijeka, a obavlja će sve radnje za potrebe izrade Strategije Radna skupina za izradu Strategije razvoja urbanog područja Osijek ima sljedeću zadaću: prikuplja podatke za potrebe izrade prijedloga Strategije, komunicira i koordinira s JLS iz prijedloga obuhvata za potrebe izrade Strategije, izrađuje nacrt Strategije. Radi sveobuhvatnosti izrade Strategije u Radnu skupinu imenuju se djelatnici iz svakog upravnog odjela: za projekte i programe EU i gospodarstvo; urbanizam i graditeljstvo, komunalno-

stambeno gospodarstvo, promet i zaštitu okoliša te mjesnu samoupravu; financije i nabavu; socijalnu skrb i zdravstvo; društvene djelatnosti, ureda Grada s najmanje dva člana iz svakog navedenog odjela.

Temelji institucionalnom okviru kroz suradnju među jedinicama lokalne samouprave koje čine urbanu aglomeraciju Osijek utvrđeni su sklapanjem Sporazuma o suradnji na izradi i provedbi Strategije razvoja UA Osijek 2016.–2020. (travanj 2016.) te osnivanjem Partnerskog vijeća UA Osijek (travanj 2016.). Sporazum se temelji na zajedničkom interesu potpisnica u cilju održivog razvoja UA Osijek, odnosno uspostava suradnje među potpisnicama Sporazuma pri izradi i provedbi Strategije.

Također Upravni odjel za programe i projekte Europske unije i gospodarstvo inicira i organizira proces prethodnog vrednovanja, priprema materijale za uspostavljena tijela UA Osijek – Upravljački odbor UA Osijek, Tehničko tajništvo UA Osijek te Partnersko vijeće uz koordinaciju rada navedenih tijela te za sve potrebne tehničko-administrativni poslove.

Upravljački odbor UA Osijek čine predstavnici, odnosno gradonačelnici i načelnici svih jedinica lokalne samouprave koje čine UA Osijek. Kroz svoj rad preuzela je i ulogu koordinatora izrade i provedbe Strategije, a predsjedja joj gradonačelnik grada Osijeka kao središta UA Osijek.

Poslovi i zadaće Upravljačkog odbora su koordinacija i upravljanje izradom i provedbom Strategije koordinacija izrade plana i provedbe Strategije, identifikaciji izvora financiranja Strategije, odnosno njenog plana provedbe. U procesu izrade Strategije Upravljački odbor za izradu Strategije davala je doprinos izradi samog dokumenta, promovirala i predstavljala stavove svih jedinica lokalne samouprave te sudjelovala u konzultacijskom procesu. Članovi Upravljačkog odbora organizirali su također potrebne procese i aktivnosti u svojim jedinicama lokalne samouprave kao doprinos procesu izrade Strategije te predstavljali sponu između procesa izrade Strategije, nositelja izrade i predstavničkih tijela svojih jedinica lokalne samouprave. Na kraju procesa izrade, i Partnersko vijeće i Upravljački odbor prihvatili su Nacrtnu Strategiju

Tehničko tajništvo čine predstavnici svih potpisnika Sporazuma iz redova njihovih stručnih službi a pružaju stručnu podršku u pripremi i provedbi zajedničkih projekta urbane aglomeracije koji se temelje na Strategiji; suradnju sa stručnim službama svih potpisnika Sporazuma te nadležnim tijelima državne uprave i područne (regionalne) samouprave.

U procesu izrade Strategije aktivno je sudjelovalo i Partnersko vijeće urbanog područja, koje je pridonijelo izradi samog dokumenta osiguranjem potrebnih podataka i informacija te aktivnim sudjelovanjem u konzultacijskom procesu.

Navedena struktura nastavit će raditi i nakon usvajanja Strategije sukladno utvrđenim odgovornostima potpisnica Sporazuma.

Upravljački odbor će nastaviti aktivno pratiti provedbu Strategije u skladu sa svojim utvrđenim poslovima i zadaćama.

Sukladno napatku MRRFEU Grada Osijeka će kao posredničko tijelo za ITU mehanizam uspostaviti sljedeću strukturu.

Grad Osijek kao središte UA Osijek djeluje kao ITU Posredničko tijelo (PT) u skladu s Uredbom o EFRR, članak 7, te s Uredbom o zajedničkim odredbama, članak 123. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU kao Upravljačko tijelo (UT), provodit će delegirane funkcije

za aktivnosti koje se financiraju u okviru ITU mehanizma kroz sljedeće specifične ciljeve OPKK: 3a2, 4c3, 6c1, 6e2 i 7ii2:

- odabir projekata ograničen na ocjenu kvalitete projekata,
- rangiranje projekata.

Uz to, surađivat će s upravljačkim tijelima za OPKK i OPULJP, na ostalim aktivnostima provedbe ITU mehanizma:

- sudjelovanje na glavnim koordinacijskim sastancima koje saziva UT za OPKK i UT za OPULJP,
- podnošenje periodičnih izvještaja o provedbi ITU mehanizma,
- doprinos izradi kriterija i metodologije odabira projekata, sudjelovanjem u radu radnih skupina koje je organiziralo UT OPKK,
- doprinos ocjeni kvalitete projektnih prijedloga koji se financiraju iz ITU OPULJP SC,
- na zahtjev UT za OPKK, doprinosi izradi uputa za strateške projekte i/ili pozive na dostavu projektnih prijedloga,
- nadzor provedbe provedbenog plana za ITU mehanizam i dostavljanje izvješća UT OPKK i UT OPULJP,
- dostave izvješća upravljačkim tijelima za OPKK o provedbi delegiranih funkcija te omogućavanja provjera 2. razine.

U narednim poglavljima dajemo opis sustava za upravljanje i kontrolu ITU mehanizmom u Gradu Osijeku kao ITU PT urbane aglomeracije.

ITU PT bit će osnovana pri **Upravnom odjelu za programe i projekte EU i gospodarstvo** grada Osijeka. Pri osnivanju ITU PT za provedbu delegiranih funkcija vodit će se posebna pozornost pri:

- uspostavi relevantnih procedura za funkcije koje su povjerene a sukladno relevantnim Zajedničkim nacionalnim pravilima za OPKK 2014.–2020.,
- imenovanju dostatnog broja ljudi na pozicije za obavljanje navedenih poslova,
- te odvajanju funkcija kako bi se spriječio sukob interesa.

O organizacijskoj strukturi koja slijedi u tabličnom prikazu jasno je prikazano odvajanje funkcija **Odjela za sustav upravljanja i kontrole za provedbu ITU mehanizma** od **Odjela za provedbu projekata financiranih putem ITU mehanizma**, a gdje će Grad Osijek biti korisnik.

Nadalje, razdvojene su pozicije i zadaci osoba unutar Odjela za SUK ITU mehanizmom tako da zaposlenici koji vode **poslove odabira i rangiranja projekata** ne sudjeluju u poslovima **doprinosna izradi kriterija odabira i metodologije odabira projekata**.

Na predložene funkcije i pozicije unutar ITU PT, zaposlenike će imenovati čelnik institucije, u ovom slučaju Gradonačelnik Osijeka. Predviđeno je osmero zaposlenika od kojih četvero u Odjelu za SUK ITU mehanizmom i četvero u Odjelu za provedbu projekata, među kojima će biti imenovani i obnašatelji horizontalnih funkcija: osoba za upravljanje rizicima, osoba za nepravilnosti i prijevare te osoba za informiranje i vidljivost, o čemu će obavijestiti UT pismenim putem.

Naziv institucije	Grad Osijek							
Upravni odjel za programe i projekte EU i gospodarstvo ITU PT	ODJEL ZA SUSTAV UPRAVLJANJA I KONTROLE ITU MEHANIZMOM				ODJEL ZA PROVEDBU PROJEKATA FINANICRANIH KROZ SRUP/ITU MEHANIZAM			
ITU PT zadaci	Voditelj odjela	savjetnik	suradnik	savjetnik	Voditelj odjela	project manager	project manager	project manager
Odabir projekata ograničen na ocjenu kvalitete projekata								
Rangiranje projekata								
Sudjelovanje na glavnim koordinacijskim sastancima koje saziva UT za OPKK i UT za OPULJP								
Nadzor provedbe provedbenog plana za ITU mehanizam i dostavljanje izvješća nadležnim tijelima								
Doprinos izradi kriterija i metodologije odabira projekata, sudjelovanjem u radu radnih skupina koje je organiziralo UT								
Na zahtjev UT za OPKK, doprinosi izradi uputa za strateške projekte i/ili pozive na dostavu projektnih prijedloga								
Doprinos ocjeni kvalitete projektnih prijedloga koji se financiraju iz OPULJP, u suradnji s PT2								
Dostava izvješća UT za OPKK o provedbi delegiranih funkcija te omogućavanja provera 2. razine								
Upravljanje rizicima								
Postupanje s nepravilnostima i sprječavanje prijevara								
Upravljanje aktivnostima informiranja i vidljivosti								
Provedba projekata: nabava, izvještavanje, financijsko upravljanje								
Izveštavanje o provedbi projekata (ITU PT, UT, PT2)								

Odbor za odabir projekata

Jedna od delegiranih funkcija koju je UT OPKK ustupio ITU PT je provođenje ocjene kvalitete projektnih prijedloga dostavljenih za financiranje unutar specifičnih ciljeva OPKK, te rangiranje projektnih prijedloga na temelju rezultata ocjene kvalitete.

Poslove ocjene kvalitete projektnih prijedloga organizirat će i administrirati ***Odjel za sustav upravljanja i kontrole ITU mehanizmom***, a sukladno pravilima definiranim u Zajedničkim nacionalnim pravilima za dodjelu bespovratnih sredstava.

ITU PT osnovat će ***Odbor za odabir projekata (OPP)*** koji će provoditi fazu ocjenjivanja kvalitete. OOP se osniva Odlukom čelnika ITU PT prije početka provođenja faze dodjele za koju je OOP nadležan.

Za članove OOP-a mogu se imenovati:

- jedan ili više predstavnika ITU PT,
- jedan ili više predstavnika JLS-a članica urbane aglomeracije,
- jedan ili više članova partnerskoga vijeća UA Osijek,
- jedan ili više vanjskih stručnjaka s izvrsnim poznavanjem određenog područja.

Kada su u sastav OOP-a uključeni predstavnici drugih tijela, prije njegova osnivanja ITU PT traži prijedlog članova, njihove životopise i suglasnost navedenog tijela za rad njihovih predstavnika u OOP-a. ITU PT može odbiti prijedlog članova drugih tijela, ako ne posjeduju adekvatno specifično znanje potrebno za donošenje samostalnih odluka u pojedinim postupcima dodjele.

Koordinaciju postupka osnivanja OOP-a provodi Odjel za sustav upravljanja i kontrole ITU mehanizmom. Po donošenju Odluke o osnivanju OOP-a, voditelj ili tajnik OOP-a obavještava druga tijela o osnovanom odboru i očekivanom početku postupka ili pojedine etape dodjele.

OOP se sastoji od neparnog broja članova, pri čemu su najmanje tri člana s pravom glasa. Uz članove, u OOP se može imenovati i potreban broj njihovih zamjena i to tako da se svakom pojedinom članu imenuje zamjena (primjerice tri člana + tri zamjene) ili da se imenuje jedna zamjena koja može zamijeniti bilo kojeg od članova (primjerice tri člana + jedna zamjena). Zamjena sudjeluje u radu OOP-a u slučaju opravdane spriječenosti člana, zamjenjujući ga pritom u nastavku rada na sjednicama OOP-a.

Na sastancima OOP-a mogu sudjelovati promatrači i/ili ocjenjivači, koji nemaju pravo glasa. Jedan od članova OOP-a s pravom glasa je ujedno i voditelj OOP-a. Voditelj OOP-a je u pravilu iz ITU PT i odgovoran je za organiziranje i koordinaciju sveukupnog postupka dodjele.

Članovi OOP-a u fazi ocjenjivanja kvalitete moraju izvršiti ocjenjivanje kvalitete projektnih prijedloga i odlučiti o popisu (rang listi) projektnih prijedloga, uključujući i isključene projektne prijedloge.

OOP će samostalno vršiti ocjenjivanje kvalitete projektnih prijedloga. Svaki projektni prijedlog ocjenjuju minimalno dva člana OOP-a prema pitanjima u obrascu za ocjenjivanja kvalitete, sukladno metodologiji odabira utvrđenoj u dokumentaciji predmetnog postupka dodjele. Završni rezultat ocjenjivanja kvalitete za pojedini projektni prijedlog čini prosjek rezultata ocjena članova OOP-a, u svojstvu ocjenjivača.

U fazi Ocjenjivanja kvalitete svako pitanje u vezi s projektnim prijedlogom ocjenjuju najmanje dva ocjenjivača. Završnu ocjenu pojedinog projektnog prijedloga čini prosjek ocjena svih ocjenjivača.

Po potrebi, i u skladu s uputama UT-a, ITU PT izradit će detaljnije opise svih procedura upravljanja i kontrole u okviru vlastitog Priručnika o postupanju.

5.3. Strateški projekti

	Naziv projekta	<i>IT park</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere
Br.1	Nositelj projekta	<i>Grad Osijek</i>	Cilj 2. Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva	Razvojni prioritet 2.1. Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge	Mjera 2.1.1. Ulaganja u poduzetničku infrastrukturu
	Partneri	<i>Osijek Software City, Grad Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Inkubator BIOS, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo gospodarstva, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije - HAMAG-BICRO, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zajednica tehničke kulture, osnovne i srednje škole na području UA Osijek, privatne tvrtke</i>			Mjera 2.1.2. Jačanje pozitivne poduzetničke klime i umrežavanje dionika aktivnih u poduzetništvu
	Cilj projekta	<i>Podizanje razine konkurentnosti gospodarstva (IT sektora)UA Osijek i regije organiziranjem i opremanjem zajedničke lokacije u kojoj kroz sinergijski efekt posluju razvijene IT tvrtke i tvrtke u razvoju, te se educiraju novi kadrovi IT sektora</i>			Razvojni prioritet 2.3. Razvijati proizvode i usluge veće dodane vrijednosti
	Sažetak aktivnosti	<i>Opremanje lokacije potrebnom infrastrukturom za izgradnju IT poslovnog centra; Umrežavanje IT tvrtki poslovnog centra s obrazovnim institucijama na području UA Osijek; kampanja za popularizaciju i tehničkih znanosti; edukacija za zapošljivost u IT sektoru</i>	Cilj 1. Povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije	Razvojni prioritet 1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava	Mjera 1.1.1. Povezivanje obrazovnih institucija s gospodarstvom, osnaživanje obrazovnih institucija i jačanje njihove prepoznatljivosti
	Ciljano područje	<i>JLS UA Osijek</i>			Mjera 1.2.1. Obučavanje i usavršavanje znanja i vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni i soft</i>			
	Izvor financiranja	<i>Lokalni proračun, Državni proračun, Fondovi EU, privatni sektor i banke</i>			

	Naziv projekta	<i>Polivalentni prostori za jačanje podrške gospodarstvu UA Osijek</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere	
Br.2	Nositelj projekta	<i>Grad Osijek</i>	Cilj 2. Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva	2.1. Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge	2.1.1. Ulaganja u poduzetničku infrastrukturu	
	Partneri	<i>Osječko-baranjska županija, HGK, HOK, HUP, udruženja obrtnika, Hrvatska poljoprivredna komora-lokalne podružnice, tvrtke gradskog sustava, Sveučilište Josip Juraj Strossmayer, proizvođačke organizacije, tvrtke poljoprivredno-prehrambenog sektora</i>			2.1.2. Jačanje pozitivne poduzetničke klime i umrežavanje dionika aktivnih u poduzetništvu	
	Cilj projekta	<i>Razvoj nove poslovne infrastrukture koja će podići gospodarsku vidljivost regije i unaprijediti poduzetničku klimu, razvoj novih proizvoda i usluga malih i srednjih poduzeća (MSP), razvoj usluga poduzetničkih potpornih institucija (PPI) za MSP-ove, te razvoj mreže poslovnih komunikacija.</i>		2.3. Razvijati proizvode i usluge veće dodane vrijednosti	2.3.1. Podrška MSP u okviru proizvodnje hrane i ekologije	
	Sažetak aktivnosti	<i>Izgradnja i opremanje prostora za promicanje poduzetništva, organizaciju gospodarstvenih događaja ili priredbi, gdje se izlažu, prezentiraju ili prodaju proizvodi, dobra i usluge. Razvoj mreže poslovnih komunikacija, podizanje razine obrazovanosti i informiranosti poduzetnika.. Usluge podrške za MSP-ove. Informiranje o izvorima i modelima financiranja. Razvoj programa pristupa inozemnim tržištima, uključujući uvjete ulaska i potporu za pripremu strategije širenja na strana tržišta, promidžba, prodaja i suradnju sa stranim partnerima. Razvoj programa za rast učinkovitosti proizvodnih pogona, opreme i postupaka, uključujući uvođenje IKT rješenja, međunarodnih standarda i normi. Poboljšanje inovacijskog potencijala i komercijalizacija aktivnosti postojećih MSP-ova putem suradnje sa znanstvenom zajednicom i PPI.</i>	Cilj 1. Povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije	1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava	1.1.1. Povezivanje obrazovnih institucija s gospodarstvom, osnaživanje obrazovnih institucija i jačanje njihove prepoznatljivosti	
	Ciljano područje	<i>JLS UA Osijek</i>			1.2.1. Obučavanje i usavršavanje znanja i vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada	
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni i soft</i>				
	Izvor financiranja	<i>Lokalni proračun, Državni proračun, Fondovi EU</i>				

Br.3	Naziv projekta	<i>Zamjena spojenog vrelovoda TE-TO do toplane Pogona Osijek</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere
	Nositelj projekta	<i>HEP-TOPLINARSTVO d.o.o.</i>	Cilj 3: Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje	3.4. Povećati učinkovitost sustava toplinarstva	3.4.1. Unaprjeđenje i revitalizacija toplinskog sustava
	Partneri	<i>Grad Osijek</i>			
	Cilj projekta	<i>Povećati učinkovitost toplinarskog sustava u gradu Osijeku uštedama energije iskazanim preko energije primarnog goriva (prirodnog plina)</i>			3.4.2. Integracija obnovljivih izvora energije u toplinski sustav
	Sažetak aktivnosti	<i>Nabava robe i izvođenje radova na zamjeni (povećanju) dimenzije postojećeg spojnog vrelovoda od TE-TO Osijek do Toplane Pogona Osijek što je preduvjet za osiguranje sigurnosti opskrbe toplinskom energijom u gradu Osijeku te preduvjet za mogućnost daljnjeg širenja konzuma</i>			
	Ciljano područje	<i>Grad Osijek</i>			
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni</i>			
	Izvor financiranja	<i>Fondovi EU, ostalo</i>			

	Naziv projekta	<i>Centar za posjetitelje Tvrđa</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere
Br.4	Nositelj projekta	<i>Grad Osijek</i>	Cilj 3: Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje	3.5. Povećati iskoristivost zemljišta i brownfield lokacija	3.5.2.Priprema, rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje brownfield lokacija u javne i gospodarske namjene
	Partneri	<i>Agencija za obnovu osječke Tvrđe, TZ Osijek, Osječko-baranjska županija, TZ OBŽ; Ministarstvo kulture, tvrtke gradskog sustava, PP Kopački rit; Zračna luka Osijek, Udruga turističkih vodiča, privatni sektor</i>			
	Cilj projekta	<i>Na adekvatnoj lokaciji izgraditi će se i organizirati prijemni info-turistički centar regionalnog značenja, s ciljem pružanja potrebnog standarda usluge posjetiteljima i turistima. Projekt će značajno doprinijeti informiranosti turista i posjetitelja, te podići razinu kvalitete prijema turista, prezentacije turističke usluge i boljeg upravljanja turističkim potencijalima UA Osijek i šire regije.</i>	Cilj 2. Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva	2.2. Valorizirati kulturnu baštinu u funkciji gospodarstskog rasta	2.2.3. Umrežavanje dionika u turizmu i povezivanja programa kulture s turističkom ponudom
	Sažetak aktivnosti	<i>Rekonstrukcija Hornwerk-a u obuhvatu Tvrđe i uređenje postojećih zgrada, uređenje platoa/parkirališta, te organizacija prostora namijenjenog pružanju informacija i edukaciji, trgovačkog dijela za lokalne, regionalne i nacionalne proizvode, mjenjačnice, sanitarni čvor, prostor za turističke agencije i turističke vodiče, infrastruktura i sadržaji za ciklo-turiste, te multimedijalni sadržaj na temu turističkih atrakcija Osijeka i istoka Hrvatske.</i>			
	Ciljano područje	<i>Grad Osijek</i>			
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni i soft</i>			
	Izvor financiranja	<i>Lokalni proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Fondovi EU</i>			

	Naziv projekta	<i>Razvoj i unaprjeđenje osječke Tvrde</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere
Br.5	Nositelj projekta	<i>Grad Osijek</i>	Cilj 3: Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje	3.5. Povećati iskoristivost zemljišta i brownfield lokacija	3.5.2.Priprema, rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje brownfield lokacija u javne i gospodarske namjene
	Partneri	<i>Agencija za obnovu osječke Tvrde, Ministarstvo kulture, Vodovod Osijek, HEP</i>			
	Cilj projekta	<i>Unaprjeđenjima infrastrukture Tvrde omogućiti nužne i adekvatne uvjeti za razvitak društvene i gospodarske (turističke) namjene u skladu s današnjim standardima zaštite spomeničke vrijednosti, te se kroz to povećava razina gospodarske aktivnosti i zapošljivost.</i>	Cilj 2. Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva	2.2. Valorizirati kulturnu baštinu u funkciji gospodarstskog rasta	2.2.2. Rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje objekata kulturne baštine u javne i gospodarske namjene
	Sažetak aktivnosti	<i>Obnova infrastrukture koja se sastoji od sanacije ceste, rekonstrukcije i obnove Trga Vatroslava Lisinskog i pješačkih površina (uključujući Trg sv. Trojstva), rekonstrukcije vodoopskrbe i vatroobrane, sanitarne i oborinske kanalizacije, elektroenergetske mreže (trafostanica i mreža), niskonaponske mreže, distributivne kableske kanalizacije i javne rasvjete.)</i>			
	Ciljano područje	<i>Grad Osijek</i>			
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni</i>			
	Izvor financiranja	<i>Lokalni proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Fondovi EU</i>			

	Naziv projekta	<i>Kreativni inkubator "Skretnica"</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere	
Br.6	Nositelj projekta	<i>Grad Osijek</i>	Cilj 3: Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje	3.5. Povećati iskoristivost zemljišta i <i>brownfield</i> lokacija	3.5.2. Priprema, rekonstrukcija, revitalizacija i aktiviranje <i>brownfield</i> lokacija u javne i gospodarske namjene	
	Partneri	<i>Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Osijek Software City, BIOS, Ministarstvo kulture, tvrtke gradskog sustava, srednje škole</i>				
	Cilj projekta	<i>Cilj projekta je rekonstrukcijom brownfield lokacije napuštenih prostora Željezničkog kolodvora Osijek i prenamjenom u Kreativni inkubator poticati razvoj kreativnog potencijala u poslovnom okruženju te doprinijeti stvaranju novih radnih mjesta i samozapošljavanju.</i>	Cilj 1. Povećati kvalitetu života urbane aglomeracije	1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava	1.1.2. Poticanje na nastavak školovanja, prekvalifikacije i osposobljavanja te poticanje cjeloživotnog obrazovanja	
	Sažetak aktivnosti	<i>Rekonstrukcija objekta skretnice u Kreativni inkubator (radovi na rekonstrukciji zgrada i uređenje okoliša). Uređenje i opremanje prostora za tvrtke iz kreativnog sektora, te umjetnike i udruge koje se bave sadržajima za mlade te kulturom, umjetnošću i sportom. Umrežavanje dionika iz privatnog, akademskog i civilnog sektora na na zajedničkim projektima, s ciljem stvaranja novih proizvoda i usluga. Razvoj i provedba programa stručnog usavršavanja i obrazovanja nezaposlenih iz područja vezanih za kreativne i kulturne industrije uz uspostavu sustava mentoriranja.</i>		1.2. Uspostaviti sustav obrazovanja i zapošljavanja mladih		1.2.1. Obučavanje i usavršavanje znanja i vještina u skladu s zahtjevima tržišta rada
	Ciljano područje	<i>Grad Osijek</i>				
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni i soft</i>				
	Izvor financiranja	<i>Lokalni proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Fondovi EU</i>				

	Naziv projekta	<i>Gradska i prigradska mobilnost</i>	Ciljevi	Razvojni prioriteti	Mjere
Br.7	Nositelj projekta	<i>Grad Osijek</i>	Cilj 3: Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje	3.6. Unaprijediti povezanost unutar aglomeracije	3.6.1. Poboljšanje gradske mobilnosti kroz korištenje vozila javnog prijevoza s niskom razinom CO ₂
	Partneri	<i>UA Osijek, OBŽ, GPP, HŽ, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Uprava za ceste OBŽ, lokalni autoprijevoznici</i>			
	Cilj projekta	<i>Realizirati prometna rješenja koja omogućuju pristup ključnim odredištima svim građanima, uz smanjenje zagađenosti zraka, buke i potrošnje energije; doprinijeti povećanju privlačnosti i kvalitete urbanog okoliša i dizajna s prednostima na tri razine: društvenoj, ekonomskoj i okolišnoj.</i>	Cilj 1. Povećati kvalitetu života urbane aglomeracije	1.3. Unaprijediti sustav socijalnih i zdravstvenih usluga	1.3.2. Razvoj i provedba programa za pomoć ranjivim skupinama
	Sažetak aktivnosti	<i>Aktivnosti planiranja, projektiranja, izgradnje i promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti s jedinstvenom kartom i suvremenim sustavom obavještavanja (ITS); integracija postojećih i budućih trasa biciklističkih staza – Bike&Ride, u svrhu rasterećenja. integracija postojećih i budućih trasa biciklističkih staza – Bike&Ride, u svrhu rasterećenja prometa u urbanim središtima prometa u urbanim središtima.</i>			
	Ciljano područje	<i>Grad Osijek</i>			
	Tip projekta	<i>Infrastrukturni i soft</i>			
	Izvor financiranja	<i>Lokalni proračun, Županijski proračun, Državni proračun, Fondovi EU</i>			

5.4. Akcijski plan

ITU specifični cilj/ lokacija/strateški projekt/poziv	Modalitet	EFRR/KF alokacija (EUR/ HRK)	Prihvatljivi prijavitelji	Razdoblje provedbe (mj.)	Fizička provedba projekta završava do (mj./god.)
Specifični cilj 3a2 Omogućavanje povoljnog okruženja za razvoj poduzetništva					
Poduzetničke potporne institucije za istraživanje, unaprjeđenje kvalitete, preradu i marketing poljoprivrednih proizvoda	GS	2.554.220,55 EUR / 18.926.774,28 HRK	JLS	36	06./2021.
Potpora razvoju novih industrija (ICT, CCL...)	GS	5.108.441,10 EUR / 37.853.548,55 HRK	JLS	36	06./2021.
Specifični cilj 4c3 Povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva					
Revitalizacija toplinske mreže	SP	6.054.458,19 EUR / 44.863.535,18 HRK	Tvrtke za proizvodnju i distribuciju toplinske energije	48	08./2022.
Specifični cilj 6c1 Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine					
Utvrda Korogy (Čepin)	SP	250.000,00 EUR / 1.852.500,00 HRK	JLS	12	02./2019.
Erdutska kula (Erdut)	SP	150.000,00 EUR / 1.111.500,00 HRK	JLS	12	02./2019.
Dvorac Eugena Savojskog (Bilje)	SP	250.000,00 EUR / 1.852.500,00 HRK	JLS	12	02./2019.
Dvorac Normann Prandau (Valpovo)	SP	1.200.000,00 EUR / 8.892.000,00 HRK	JLS	36	04./2021.
Kompleks Gutmanove palače (Belišće)	SP	2.409.324,83 EUR / 17.853.096,99 HRK	JLS	36	04./2021.
Specifični cilj 6e2 Obnova <i>brownfield</i> lokacija (bivša vojna i/ili industrijska područja) unutar ITU					
Infrastruktura Tvrđe	SP	7.716.882,20 EUR / 57.182.097,10 HRK	JLS	46	06./2022.
Posjetiteljski centar Tvrđa	SP	1.000.000,00 EUR / 7.410.000,00 HRK	JLS	36	04./2021.
Kreativni inkubator "Skretnica"	SP	1.500.000,00 EUR / 11.115.000,00 HRK	JLS	36	04./2021.
Specifični cilj 7ii2 Povećanje broja putnika u javnom prijevozu					
E- mobilnost	GS	1.453.753,29 EUR / 10.772.311,88 HRK	JLS, tvrtke za prijevoz putnika	36	08./2021
Biciklističke staze	GS	4.931.798,08 EUR / 36.544.623,77 HRK	JLS	36	08./2021.

5.5. Komunikacijska strategija

Svrha Komunikacijske strategije je podizanje svijesti i informiranje javnosti o ulozi i značaju Strategije razvoja UA Osijek za razvitak cijelog područja aglomeracije te će se radi ostvarivanja te svrhe obraćati sljedećim ciljanim skupinama:

- članovima Partnerskog vijeća i Upravljačkog odbora,
- partnerima u izradi Strategije razvoja UA Osijek, u provedbi i praćenju, osobito jedinicama lokalne samouprave s područja aglomeracije i njihovim upravnim tijelima,
- dionicima javnog, poslovnog, civilnog i akademskog sektora koji sudjeluju u izradi i provedbi Strategije razvoja UA Osijek,
- medijima,
- svim građanima na području UA Osijek.

5.5.1. Ciljevi komunikacijske strategije

Glavni cilj Komunikacijske strategije je priopćiti informacije, podići svijest i razumijevanje o važnosti Strategije razvoja UA Osijek i njoj ulozi u razvoju ovoga područja te omogućiti identificiranim ciljnim skupinama razumijevanje ciljeva i svrhe Strategije razvoja UA Osijek.

Komunikacijska strategija također omogućava učinkovito širenje informacija o trima specifičnim strateškim ciljevima Strategije razvoja UA Osijek:

Cilj 1 - povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije,

Cilj 2 - stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva i

Cilj 3 - uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje.

Za ostvarivanje ciljeva Strategije razvoja UA Osijek i svrhe Komunikacijske strategije potrebno je dostići sljedeće posebne ciljeve:

Cilj 1 - informirati javnost o ulozi Strategije u ostvarivanju ciljeva razvoja UA Osijek;

Cilj 2 - informirati dionike i potencijalne korisnike o ITU mehanizmu u Republici Hrvatskoj;

Cilj 3 - osigurati stalnu transparentnost provedbe Strategije razvoja UA Osijek, njezine usklađenosti sa strategijama višeg reda, kao i usklađenosti sa strateškim dokumentima gradova i općina UA Osijek;

Cilj 4 - usklađivati sve komunikacijske aktivnosti koje provode partnerske institucije obuhvaćene Strategijom razvoja UA Osijek.

5.5.2. Načela komunikacijske strategije

Sve aktivnosti koje će se poduzimati u okviru Komunikacijske strategije i njenog Plana provedbe rukovodit će se sljedećim načelima:

- informacije će biti prezentirane u jasnom, pristupačnom i razumljivom obliku;
- aktivnosti će se temeljiti na usmjeravanju svih relevantnih poruka ciljanim skupinama;
- sve će aktivnosti biti komplementarne i konzistentne, te će težiti uspostavljanju integriranih komunikacijskih alata i odašiljanju cjelovite poruke;
- uspostaviti će se sustav praćenja i ažuriranja informacija, kako bi iste bile u tijeku s vremenom i potencijalnim promjenama situacije.

Osiguravanje načela partnerstva

Komunikacijska strategija odražava i partnerstvo uspostavljeno prilikom izrade Strategije razvoja UA Osijek. S obzirom na to da se komunikacija o projektima i aktivnostima na razini urbane aglomeracije nastavlja, koristit će se svi potrebni komunikacijski kanali i alati kako bi se osigurala potpuna informiranost svih uključenih strana o daljnjem napretku, što će pomoći međusobnoj koheziji i održavanju partnerskih odnosa.

Pristup informacijama

U skladu s važećim zakonodavstvom Komunikacijska strategija ističe potrebu osiguranja jednakog pristupa informacijama. Invaliditet, etničko podrijetlo, spolne i dobne razlike bit će uzete u obzir pri oblikovanju komunikacijskog pristupa. Slijedom navedenog, neće postojati samo jedan komunikacijski modul, odnosno pristup. Svi materijali bit će dostupni u prikladnim formatima, te će pravo na informaciju biti zajamčeno svima kroz upotrebu lako dostupnih i prilagodljivih oblika distribucije informacija (internet, društvene mreže).

Javnost

Od iznimne je važnosti upoznati javnost sa Strategijom razvoja UA Osijek, njenim ciljevima i načinom provedbe i praćenja. Ova interesna skupina bit će upoznata sa Strategijom putem internetskih stranica Grada Osijeka i svih JLS s područja UA Osijek. Stanovnici ovoga područja moći će putem web stranica upućivati svoja pitanja, komentare i prijedloge. Lokalni i regionalni mediji će također imati značajnu ulogu u prijenosu informacija ciljnoj skupini, posebice kroz objavu u nacionalnom, regionalnom i lokalnom tisku te putem emisija i promidžbi na radiju i televiziji kako bi se podigla svijest o značaju i učincima provedbe Strategije.

Mediji

Rad s medijima će biti uređen tako da osigura širenje informacija o Strategiji i dopiranje do različitih ciljnih skupina. Lokalni mediji će također služiti i kao komunikacijski kanali za prijenos informacija, ne samo široj javnosti, nego i potencijalnim korisnicima. Stoga je nužno da komunikacija s medijima bude redovita i suradnički orijentirana. Uključivat će izradu priopćenja za novinare i obavijesti za novinare kako bi isti mogli pravovremeno dalje plasirati informacije relevantne za provedbu Strategije.

Nakon svake sjednice Partnerskog vijeća i Upravljačkog odbora UA Osijek bit će održana konferencija za novinare, na kojoj će se prezentirati dosadašnji rezultati, zaključci i smjernice za daljnji rad.

5.5.3. Komunikacijske aktivnosti i alati

S ciljem podizanja svijesti o značaju Strategije te prikupljanja i diseminacije relevantnih informacija koristit će se sljedeći komunikacijski alati:

Internetska komunikacija

Unutar postojeće mrežne stranice Grada Osijeka i podstranice UA Osijek odredit će se dio koji se odnosi na provođenje Strategije razvitka UA Osijek. Birane informacije distribuirat će se i putem drugih internetskih portala ovisno o njihovoj posjećenosti i ciljanoj grupi kojoj se obraćaju.

Priopćenja za tisak

Priopćenje za tisak je najvažniji oblik pisane komunikacije koji se šalje novinarima pisanih medija, radija i televizije. Koristi se za širenje redovitih informacija (npr. objavljivanju natječaja, objavu rezultata, itd.), ali i u situacijama kada se krajnje korisnike žurno mora obavijestiti o nečemu (npr. produženje trajanja natječaja), a nema vremena za prosljeđivanje informacija drugim kanalima. Svi dionici, u skladu sa svojom ulogom u provedbi Strategije

razvitka UA Osijek, vrstom informacije i njezinoj važnosti, sastavljat će i distribuirati priopćenja za tisak.

Konferencije za novinare

Konferencije za novinare namijenjene su predstavnicima tiskanih medija, radija i televizije. Njihova glavna funkcija je pružanje informacija novinarima o Strategiji (svrha Strategije, učinci Strategije, vremenski okviri, predviđene mjere, ciljane skupine itd.).

Osim redovitih konferencija za novinare (povezanih s važnim datumima i događajima), po potrebi organizirat će se i tematske konferencije za novinare.

TV i radio

Promidžba Strategije na lokalnoj i regionalnoj televiziji će se obavljati putem oglasa i reportaža. Svrha radijske i televizijske promidžbe je izvijestiti širu javnost, ali i druge ciljane skupine o Strategiji razvoja UA Osijek.

Članci u novinama

Informacije o Strategiji objavljuvat će se u lokalnim i regionalnim novinama te, ovisno o potrebi, u specijaliziranim tiskovinama.

Odnosi s javnostima

UA Osijek će nastojati razviti pozitivan, proaktivan pristup za odnose s javnostima kroz politiku otvorenih vrata za javnost i medije, a aktivnosti će uključivati konferencije za novinare i priopćenja za novinare na redovnoj osnovi te ostalo što javnosti i novinarima potrebno u razumijevanju ciljeva i postignuća Strategije.

6. Partnersko vijeće

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 147/14.) u članku 15. stavku 4. utvrđuje da se strategija razvoja urbanog područja donosi u skladu s načelom partnerstva i suradnje nakon prethodno pribavljenog mišljenja partnerskog vijeća za urbano područje.

Sukladno Uredbi o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskog vijeća („Narodne novine” br. 103/15.) Partnersko vijeće je savjetodavno tijelo putem kojeg se osigurava ostvarenje načela partnerstva u pripremi i praćenju provedbe planskih dokumenata regionalnog razvoja, u pripremi izvješća o napretku u provedbi tih dokumenata i njihovom vrednovanju. Grad Osijek pozvao je gradove, općine, javni, poduzetnički i civilni sektor da imenuju predstavnike u Partnersko vijeće UA Osijek.

Gradonačelnik Grada Osijeka je 31. ožujka 2016. za potrebe utvrđivanja zajedničkih prioriteta i predlaganja strateških projekata od interesa za UA Osijek osnovao Partnersko vijeće urbane aglomeracije Osijek kao savjetodavno tijelo prilikom izrade Strategije razvoja UA Osijek.

Sastav i struktura Partnerskog vijeća UA Osijek čine 39 članova i njihovih zamjenika:

- po jedan predstavnik iz svih jedinica lokalne samouprave koje čine UA Osijek (19 jedinica lokalne samouprave koji imaju prethodno pribavljenu suglasnost svog izvršnog tijela),
- po jedan predstavnik iz Osječko-Baranjske županije i Vukovarsko-srijemske županije,
- jedan predstavnik iz Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje kao akreditiranog regionalnog koordinatora od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije,
- predstavnici javnih tijela čije je sudjelovanje značajno za razvoj urbanog područja,
- predstavnici visokoškolskih ustanova, sveučilišta, učilišta, istraživačkih centara,
- gospodarski i socijalni partneri, predstavnici gospodarskih i obrtničkih komora i poslovnih udruženja,
- organizacije civilnog društva (zaštita okoliša, socijalna uključenost, jednakost među spolovima i nediskriminacija, zaštita prava nacionalnih manjina) uzimajući u obzir geografsku i tematsku pokrivenost, sposobnost upravljanja, stručnosti i inovativne pristupe.

7. Horizontalna načela

Pri izradi SRUP UA Osijek tim za izradu strategije posebice je uzeo u obzir sljedeća navedena horizontalna načela, a sukladno Smjernicama za izradu SRUP-a:

1. Načelo nediskriminacije podrazumijeva izbjegavanje svakog oblika socijalne isključenosti i nejednakog postupanja.
2. Održivi razvitak podrazumijeva zaštitu okoliša, učinkovitu uporabu resursa, ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, bioraznolikost, otpornost na krizne situacije i sprječavanje rizika te istovremeno izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala.

Pri izradi socioekonomske analize uključena je i analiza socijalne isključenosti (poglavlje 2.1.2. sažetka analize stanja) dok je pri izradi poglavlja sažetka analize 2.3.1. Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima i analizu ekoloških uvjeta u urbanim područjima uzeto u obzir načelo održivog razvoja.

Iako se o oba načela vodilo računa pri izradi cjelovitog strateškog okvira SRUP-a, poseban je fokus na načelu nediskriminacije bio pri definiranju prioriteta i mjera strateškoga cilja 1: Povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije. Provedbom niza mjera, aktivnosti i planiranih projekata proaktivno će se doprinijeti socijalnoj uključenosti u području zapošljavanja, obrazovanja te pristupa socijalnim i zdravstvenim uslugama. Planirana ulaganja pod ovim ciljem obuhvaćaju ciljane skupine nezaposlenih mladih, dugotrajno nezaposlenih, starijih osoba, nacionalnih manjina, osoba s invaliditetom, obitelji u opasnosti od siromaštva itd.

Pri definiranju prioriteta i mjera strateškog cilja 3: Uspostaviti čisto, energetski učinkovito i povezano urbano okruženje uzeti su u obzir glavna načela održivoga razvitka, kao što su zaštita okoliša, učinkovita uporaba resursa, ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama, bioraznolikost, otpornost na krizne situacije i sprječavanje rizika te istodobno izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala.

Pri definiranju sustava za praćenje provedbe SRUP-a UA Osijek, odnosno pri određivanju pokazatelja učinka i ishoda, tim za izradu strategije je vodio računa o navedenim horizontalnim načelima.

Nadalje kod planiranja i provedbe pojedinačnih aktivnosti i projekata unutar Strategije razvitka urbanog područja, vodit će se načelima socijalne uključenosti i održivog razvitka. Svaki će projekt trebati pokazati na koji način uvažava ova načela, a gdje je moguće i aktivno promiče.

Kod provedbe projekata provodit će se zelena nabava čime će se prednost dati nabavci radova, roba i usluga bez negativnih učinaka na okoliš.

8. Izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja (sažetak)

Izrada i prethodno vrednovanje strategija razvoja urbanih područja definirani su Zakonom o regionalnom razvoju („Narodne novine“ broj 147/14) te Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja („Narodne novine“ broj 121/15).

U siječnju 2016. Grad Osijek kao središte urbane aglomeracije angažira tvrtku Razbor d.o.o. za usluge prethodnog vrednovanja, a sukladno Opisu posla za provedbu vrednovanja (Pravilnik o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja („Narodne novine“ broj 121/15).

Intenzivan rad tima vanjskih evaluatora na aktivnostima prethodnog vrednovanja odvija se u periodu od sklapanja ugovora (siječanj 2016.) do prijave na Poziv za odabir područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU), u srpnju 2017. Tijekom navedenog perioda izrađeno je prvo i drugo privremeno izvješće.

Tijekom procesa prethodnog vrednovanja, evaluatorski tim se vodio kriterijima, metodama i alatima sukladno preporukama kako je opisano u Pravilniku o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja („Narodne novine“ broj 121/15), te sukladno Preporučenom sadržaju završnog izvještaja o vrednovanju planskog dokumenta.

Proces vrednovanja bio je usmjeren na 2 ključne odrednice:

1. Osvrt na uvažavanje obaveznih – važnost, relevantnost, usklađenost; i dodatnih kriterija vrednovanja: učinkovitost, dosljednost, komplementarnost, održivost, jednakost i prihvatljivost pri izradi Strategije razvoja urbane aglomeracije Osijek.
2. Osvrt na uključivost procesa izrade Strategije razvoja urbane aglomeracije Osijek.

Na temelju provedenog postupka prethodnog vrednovanja, tim evaluatora ocjenjuje da je Strategija razvoja urbane aglomeracije Osijek u skladu sa Smjernicama za izradu Strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje.

Analiza stanja je jasna, pregledna i sveobuhvatna te daje objektivno utemeljenje za odabir strateškoga okvira.

Strateški okvir, uključujući strateške ciljeve, te razvojne prioritete i mjere logičan je, koherentan i izvediv okvir za navedeno integrirano teritorijalno područje.

Provedbeni okvir, uključujući financijski i akcijski plan definira prioritete, strateške projekte, potrebne resurse i vremenske rokove za provedbu Strategije razvoja urbane aglomeracije Osijek.

Preporuke na UA Osijek sastoje se od 2 važne cjeline zadataka koji su pred njima:

1. Potrebno je uspostaviti jasan, dovoljno kapacitiran institucionalni okvir za provedbu i praćenje Strategije razvoja urbane aglomeracije Osijek. Dostatni ljudski kapaciteti s jasnim opisima poslova, dobro definiranim internim procedurama i sustavom donošenja odluka, uvjet su za uspješnu provedbu.
2. Potrebno je redovito revidirati i unapređivati sustav pokazatelja na razini ishoda i učinaka. Uspjeh provedbe Strategije razvoja urbane aglomeracije Osijek ovisit će o naporima UA da redovito nadopunjava, revidira i prati ostvarenje pokazatelja koji su Strategijom definirani. Uspostava takvog sustava omogućit će pravodobno reagiranje u slučaju sporog ili neučinkovitog ostvarenja pokazatelja, te dati smjernice za njihovo unapređenje, a kako bi se u konačnici ostvariti strateški ciljevi definirani Strategijom.

U izradi Strategije sudjelovali su:

Radna skupina za izradu Strategije razvoja urbane aglomeracije Osijek

(Službeni glasnik Grada Osijeka 13/15.)

1. Kornelija Mlinarević, predsjednik
2. Ljiljana Belajdžić
3. David Krmpotić
4. Jadranka Nikolov
5. Dražen Alerić
6. Romano Kristić
7. Vesna Brezovac
8. Stela Geršić
9. Ivanka Krajina
10. Branka Andrašić
11. Nada Zebić
12. Ružica Šimić
13. Anamarija Kardoš-Matić
14. Romana Kovačević
15. Marina Benković

Partnersko vijeće urbane aglomeracije Osijek

(Službeni glasnici Grada Osijeka 4/16. i 10/16.)

1. Grad Osijek, Ivan Vrkić i Denis Ambruš
2. Grad Belišće, Dinko Burić i Ljerka Vučković
3. Grad Valpovo, Leon Žulj i Đuro Glavaš
4. Općina Antunovac, Nataša Tramišak i Ivan Hampovčan
5. Općina Bilje, Dubravka Jovanović i Gabor Varga
6. Općina Bizovac, Srećko Vuković i Željko Franjić
7. Općina Čeminac, Verica Tomić i Ivanka Viljevac
8. Općina Čepin, Ivan Žeravica i Tomislav Kuna
9. Općina Darda, Anto Vukoje i Milica Ivezić
10. Općina Erdut, Jugoslav Vesić i Bojana Orsić
11. Općina Ernestinovo, Matija Greif i Marina Krajnović
12. Općina Kneževi Vinogradi, Čila Todorović i Ines Palko
13. Općina Koška, Zdravko Kuzminski i Vlado Cimerman
14. Općina Petrijevci, Ivan Vrbanić i Miroslav Marić
15. Općina Punitovci, Nikola Milanović i Zdenko Perić
16. Općina Šodolovci, Mile Zlokapa i Darija Čeran
17. Općina Tordinci, Dalibor Patačić i Janja Butković
18. Općina Vladislavci, Gordana Pehar Kovačević i Marjan Tomas
19. Općina Vuka, Damir Maričić i Marijana Sertić
20. Osječko-baranjska županija, Oliver Grigić i Stjepan Ribić
21. Vukovarsko-srijemska županija, Gabrijela Žalac i Kristina Černok
22. Regionalna razvojna agencija SiB d.o.o., Zvonimir Klobučar i Gordana Stojanović

23. Hrvatski zavod za zapošljavanje, Regionalni ured Osijek, Željko Bugarić i Beba Madunović
24. Klinički bolnički centar Osijek, Saša Lamza i Sven Kurbel, Sanja Kovačević i Vlatko Kopic
25. Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Osijeku, Ivana Sudić i Snježana Klarić Čuljak
26. Centar za socijalnu skrb Osijek, Jelka Klobučar i Vlasta Radaković
27. Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, Antonio Sobol i Jasna Ižaković-Artuković
28. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Sanja Scitovski i Nataša Bošnjak
29. Poljoprivredni institut Osijek, Zvonimir Zdunić i Luka Andrić
30. Žito d.o.o., Osijek, Damir Penavin i Ratka Kojić
31. HEP Toplinarstvo d.o.o., Pogon Osijek, Lea Fadljević i Zlatko Marković
32. Harburg-Freudenberger Belišće d.o.o., Zoran Uranjek i Goran Šimić
33. Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Osijek, Snježana Babić i Kornela Miling
34. Obrtnička komora Osječko-baranjske županije, Darko Knežević i Blaženka Bogdan
35. Hrvatska udruga poslodavaca Regionalni ured Osijek, Ivan Sarić i Vedrana Gado
36. Lokalna akcijska grupa Karašica, Snježana Tolić i Ivana Bagarić
37. Lokalna akcijska grupa Baranja, Ivan Doboš i Lidija Dabić
38. Lokalna akcijska grupa Vuka-Dunav, Iva Tokić i Ivana Blažević
39. Udruga za rad s mladima "Breza", Ivana Šibalić i Suzana Vargović

Upravljački odbor urbane aglomeracije Osijek

(Službeni glasnik Grada Osijeka 4/16.)

1. Gradonačelnik Grada Osijeka, Ivan Vrkić, predsjednik
2. Gradonačelnik Grada Belišća, Dinko Burić
3. Gradonačelnik Grada Valpova, Leon Žulj
4. Načelnik Općine Antunovac, Ivan Anušić
5. Načelnik Općine Bilje Željko, Cickaj
6. Načelnik Općine Bizovac, Srećko Vuković
7. Načelnik Općine Čeminac, Zlatko Pinjuh
8. Načelnik Općine Čepin, Dražen Tonkovac
9. Načelnik Općine Darda, Anto Vukoje
10. Načelnik Općine Erdut, Jugoslav Vesić
11. Načelnik Općine Ernestinovo, Matija Greif
12. Načelnik Općine Kneževi Vinogradi, Deneš Šoja
13. Načelnik Općine Koška, Zoran Kovačević
14. Načelnik Općine Petrijevci, Ivo Zelić
15. Načelnica Općine Punitovci, Jasna Matković
16. Načelnik Općine Šodolovci, Mile Zlokapa
17. Načelnik Općine Tordinci, Dalibor Patačić
18. Načelnik Općine Vladislavci, Marjan Tomas
19. Načelnik Općine Vuka, Damir Maričić

Tehničko tajništvo urbane aglomeracije Osijek

(Službeni glasnik Grada Osijeka 4/16.)

1. Grad Osijek, Stela Geršić
2. Grad Osijek, Igor Galir
3. Grad Belišće, Mario Marolin

4. Grad Valpovo, Marko Vuksanić
5. Općina Antunovac, Ivan Hampovčan
6. Općina Bilje, Zvezdana Siler
7. Općina Bizovac, Željko Franjić
8. Općina Čeminac, Ivana Viljevac
9. Općina Čepin, Krešimir Crnković
10. Općina Darda, Milica Ivezić
11. Općina Erdut, Bojana Orsić
12. Općina Ernestinovo, Marina Krajnović
13. Općina Kneževi Vinogradi, Čila Todorović
14. Općina Koška, Vlado Cimerman
15. Općina Petrijevci, Milka Furlan
16. Općina Punitovci, Zdenko Perić
17. Općina Šodolovci, Darija Čeran
18. Općina Tordinci, Janja Butković
19. Općina Vladislavci, Ružica Šinik
20. Općina Vuka, Marko Perak

Suradnici u izradi Strategije

Regionalna razvojna agencija SiB d.o.o

1. Biljana Đanković
2. Ivana Jurić
3. Gordana Stojanović
4. Mirela Erceg

Prethodno vrednovanje Strategije

(Službeni glasnici Grada Osijeka 1/16. i 7/16.)

Razbor d.o.o. Zagreb, IV Vrbik 6, Zagreb

Tehnička pomoć Gradu Osijeku u provedbi ITU mehanizma

(Službeni glasnik Grada Osijeka 7/15.)

1. Mirjana Samardžić Novoselec
2. Deja Dragojević, dipl. ing arh.
3. Tomislav Glavaš, dipl.ing.
4. Darija Krstić, dipl.oec.
5. Prof.dr.sc. Damir Šljivac

KLASA: 910-04/15-01/16

URBROJ: 2158/01-01-17-78

Osijek, 27. studenoga 2017.

Predsjednik
Gradskoga vijeća
dr.sc. Željko Požega, v.r.